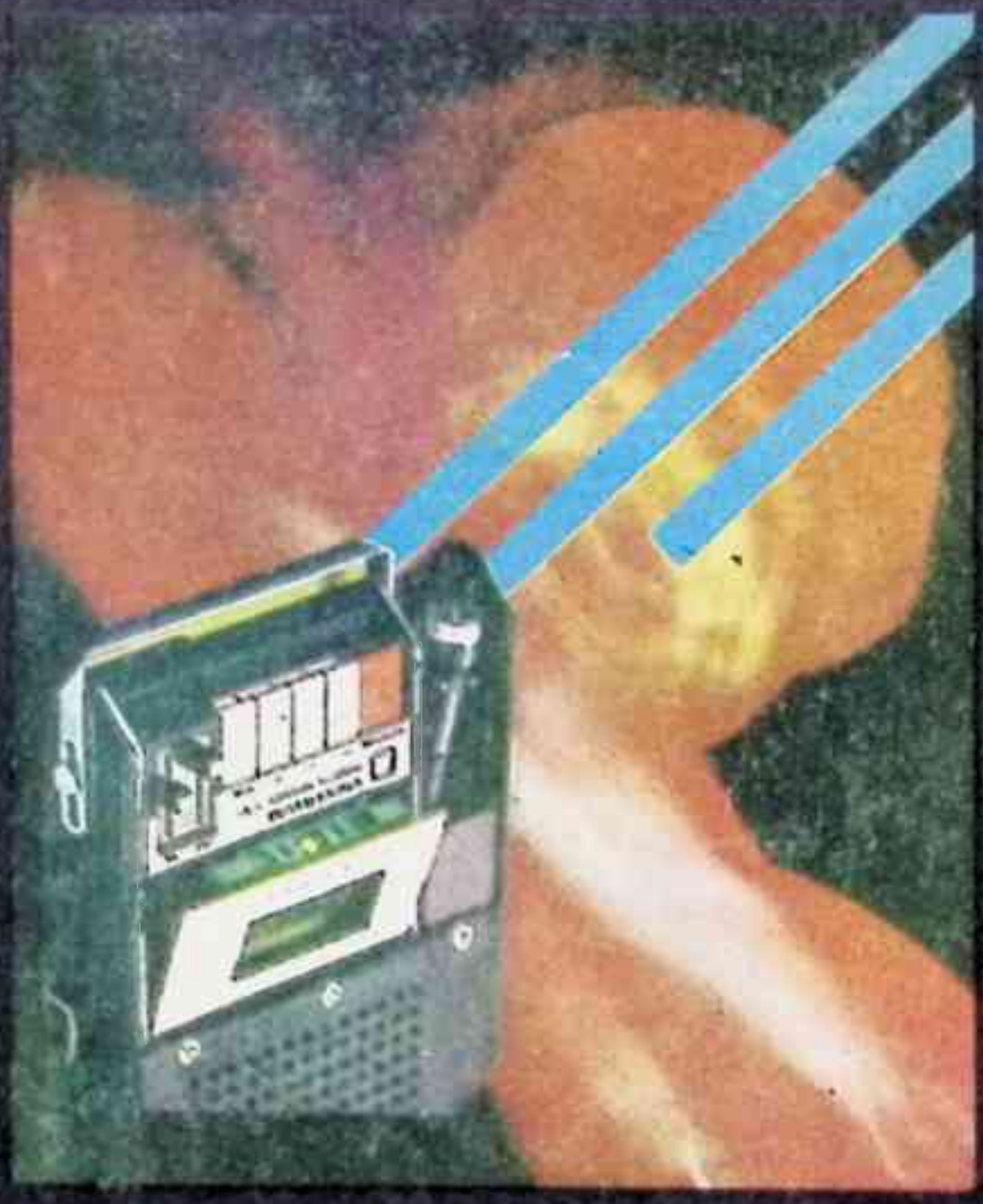

GHEORGHE FĂRTĂIȘ

ANCHETA

46

GHEORGHE FARTAIȘ

ANCHETA

GHEORGHE FĂRTĂIȘ

ANCHETA

Junimea 1983

Ilustrația copertei : GEORGE SCUTARU

NIMENI nu se sustrage legilor țării, nici un fapt antisocial, nici un act inuman, nici o fraudă și nici o crimă nu se pot eschiva de brațul neiertător al legilor noastre. Această idee guvernează cartea de față.

Aparent, succesiunea de dosare investighează obișnuita zonă a domeniului, înfățișînd ipoteze, mărturii, declarații, rapoarte, rezultate ale analizelor, expertize. Dar, dincolo de toate acestea, concretizînd în fiecare moment al împrejurărilor infracționale exprimarea exactă și neîndurătoare a legalității, s-a intenționat creionarea — în paginile următoare — a unui personaj exemplar : justițiarul — profesionistul pe deplin devotat poporului său, inteligent și perspicace, prompt și uman. Acesta este personajul care, făcîndu-și din profesiune nu doar o obligație de serviciu, ci, în primul rînd, o consecventă

și responsabilă datorie morală, domină cartea de față. Dacă am „legendat" identitatea lui, nu ne-am abătut nici o clipă de la esența „cazurilor" pe care le-a rezolvat cu competență, cu dăruire civică, deschis în fața opiniei publice și a judecății colective.

Trăim într-o societate care a făcut din munca angajată, responsabilă, din perfecționarea continuă, revoluționară a omului un ideal cu semnificații dintre cele mai profunde. Reperele împlinirii lui, ca o expresie directă a conștiinței comuniste, le afli pretutindeni aici, unde ctitorim propriul nostru BINE. Al nostru și al celor ce vin după noi, într-un climat moral ce presupune fermă intrasigență față de tot ce înseamnă sfidare a normelor eticii și echității socialiste.

Gheorghe Fărtăiș

Credulitatea se plăteşte greu

De acolo, de lîngă fereastră, se pot zări numai bine coroanele sfielnice ale salcîmilor ce străjuiesc aleea intrării principale. Arbuştii ornamentali tunşi de curînd dau impresia de îngrijit, oferă ochiului linii odihnitoare, volume suple, vegetale. În faţa ferestrei, două femei tinere percep diferit peisajul.

Cea înaltă, zveltă, ţine cu eleganţă între degete o ţigară lungă din care fumul urcă alene. O duce spre buze rar, absentă.

Mai mărunţică, cu vădite tendinţe de îngrăşare, cealaltă are o cută între sprîncene, o nemulţumire rău ascunsă. Amîndouă sînt în halate, pe buzunarele cărora ecusoane le identifică. Undeva, în spatele lor, huruie, ca un cuib de mitraliere, maşinile din atelierul de croitorie.

— Măcar tu ai procedat bine, Marina ! Decît cu un mototol lîngă tine, mai bine lipsă !

— Dar ce s-a mai întîmplat, dragă ? — o chestionează cealaltă, numai aparent interesată.

— Imaginează-ţi ! De două luni gătesc pe reşou, spăl pe reşou, fierb rufele ăluia micu pe reşou. Şi el nimic ! Zilnic îl toc ! Eu vorbesc, eu aud. Zice că o să-i dea, să aibă răbdare, că-i pe listă. Dar cîtă răbdare poate să aibă cineva ? ! Măcar de n-ar fi copiii ! Dar aşa ?

— Ce să vă dea tu ? Fii mai explicită.

— Nu ți-am spus ? Butelie. De două luni de cînd ne-am mutat, stau fără butelie.

— Lasă că vă dă și te liniștești. Mai fă-ți și tu răbdare.

Vorbește cu același calm, cumva afectat, căutînd cuvintele. Fumul se ridică ușor, scrumul s-a strîns la capătul țigării.

— Așa-mi zic și eu. Dar chiar dacă-i dă, tot nimic n-am rezolvat. Cu o singură butelie la cinci inși, ce să-ți spun, mare afacere !

Dezavantajată de comparația ce se impune, dar și de propriile proporții, tînăra femeie e un ghem de nervi, o strună de arc încordată. Zbîrnîie.

— Atunci mai luați-vă una — vine sugestia.

— Sigur. Așa spune și mama.

— Foarte bine.

— Foarte bine, foarte bine ! Dar de unde ?

— De la cineva care vinde, evident.

— Știi tu pe cineva ?

— Ar fi ceva... Mi-a spus o cunoștință care se mută la gaze. Dar e mai complicat. Știu eu ce să zic ?

— De ce-i complicat ?

— Are două și nu vrea să umble, să se complice. Le dă pe amîndouă odată. Dac-ai găsi tu pe cineva pentru cealaltă...

Tăcerea n-a durat decît o clipă. Lumina s-a aprins în ochii negri, vioi :

— Marina, ești o comoară ! Îi arăt mototolului că eu am rezolvat-o și pe asta. Le iau eu pe amîndouă. Tot spunea mama că vrea să-mi ia ceva de casă nouă.

— Te-ai gîndit bine. Pentru că le dă împreună, suma nici nu e prea mare.

— Cît ?

— Șapte mii. Mie mi se pare convenabil.

— Ai dreptate. Așa e. Vorbesc cu Costel chiar diseară, scoatem banii de la C.E.C. și mîine ți-i aduc. Marina, te rog, sună-i, spune-le că ai găsit cumpărător. Să nu le dea cuiva !

— Fii fără grijă, am să-i sun.

Bucuroasă, scăpată de-o grijă, încîntată de a fi rezolvat problema numărul unu a familiei, femeia are acum timp să observe privirea absentă a colegei.

— Da' cu tine ce-i, că parcă nu prea eşti în apele tale...

— Nu știu. De la o vreme, mă simt teribil de plictisită...

• • •

— Iată pentru ce te-am chemat — și șeful Inspectoratului județean de miliție Iași întinse căpitanului cele două reclamații. Ia loc și citește.

„... Declar că în ziua ... luna ... am dat numitei... 7000 lei în vederea procurării a două butelii de aragaz. De atunci, Sabrea Marina nu s-a mai prezentat la serviciu și nici acasă la părinți nu este de găsit..."

„... O persoană tînără, înaltă, elegantă, cu păr lung, blond, s-a recomandat ca fiind merceolog. I-am dat 9.000 lei în vederea procurării a două covoare persane din import, pentru mine și cumnata mea..."

— Ha ! Marina ! Asta-i mîna ei. Iar a început !

— De-asta te-am chemat. Preiei cazul. De-acum ai cu ce te distra. Succes !

• • •

— Fiţi amabilă, vă rog ! Unde cobor pentru depozitele I.C.R.T.I.-ului ?

— Mai aveţi încă de mers. Nu cunoaşteţi oraşul ?

— Nu prea bine. Vedeţi cum se întîmplă : cînd vii în concediu, vezi centrul, colinzi magazinele şi gata, crezi că-l cunoşti. Acum însă am venit în interes de serviciu şi observ că nu mă mai descurc.

— De unde sînteţi, dacă nu vă supăraţi ?

— Din Iaşi...

— O, dulcele tîrg... Oraşul marilor iubiri... Teiul lui Eminescu...

— Vorbiţi frumos. Noi ne-am obişnuit într-atît cu oraşul, încît uneori uităm ani în şir că există Copoul, iar în Copou un Tei.

Drăguţe, cochete, amabile, cele două tinere femei conversau de parcă s-ar fi cunoscut dintotdeauna. Distanţele apropie, nu despart. Una se simţea gazdă, cealaltă sugera imaginea unui Iaşi pitoresc şi blînd, comunicativ, apropiat, prietenos.

— Nu vă faceţi griji. Coborîm la aceeaşi staţie. Am să vă îndrum.

— Înseamnă că sînt norocoasă ! Dacă-mi va merge aşa şi la depozit, mă întorc victorioasă. Mi-a spus directorul să nu plec de aici fără cojoace.

— Cojoace ? ! ?

— Da. Ştiţi, li se mai spune şi Santa Maria.

— O !... Şi... speraţi să găsiţi ?

— Bineînţeles. Doar avem contract. Sînt obligaţi să-l respecte. De altfel am telefonat şi ne-au con-

firmat comanda. Eu am venit în speranța să mai scot ceva în plus, poate ne facem și noi planul...

— Iată un paradox. Hainele se fac aici, se poartă în toată țara, iar noi nu prea avem acces la ele.

— Se găsesc greu ?

— În sezon nu se găsesc deloc. Pregătiți-vă, coborîm la prima.

Se regăsiră în stație una lîngă cealaltă. Acum parcă înstrăinate. Intimitatea din autobuz se destrămase. Ieșanca reînnodă firul.

— Ați fost așa de amabilă și-mi sînteți simpatică. Aș încerca să vă servesc dacă vă interesează...

— Cum nu ! Nu îndrăznesc să abuzez...

— Nu vă faceți probleme. La sute de bucăți, una în plus sau în minus nu contează.

— Sînteți într-adevăr întruchiparea amabilității moldovenești. Cum credeți că ar trebui să procedăm ?

— Veniți după-amiază la orele cinci în fața depozitului. Știți unde este, nu ? Evident, să aveți banii la dumneavoastră. Am să încerc să vă servesc.

„...Persoana mi-a luat banii, 3.000 de lei, m-a lăsat undeva în apropierea depozitului și n-a mai apărut. Am așteptat-o două ore după care am mers să mă interesez de ea. N-o cunoșteau, nu știau cine este, nu așteptau și nu aveau nici un contract cu Iașul. Cea care m-a escrocat era o persoană plăcută, cu conversația agreabilă, manierată, îmbrăcată cu gust, chiar elegant, era înaltă, avea părul castaniu..."

• • •

Soneria sună o dată și încă o dată. Pași apăsați, greoi, calculînd mișcarea imediat următoare, se

auziră în spatele uşii. Un ochi atent cercetă vizorul, apoi uşa se deschise în faţa tinerei femei cu înfăţişare agreabilă. Zîmbetul deschis, trăsăturile plăcute, inspirau încredere. Ţinuta decentă accentua cu rafinament calităţile trupului zvelt, tînăr.

— Bună ziua. Îmi cer scuze că vă deranjez. Mi s-a spus că închiriaţi o cameră. Sînt studentă... Adică, mai exact îmi pregătesc examenul de stat şi aş dori cît mai multă linişte...

— Bună ziua... Adevărat, mai dăm din cînd în cînd una din camere, dar numai la persoane cu recomandaţie...

— Nu m-am gîndit... Îmi pare rău... Şi-am sperat că în sfîrşit am găsit ceva după atîta alergătură... De dimineaţă umblu...

— Ce să vă zic eu, domnişoară...

— Aveţi închiriat ?

— Nu. Momentan nu, e liber...

— Vă rog. Dau oricît. Nu vă deranjez decît două săptămîni. Atît. Pînă-mi definitivez lucrarea şi o dau la bătut la maşină. De altfel, astăzi exact în paisprezece zile am susţinerea... Vă rog...

Bărbatul ezită. Pe ultimele replici, în spatele bărbatului îşi face apariţia soţia.

— Deacum se cheamă că, dacă aţi venit la noi la uşă, e norocul nostru. Intraţi. Dă-te deoparte, Vlade, şi fă loc fetii, să intre.

— Vă mulţumesc, doamnă. Vă mulţumesc din inimă. M-aţi scos din mare încurcătură. Nu ştiam încotro să mă mai îndrept. S-a făcut deja întuneric.

Tînăra intră, lasă din mînă valiza, nu cine ştie ce voluminoasă, o sacoşă cu cîteva cărţi... Vorbeşte mereu, plăcut, învăluitor.

— Am încercat și la hotel, de ce să mint. M-am gîndit că diferența n-ar fi chiar așa mare. N-au nici acolo camere. Vă spun drept, ce rost ar avea să vă mint. Pentru zilele pe care am să stau la dumneavoastră m-am gîndit să vă ofer 1.000 de lei. Oricum suma mi-o propusesem în acest scop.

— O mie de lei ?

Bărbatul are în voce mirări semnificative, dar ghiontul din coaste îl avertizează prompt.

— Acum, nu că profităm de situație, dar știi și mata că s-au scumpit camerele.

— Dar, doamnă, nici o problemă. Dacă suma propusă de mine nu vă convine, eu mai...

— Nu, nu, mi se pare convenabilă. De altfel, duduie, vei putea folosi cînd vei voi aragazul ori frigiderul... Acum hai să-ți arăt camera, că vei fi fiind obosită...

— Vă mulțumesc... Vă mulțumesc mult. Dacă nu vă mai văd în seara aceasta, vă spun noapte bună, domnule...

— Martinescu. Geo Martinescu.

— ... Domnule Martinescu. Noapte bună.

— Noapte bună, duduie, noapte bună și să visați frumos în casă nouă.

— Mulțumesc...

Gazdele sînt încîntate de noroc „ce fată, ce maniere, ce educație", fata îi copleșește cu atenții, nu-i zi să n-aducă o floare, un carton de prăjituri, un pachet de țigări, o sticlă cu vin... Soții Martinescu o adoră, ea îi răsfață... Între timp ea aleargă — dictează teza, firește, zilele trec, se apropie marea încercare, examenul... Soții Martinescu aproape că regretă iminența plecării, timpul li s-a părut scurt,

mult prea scurt... Dacă ar fi avut şi ei norocul să aibă un copil atît de bun...

— Săru' mîna...

— Acu' ai sosit, puică ? Eşti obosită, nu ? Hai, dezbracă-te şi te răcoreşte, că ţi-am pregătit ceva bun.

— Ceva bun ? Ce poate fi ?

— Ghiceşte !

— Îngheţată...

— Nu, că răceşti în gît şi, doamne fereşte, mai vorbeşti la examen ca lupu...

— Atunci, spumă de fragi...

— Nu, că n-am găsit. Ţi-am făcut o cremă de zahăr ars. Îţi place ?

— Sînteţi de-a dreptul o minune, doamna Carolina. Cînd o să-i povestesc mamei, n-o să-i vină să creadă. Dar, oricum, mi-aţi promis ! După examen mergeţi să-i cunoaşteţi pe părinţii mei. Le-am şi scris. De-acum am două rînduri de părinţi. Ce rău îmi pare că n-am avut norocul să vă întîlnesc mai devreme...

— Şi nouă. Şi nouă, drăguţă, că te-ai lipit de sufletul nostru parcă ne-ai fi rudă, nu alta !

— Doamna Carolina, m-aţi zăpăcit cu surpriza şi nu v-am spus vestea cea mare !

— Care, dragă ? Ce veste ?

— Dăm banchet ! S-a hotărît. Imediat după examen, dăm banchet. Ne-au spus de la Decanat că putem veni şi cu părinţii, sau cu rudele apropiate. Eu... eu mi-am permis să iau două invitaţii în plus.

— Vin părinţii ?

— Nu. Ei nu pot veni. Pentru dumneavoastră le-am luat. Să nu mă refuzaţi !

— Marina ! Da' ce să căutăm noi, acolo, copilă ?

Pe cine cunoaştem noi ?

— Dar nimeni nu cunoaşte pe nimeni. O să fiţi unchii mei din Bucureşti şi gata ! Vă rog, vă rog să nu mă lăsaţi singură într-o zi aşa mare...

Şi ochii Marinei se umplură de lacrimi.

— Stai binişor şi fii fată serioasă că n-ai voie să te enervezi acu' în preajma examenului. Stai... să vină şi Geo, să discutăm şi-om vedea...

— Sînteţi bună, o, ştiam eu cît sînteţi de bună ! Vă mulţumesc, vă mulţumesc, doamne, ce noroc pe mine !

Şi Marina sărută obrajii doamnei Carolina Martinescu, iar doamna Carolina simte aşa, că se topeşte, că pluteşte, că e fericită dac-o putut face o bucurie Marinei. Ce copil, ce fată, ce om !

— Cu ce te îmbraci, dragă ? se îngrijorează dînsa deodată redevenind practică.

— Văd eu. Pun rochiţa aceea decoltată, pantofii şi poşeta de lac şi gata !

— Şi la gît ce pui ?

— Ce să pun ?

— Îţi trebuie o bijuterie, ceva acolo, că de, chiar şi aşa tînără, tot se cere să lucească ceva în jurul gîtului.

— N-am, doamna Carolina. O să fie bine şi aşa. Doar nu mă duc să mă mărit.

— Nu, drăguţă. De măritat te-i mărita cînd ţi-a veni ziua, dar la banchet, o dată în viaţă, trebuie să te prezinţi ca lumea, să te simţi bine. O să-ţi împrumut medalionul meu cu camee şi brăţara de aur. Completează toaleta, îi subliniază eleganţa.

— Şi dumneavoastră ?

— Eu am să-mi pun perlele. Sînt false, dar ce contează. Noaptea toate pisicile par negre...

Au rîs îndelung, s-au făcut pregătiri febrile, domnul Martinescu şi-a scos costumul cel bun de la naftalină, doamna Martinescu s-a coafat. În casă, atmosferă de sărbătoare. Parcă întineriseră cu zece ani. Soseşte ziua banchetului. Gătiţi de mai mare dragul, doamna Martinescu cu mănuşile de ațică, domnul Martinescu cu borsalina, iar Marina cu sclipătul aurului în jurul gîtului şi la încheietura mîinii, ajung în fața secretariatului facultății de drept.

— Intru s-o întreb pe secretară în ce sală a rămas hotărît să se țină...

Marina a intrat, a stat zece, douăzeci, treizeci de minute, o oră. Doamna Martinescu trimite pe domnul Martinescu în recunoaştere, şi, acolo, surpriza ! nu există nici o studentă la drept cu un asemenea nume, nici în anul ultim, nici în alt an, nu se ține nici un banchet, nici la drept, nici la vreo altă facultate... În incinta secretariatului nici urmă de Marina. Încăperea mai are o ieşire...

* * *

— Să vă spui eu cum a fost, tovarăşe ... ă ... scuzaţi, domn' căpitan... Să mă prostească pe mine, care făcui priponu' împreună... Da' ce-mi zisei... că acuma dacă eu m-am cumințit — că m-am cumințit, asta mi-e sfînta cruce — zisei că gata, s-o fi astîmpărat şi ea. C-o văzui cucoană, ce mai, cucoană în toată regula, cu manichiură acolo, gătită, simandicoasă... Şi ce vorbe la ea... de să rămîi crucit, nu alta ! Zise c-a făcut facultate. Da. Dreptu'

zise că-l făcu şi eu o crezui ca proasta. Păi acu' vin eu de-acasă ! Cum să faci dreptu' dacă tu ai stat la mititica ? Este ? Da' mă prosti, cum mă vedeţi, şi să ştiţi că am şi eu cevaşilea experienţă ! Gata, gata, uite, să-mi sară ochii dac-o mai lungesc, că vă văz io că băteţi din pinteni. Veni la mine, şi-mi zise că n-a găsit la hotel, că stă vreo două-trei zile, c-are un proces pe-acilea. O primii, pusei masa, schimbai aşternuturile, de, ca pentru cucoane, că aşa s-arăta. Cînd mîncam, povesti de-un ştab, unu mare, un grangure, pardon, să iertaţi, da' ştiţi, barosan. Că-l ştie, şi-i face toate mofturile, c-o place, da' ea-i face mutre că-i cam bătrîior... Bine, bine, lasă că spui tot, numa nu te-ncrunta aşa la mine, că ştii că-s sperioasă.

Io-te-a naibii, zisei, şi-i povestii lu' vecinu' Tase că-l ştiam necăjit săracu' că tot umbla să-şi ia o maşinuţă şi nu mai avea răbdare s-aştepte, de zicea că dă oricît numai s-o vază-n curte, s-o lustruiască. Cînd îi povestii, Marina zise, „Să vină vecinu' cu-n taxi, să mă ducă la Bucureşti, şi-i dau maşina în mînă, în aceeaşi zi". Eu, bucuroasă, că, acu' de ce să vă mint, îmi zise că ea are bani, ce scapă vecinu' să fie-al meu, fuga la nea Tase. Asta aduce a doua zi taxiu-n poartă, se suie şi el, şi Marina, şi vira, la Bucureşti, băiete ! Să fi fost ora 9 dimineaţa. Spre seară, aud buşind în poartă, ies, dau să văz cine e, da' ce să mai vezi, vecinu' trecu de mine ca de-un perete şi ată-n casă. „Ce-i vecine ?" — zic. „Ce să fie, madam Vatamanu — zise — mi-a tras clapa". „Cine ?" — zic. „Păi cine, pretena matale". „Cum ?" — zic. „Cum ? Dracu s-o ia şi s-o pieptene"

— zice. „Spune mai lămurit, nea Tase, că mor acușilea“ — zic. „Spui“ — zice. Spui că alta n-am de făcut. Ajunsem noi la București, trasem în față la minister, plătii, șoferu' plecă, gata. Ea-mi zise să-i dau banii, că intră la ministru și poate i-o cere, s-o plătească pă loc. Îi dădui banii și rămăsei cu ochii țintă pă ușa ministerului. Ea urcă scările, vorbește cu portaru, se rîde cu el, ăla îi arată ușa cu mîna și madama intră pă ușe. De-atunci n-o mai văzui“. „Cum n-o mai văzuși ?“ — zic. „N-o mai văzui și gata — zice. Stătui vreo două ore, că, zisei, la miniștri nu se intră ca la dentist, și-apoi intrai la idei. Dacă intrai la idei, mă dusei la portar și-l luai la întrebări. „Mă nene, intră acilea acu' vreo două ceasuri o cuconiță frumușică și tînără“. „Intră“ — zice ăla. „Intră la domn' ministru“. „Nu intră la nici un ministru, tovarășe — zice ăla — că tovarășu', ministru e plecat de două săptămîni în străinătate, conduce o delegație“. „Cum să fie plecat — zic, cînd tovărășica de intră mai adineaurea, se duse la dumnealui ?“ „Nu se duse la dumnealui, zice, se duse la veceu“. „Cum, să se ducă la veceu, cînd acușilea te rîsei mata cu dumneaei, de ziceai că vă cunoașteți de copii ?“ „Mă rîsei — zise ăla — mă rîsei, că ierea simpatică. Auzi ce-mi zise : «Tovărășele, dac-ai fi într-un oraș străin, undeva departe și te-ar prinde așa, o nevoie, ce-ai face ?». «Aș ruga pă cineva, să-mi îngăduie să-mi fac nevoia» — i-am zis. «Păi, uite — zice — eu sînt persoana străină, în oraș străin, și am o nevoie de mă taie și nu găsesc cui să spun, și-ți spun dumitale». «Intră — i-am zis — vezi a doua ușe pe stînga» Și-am rîs. Ea intră și gata“. „Intră, intră, zisei, că intră cu optzeci

de mii ale mele, bănuții de-o mașină, da' de ce nu ieși ?" „O fi ieșit pă dincolo" — zise, și-mi arătă cu mîna în spate spre intrarea ailaltă". Așa a fost, domn' căpitane Vlad, mai ceva ca-n filme. Acu' văz că și matale bați drumurile s-o afli, da' nu crez să mai fie p-acilea. Cine știe unde-și face veacu' și pă cine mai fraierește !

• • •

Camera era plăcută, chiar elegantă. Odată jaluzelele trase, penumbra răcorasă făcea de-a dreptul relaxantă odihna de după-amiază. Încins de soarele verii, trupul arzînd plăcut, se lăsa înfiorat de răceala cearceafurilor. Un pled subțire, ușor, accentua deliciul scurtei destinderi. „De ce naiba or mai fi închiriind ăștia ? !"

Gîndul rămase suspendat undeva, detașat de senzația de bine și totuși penetrant, independent, stăpîn.

Observase dintru început bunăstarea gazdelor. „Așa sînt unii, nu se mai satură" — filozofă și somnul o cuprinse lin, ca într-o apă.

— Jenică, ne-a pus Dumnezeu mîna-n cap. Ai auzit-o și tu, cu urechile tale, cum a zis că-l cunoaște pe vicepreședinte. S-o prindem acu' pînă nu pleacă la hotel, să ne ia și nouă un persan.

— Încă unul ? se arată sincer nedumerit bărbatul.

— Taci, că tu nu știi nimic. Banul n-are valoare. Trebuie băgat în ceva. Un covor e un lucru sigur.

— Tot sigur îl mănîncă moliile.

— Taci, Jenică, nu mă enerva ! Totdeauna mi-ai făcut opoziție. Vreau un covor persan, îl vreau și s-a terminat. Eu curăț după ăștia, eu muncesc, e banul meu, fac cu el ce vreau !

— Bine, Tănțico. Luăm covor. Dar de unde ?

— De la pila duduii. I-om lăsa camera mai ieftin, o invit o zi-două la masă și ne-am plătit.

— Bine, Tănțico. Voia matale... A, bună seara duduie... Cum ați dormit ?

— Bine, domnu' Georgescu, foarte bine... Bună seara, doamnă.

— Bună seara, bună seara. O dulceață, o cafeluță ?

— O cafea.

— Sînteți de-a noastră, duduie. Dobrogeancă de-a noastră.

— De ce ?

— Moldovenii preferă dulceața.

— O preferau. Acum bem și noi cafea, ca toată lumea.

— Că bine ziceți. Uitați-o, e caldă, numai bună, și-i naturală, să știți.

— Mulțumesc.

— Să n-o beți pînă la fund, să mai lăsați puțină, să întoarceți ceașca.

— Știți să ghiciți în cafea ?

— Ei... așa... cochetăm și noi... Apropo, duduie Marina, v-ați văzut astăzi cu prietenul acela ?

— Care prieten, madam Georgescu ?

— Ei care... Cel de primărie, de v-a promis cameră la hotel „Nord“...

— A, da... desigur... Că bună mai e — și tînără își muie din nou, delicat, buzele în ceașca de cafea. Mi-a promis absolut sigur pentru săptămîna viitoare. De luni, n-am să vă mai necăjesc...

— Dar ce necaz ! Am vrea noi să avem numai sezoniști ca dumneavoastră ! O persoană așa fină,

așa delicată... Apropo, duduia Marina... Mă iertați că vă întreb, dar dacă plecați...

— Serviți ?

Domnul Georgescu ținea în mînă un pachet de țigări Kent. Mulțumind cu un zîmbet, Marina luă cu delicatețe o țigară, o strînse ușor între degete, apoi o vîri între buze. Bricheta scăpără scurt. Cu un zîmbet, Marina mulțumi din nou, răsplătind amabilitatea bărbatului.

— Vă ascult, doamnă. Spuneți...

— Ce să mai ocolesc, duduie. Aș îndrăzni să vă rog, pentru că tot v-am auzit vorbind despre cunoștința pe care o aveți la primărie...

— Prieten. Am copilărit împreună...

— Prietenul de la primărie. Mă rog, tovarășul vice...

— Dar spuneți odată, doamnă ! Vreți să vorbesc cu el să vă înlesnească procurarea unui anume lucru. Greșesc ?

— Nu greșiți deloc !

— Ei, care-i atunci lucrul acela ? — puse Marina punctul pe i.

— Un covor. Un covor persan, duduiță dragă, că știți ce greu se găsesc.

— Bine, doamnă. Dacă există în depozit, puteți considera că îl aveți.

— Să vă dau banii, să-i aveți la dumneavoastră — se precipită madam Georgescu.

— Vai de mine — răspunse încrederii arătate, cu ponderată rezervă, Marina. Să vedem întîi ce poate face persoana.

A doua zi s-au înființat în trio în preajma clădirii primăriei. Soții Georgescu au rămas pe tro-

tuar, cu banii în buzunar, Marina, dezinvoltă, a intrat în incinta clădirii. După o oră, au văzut-o apărînd cu un pachet, o mică atenție „din partea prietenului meu", care atenție, o fi fost ea mică, dar consta în trei crapi de toată frumusețea și un cartuș de țigări „Kent". Asta i-a dat gata pe Georgești. Ar fi plecat cu ea și în expediție la Polul Nord. Ziua următoare, ziua fatală. Cu șapte mii de lei în poșetă, Marina dispare, abandonînd gazdelor o valijoară cu lucruri furate. Mai tîrziu, miliția va constata că, atît peștele, cît și țigările, fuseseră procurate de aceeași Marina, din timp, cu scopul de produce efectul scontat. Și l-a produs.

* * *

Căpitanul Vlad Aurel nu este nicidecum un om lipsit de imaginație. Dar nici că va ajunge tocmai în celălalt capăt al țării nu și-ar fi închipuit. Mangalia, da, are rezonanțe ispititoare, mai ales în plin sezon estival. Nu și atunci cînd mergi acolo în interes de serviciu.

— Liniștiți-vă, doamnă. Ca să-i putem da de urmă, trebuie să-mi relatați cît mai exact cum s-au întîmplat lucrurile.

— Cînd ați spus că sînteți de la Iași, am crezut un moment c-ați găsit-o și că mi-ați adus banii.

Femeia avea ochii înroșiți de plîns. Se vedea că, în ultima vreme, își recapitulase ades întîmplarea și tot de atîtea ori lacrimile izbucniseră spontan, eliberator.

— Ce să vă spun eu dumneavoastră ? Închiriem și noi, în sezon, ca mai toată lumea, că eu am rămas numai cu fata și o femeie singură se descurcă mai

greu. Ani de zile am adunat ban cu ban, să am cînd o creşte copilul, de-o meditaţie, de ceva, acolo.

Pe Marina am crezut-o sinceră. Ne-a dus la plimbare, la teatru. Ne-a cucerit. Casa noastră era la dispoziţia ei, Nimănui n-am dat pînă acum cheia de la dormitor. De ea nu puteam să încui. Spunea mereu : „Doamnă, eu am mare încredere în oameni". Lăsa în cameră, la vedere, bijuterii de valoare. Nu încuia nimic, nu se ferea de noi. Ne-a cîştigat încrederea.

Mi-a luat 15 mii de lei, trei inele de aur şi două brăţări de argint aurit. Era tot ce reuşisem să strîng pentru fata mea într-o viaţă... Speram să se căsătorească în curînd şi voiam să mai cumpăr cîte ceva nou, să fac curăţenie, să pun tapet, covoare, să i se pară şi ei că începe viaţa cu dreptul. Destul ne-am restrîns ani în şir. Acum...

Căpitanul Vlad se simţi deprimat văzîndu-i gestul de renunţare, de durere neputincioasă. Maxilarele îi scrîşniră scurt.

— O prindem. N-aveţi nici o grijă, c-o prindem şi-o să plătească ea pentru toate.

* * *

Coloanele zvelte, fotoliile răspîndite discret, în locuri comode, realizînd spaţii intime, mocheta groasă, estompînd zgomotul paşilor, dau holului imens al hotelului un aspect confortabil, invită la odihnă şi reverie.

Într-unul din fotolii, sub un ficus enorm, o tînără femeie captează priviri admirative. Le primeşte cu naturaleţea cu care accepţi un lucru inevitabil, fără

ostentație, fără să apeleze la arsenalul trucurilor arhicunoscute. Glezna fină, picioarele cu alonjă, eleganța discretă creează un ansamblu distins ; bijuteriile de calitate, mătăsurile, stofele ce cad impecabil, în croieli de mari case de modă, au fost studiate îndelung de ochiul atent al bărbatului înalt, încă suplu, purtîndu-și cu prestanță vîrsta. Cînd, după îndelungi tatonări, ies împreună pe ușile cu celulă fotoelectrică, ai sentimentul că perechea merită într-adevăr onorurile canaturilor ce se deschid automat în fața pașilor. Doamna fumează numai țigări străine, consumă în discreta ambianță a barului băuturi fine, cu pondere însă ; la masa de prînz comandă lucruri de calitate, cu gust sigur, rafinat. Este servită cu vădită încîntare, este o plăcere să-i satisfaci o dorință, chiar un capriciu. Bărbatul este mereu mai fermecat, se felicită pentru norocul avut — în fine, după ani de muncă, un concediu cu adevărat reușit.

Plecase cu inima strînsă, convins fiind că-și va plictisi clipele de odihnă între pensionari jucînd table și consoarte tricotînd. Și, iată, norocul surîde. Se simte întinerind, compania îl stimulează, a înregistrat privirile admirative ale bărbaților care ar putea intra în competiție, ea nu le dă atenție, pentru ea nu contează decît prezența lui ; el, singurul...

Atent să n-o jignească, să nu pară că încearcă s-o cumpere, îi aduce în dar cîte o floare. Și, în cele din urmă, noaptea, nopțile...

Numai că, după una din nopți, spre dimineața zilei promițînd alte ore de plăcută companie, domnul constată că marea sa iubire nu este în pat, nici în baie, și, stupefiat, mai constată că acestei absențe

i se alătură și cea a brățării de aur masiv a ceasului de aur „Doxa" și a patru mii de lei, bani scoși cu o zi înainte de la C.E.C., „pentru unele mici escapade". Dintr-o dată concediul i se pare anost, un eșec lamentabil, o glumă de prost gust, greu de acceptat. Cu primul tren se va întoarce acasă. Ratase. Nu pierderea unor bunuri, a unor valori, bine, era și asta, dar era și mult mai mult. Pierduse poate ultima șansă de a mai fi tînăr.

* * *

— Nu era, doamnă, logodnica mea.

— Cum nu era logodnica dumitale, domnule? Nu v-ați prezentat ca fiind logodiți?

— Ba da — încearcă să se apere tînărul, derutat, roșu flacără, iritat de situația de necrezut căreia îi căzuse victimă.

— Păi, vezi? interveni bățos soțul. Să ne spui imediat unde este logodnica dumitale. În caz contrar, chem miliția și discutăm altfel.

— Nu înțelegeți că nu era logodnica mea? Mi-a spus să vă spunem așa, ca să părem și noi mai serioși, mai cu prestanță. Zicea că-i numai un joc, așa, un joc de societate, că societatea își are legile ei, convenințele ei, și că doi tineri care nu sînt oficial împreună nu vor fi acceptați niciodată în compania unor oameni căsătoriți...

— Chiar așa. Chiar așa, domnule. Ce v-a venit să vă legați tocmai de noi? Ce, nu era atîta lume în stațiune?

— Păi... erați simpatici și ne-am simțit bine împreună, trecea și timpul mai repede...

— Adresa ! Lasă poveștile și scoate adresa.

— Adresa cui ?

— Adresa ăleia, dom'le. Adresa logodnicii, prietenei, sau, mă rog, a fetei cu care erai împreună !

— N-o știu. Vă spun sincer, n-o știu. Ne-am cunoscut aici, la cantină. Pe urmă am luat masa cu toții, am rîs, ne-am simțit bine și ea a zis atunci că sîntem logodiți, iar mie mi-a fost rușine s-o contrazic de față cu dumneavoastră.

— Nu știi nimic despre ea ?

— Nimic.

— N-ai idee unde-o putem găsi ?

— Nici cea mai vagă.

— Culmea, domnule ! Culmea. Ieri i-am numărat în mînă nouă mii de lei. Zicea că poate face rost de medicamente străine, că are ea o rudă la oficiul farmaceutic...

— Și mie mi se lăuda cu relațiile ei. Eu chiar credeam că le are.

— Uite ce-i, tinere. Mergi cu noi la miliție, să dai o declarație. Lucrurile nu pot rămîne așa.

— Merg. Merg, dar să știți că eu n-am nici o vină.

*

* *

— Abia la Focșani am prins-o. Un recepționer mai atent decît alții a recunoscut-o și ne-a sunat. O dădusem în urmărire generală pe țară. Am umblat după ea de la mare la munte, din stațiune în stațiune. De-acum îi știam preferințele. Vara mergea pe litoral : Constanța, Mangalia. Toamna vizita stațiunile montane : Herculane, Sovata. În șaptesprezece ani de meserie n-am întîlnit o escroacă de o

asemenea talie. Lucra cu dezinvoltură, convingea, cîştiga încrederea. Avea o mare capacitate de descifrare a psihologiei umane, manevra credulii în direcţia pe care şi-o propunea, îşi făcea din ei unelte, victime sigure. Nici o ezitare, nici un scrupul, nici o greşeală. O imaginaţie care, pusă în slujba altor scopuri, ar fi putut aduce mult bine. Aşa... Am cercetat mediul din care provine, familie de oameni cumsecade, înnebuniţi şi înspăimîntaţi ei înşişi de „talentele" copilului lor. Cînd am reţinut-o, avea zeci de mii de lei şi asta fără bijuterii. Un adevărat pericol social. Inamicul public numărul unu al credulităţii şi uşurinţei unora dintre noi, a dorinţei de a face pe orice cale rost de lucrul pe care ne cramponăm să-l obţinem pe căi lăturalnice. Această mentalitate i-a servit de minune, iar Marina a ştiut să o exploateze cu maximum de profit.

Credulitatea se plăteşte, uneori, cu preţ greu.

Cine a ucis ?

Curtea îngustă, pavată cu pietre inegale, printre care iarba crește nestingherită, mărginește o casă lungă, neospitalieră. Geamurile joase, cu cercevele înnegrite de vreme, îi accentuează aerul vetust, iar ușile, dînd spre trotuarul îngust, din beton, șerpuind de-a lungul pereților, trădează intenția proprietarului : o casă făcută pentru chiriași, menită să aducă bani, nu să adăpostească între zidurile ei o familie. Ceva din destinația inițială, din ideea cu care s-a pornit la construcția ei, s-a imprimat în atmosfera generală pe care o degajă pereții, curtea, locuința în întregul ei.

Lumina puternică, de sfîrșit de mai, verdele crud al pomilor tremurîndu-și frunzele proaspete în soarele înclinînd către vară, sclipătul de bucurie din privirile trecătorilor, se anulează toate, în fața petelor de sînge ce leagă parcă două dintre ușile spre trotuarul de beton. Un bărbat relativ tînăr se poticnește încurcîndu-și pașii printre pietrele curții ca și cînd atunci ar învăța să meargă sau ca într-un loc străin în care ești obligat să te orientezi pe moment și te simți nesigur necunoscîndu-i capcanele. El anunțase miliția să se deplaseze la fața locului. Avusese prevederea de a nu alerta înainte alte persoane, așa că, cel puțin în privința conservării urmelor, se putea avea oarecare certitudine.

Pe fața bărbatului se citește în egală măsură surpriză, oroare, nedumerire, și, paradoxal, o anume neîncredere, ca și cînd realitatea văzută cu proprii săi ochi n-ar fi fost suficientă ca să-l convingă de adevăr. Ca și cînd n-ar fi așteptat decît un semn, o vorbă, care să spulbere visul urît, să facă să dispară coșmarul, să readucă lucrurile la normal. Ar fi fost bucuros să i se spună — „Du-te, domnule, acasă și vezi-ți de treabă. Ți s-a părut". N-avea cine să-i dea un asemenea îndemn, n-aveau cum să înfăptuiască minunea. Cele două cadavre erau un fapt real, mult prea real și brutal, multiplele lovituri ce făcuseră ca viața să părăsească cele două trupuri fuseseră mult prea violente și precise pentru ca finalul să fi fost altul.

— Puteți răspunde cîtorva întrebări ?

Bărbatul încearcă să se reculeagă, înghite o dată, încă o dată, se concentrează adînc, efortul este evident. Răspunde, nestăpînindu-și încă tremurul vocii :

— Da... Cred că da...

— Unde putem sta de vorbă ?

Ochii celor doi bărbați făcură înconjurul curții în același timp. Ofițerul își opri pentru o clipă privirea asupra ușilor pe care abia ieșiseră. Bărbatul avu o tresărire evidentă, își lunecă privirea peste zidul gălbui, decolorat de soare și ploi, evită să înregistreze lemnul ușilor ca și cînd s-ar fi temut că numai prin simpla întîrziere asupra acestora, tabloul pe care-l văzuse doar cu cîteva minute mai înainte, ar putea să i se înfățișeze din nou în fața ochilor.

— Să intrăm la mine.

Un hol mic, o ușă pe dreapta, alta pe stînga : dormitorul și bucătăria. Practic. Dependințele separate, ieșirea separată, chiria se ridică automat.

Camera curată, îngrijită, cu mobilă obișnuită, luată în rate.

Se așezară.

— Mobilat ? — întreabă ofițerul, arătînd cu un gest circular lucrurile din jur.

Întîi nu înțelese.

— Nu... Sînt ale noastre. Așteptăm să ne dea la bloc și ne-am luat cîte ceva...

— Cunoașteți victimele ?

Păru derutat. Nu era obișnuit cu termenul. Nu-l întîlnise decît în romanele polițiste.

— Victimele ? ! ? Da... sigur că da... Sînt proprietarul și... și... logodnica lui...

— Logodnica ? !

Mirarea era firească și, chiar dacă un criminalist este prin profesiunea sa martor multor fapte neobișnuite, ieșite din comun, tot nu-și poate reprima totdeauna reacțiile. Cadavrul pe care-l văzuseră zăcînd jos, între pat, masă, toaletă și reșou era al unui bărbat în vîrstă, trecut de 65 de ani, mai apropiat de 70. Cel de al doilea, aparținea unei tinere, unei adolescente. Să fi avut în jur de 17—18 ani. Îți puteai imagina că sînt bunic și nepoată, tată și fiică, dar așa...

— Casa aparținea în întregime proprietarului ?

— Da. După moartea soției, domnul Voinea a rămas singurul proprietar.

— Ce venituri avea, știți ?

— Avea o pensie frumușică. La asta se adăugau banii de pe chirii. În privința plăților era ceasor-

nic. Eu tocmai de asta am intrat... acolo. Îmi împrumutase o sută de lei pînă astăzi dimineață. Știam că dacă întîrzii se supără. Am bătut, n-a răspuns. Am crezut că e în bucătărie și nu mă aude. Mi-am zis că Didina o fi prin piață. Am mai bătut o dată, și-am intrat. Atunci...

Se îneacă. Nu mai poate continua. *Didina* era cu siguranță „logodnica".

— Fata avea servici ?

— Nu. Stătea acasă. Am înțeles însă că vroia să-și găsească. Probabil nu-i convenise încă nimic și cum avea cine s-o întrețină...

— Se împăcau bine ?

— Ei... ca toată lumea...

— Chiar ca toată lumea ?

— Nu... adică... se auzeau certuri. Țipau amîndoi. El parcă mai tare. Cred că era gelos. Desigur, în situația lui...

Decența în fața morții. Dispreț, ranchiună, mînie, dușmănii — dispar, se anulează în prezența ei. Există însă o meserie care, atunci cînd moartea este violentă, ori suspectă, ori... trebuie să descopere, să cerceteze, să scormonească tocmai dușmăniile, mînia, ranchiuna, disprețul acelora care au făcut parte din cercul victimelor.

— Putea fi oare între ei vorba de iubire ?

— Din partea lui desigur. Vă dați seama : patruzeci și nouă de ani diferență ! Pe lîngă el, ea era un copil. Didina... ce să spun... Avea casă, masă bani... contează și asta...

— Îi era credincioasă ?

— N-aș putea să vă spun cu certitudine. N-am văzut nimic care s-o acuze..

— Vă rog să mă înțelegeți exact. Aici nu este vorba să-mi satisfac eu curiozitatea. Ceea ce ați anunțat dumneavoastră miliției este o crimă. În asemenea cazuri orice amănunt contează. Să reformulez întrebarea ?

— Nu. Am să răspund. Bătrînul, adică domnu' Voinea, preciză bărbatul, era bănuitor... suspicios... Certurile porneau însă mai ales din cauza vecinului de alături.

— Numele ?

— Lungu Cornel.

— Vîrsta ?

— Douăzeci și șase de ani.

— Ocupația ?

— Lucrează în comerț. Vînzător...

— Starea civilă ?

— A fost căsătorit. După divorț s-a mutat aici.

— O simpatiza pe Didina ?

— Nu știu. Nu mi-a făcut confidențe. Nu eram prieteni. Însă se vizitau.

— Cine ?

— Lungu, cu proprietarul. Adică, mai mult el meargea pe la ei.

— Dacă era gelos, Voinea de ce-l primea ?

— Eu știu ? Și avu iar o ezitare. Apoi, amintindu-și parcă apostrofarea de mai înainte.

— Personal, cred că le era util. Putea face rost mai ușor de diverse produse.

— Ați remarcat ceva deosebit în cursul zilei de ieri și pînă cînd ați bătut la ușa victimelor ?

— Deosebit ?

— Da. Fapte, incidente, persoane străine care să vă fi reținut atenția...

— Nu. Nimic deosebit. Noi ne-am culcat, ca de obicei, în jurul orei unsprezece seara. De la domnu' Voinea se auzea parcă ceartă. Da, sigur se certau, dar n-am dat atenție. În ultimul timp începusem să ne obișnuim. Persoane străine n-au intrat în curte, ori poate nu le-am văzut eu...

— Vom mai reveni asupra acestui punct. Vă gîndiți și poate vă mai amintiți cîte ceva... Vă consultați și cu soția... Vom sta de vorbă și cu ceilalți vecini. Acum, un ultim amănunt: ați observat, Lungu Cornel a fost ieri acasă, a intrat în locuința victimelor?

— Nu l-am observat. Mi s-a părut la un moment dat că are deschis radioul. Nu sînt însă foarte sigur.

— Vă mulțumim. Ne cerem permisiunea să vă mai deranjăm pe parcursul anchetei.

• • •

Băieții lucrau ca la carte. Tineri, se mișcau îndemînatec, *blițurile* scăpărau brusc, *flash-uri* de lumină orbeau pentru o clipă privirea. Un țăcănit scurt și iar și iară. Măsurători, ridicări de amprente, probe ale petelor de sînge, pungulițe de plastic, numere, borcănașe, fișe ca într-un microlaborator ad-hoc. Începură apoi să se strîngă fire, cordoane, mape, truse. Medicul legist stătea încă în fața cadavrelor:

— Au murit la aceeași oră. Fata a fost lovită cu sălbăticie, cu bestialitate. Cred că sînt peste douăzeci de răni. Toate de cuțit. Dintre loviturile din dreptul inimii, mai multe sînt mortale. Agresorul era desigur orbit de furie, într-o stare de nervozitate aparte.

— Ce vedeți aici, pare o crimă pasională?

— Gelozia... da... ar fi o posibilă explicație, dar parcă nu suficientă. În cariera mea n-am mai întîlnit asemenea violență. Măcar tinerețea să-l fi impresionat pe agresor... Sau, mai știi... poate tocmai asta l-a întărîtat...

Doctorului îi plăcea să facă supoziții pe cont propriu. Dacă avea interlocutori care să se arate interesați, își dezvolta cu plăcere observațiile. Altfel, le mormăia pentru sine, încercînd să pătrundă în felul său și cu datele de care dispunea în complexul angrenaj al crimei.

— Bărbatul ?

— Evident, lovitura a fost mortală. Și aveți și noroc. Mare noroc. Arma crimei făcută cadou.

Într-adevăr. De sub umărul stîng al bărbatului ieșea mînerul unui cuțit.

— Numai că, numai că, rosti iar tărăgănat doctorul aplecîndu-se atent asupra cadavrului fără însă a-l atinge, numai că și aici, și arătă cu vîrful degetului spre maieul îmbibat de sînge, există două lovituri în inimă. Una dintre ele sigur mortală. Despre cealaltă, după autopsie. Mare tragedie...

Un tremur îi scutură umerii masivi de fost rugbist. Își aruncă privirile prin cameră, în timp ce, ridicîndu-se din poziția ghemuită în care stătuse, își încheia trenciul alb care la el părea tot halat. Nu se putu abține să nu remarce :

— Semne de furt n-ar prea fi. Un borfaș așa de grăbit să scape de victime, orbit de mînie, ori de frică, ar fi făcut ceva dezordine... Și, văzînd privirile ușor interesate, ușor amuzate ale maiorului :

— Mă rog, mă rog, asta-i treaba voastră. Pot să-i ridic ? mai zise, arătînd spre cele două trupuri.

Maiorul aprobă printr-o mişcare a capului, concentrat deja în sine, gata de acum să intre în arenă. Ceilalţi îşi făcuseră, fiecare, partea lui de muncă, numărul lui. Urma el. Triplu salt mortal, fără plasă. Trebuia să-i reuşească. Trebuia să depisteze criminalul, fără să dea greş.

— Noroc că Bacăul nu-i Bucureştiul. Ce-s acolo, două sute de mii de oameni ? Îl prinzi cît ai zice peşte...

Doctorul ieşi în urma brancardierilor. Plecaseră şi ceilalţi. Se făcu deodată prea multă linişte. De afară pătrundea un aer încărcat de seve, de miresme. Un aer proaspăt şi cald, inconfundabil. Primăvara era cu-adevărat stăpînă. Maiorul n-avea timp să observe. Privea locurile însemnate cu cretă, unde numai cu puţin înainte zăcuseră cele două cadavre. Avea în faţa ochilor chipul tînăr, de adolescentă, pe care nici măcar teama nu reuşise să-l urîţească. Şi-i fusese teamă, desigur. Nenumăratele lovituri dovedeau că văzuse moartea venind, că se apărase, că încercase să se opună... Aşa să se fi întîmplat oare ?

Patul răvăşit, cămăşuţa de noapte cu transparenţe provocatoare, poziţia corpului, voiau parcă să spună altceva, duceau către o scenă de altă natură... Şi totuşi...

În locuinţa spre care conduceau urmele de sînge, descoperiseră mai multe obiecte avînd aceleaşi pete maronii : un maieu, un prosop, recunoscute de martori ca aparţinînd chiriaşului. Acesta era pasul următor. Ordinul de reţinere pe numele Lungu Cornel fusese dat. Maiorul urma să fie anunţat de îndată ce aveau să-l găsească. Singur, în camerele acum pustii, încerca să se familiarizeze cu locul, să-şi

imagineze cum trăiau oamenii aceia, ce preocupări aveau, din ce era compusă viața lor zilnică, cine ar fi putut să-i cunoască, să le fie prieten, ori, dimpotrivă, să-i dușmănească. Mobilă bătrînească, veche, rezistentă, trădîndu-și însă vîrsta. Șervețele, milieuri, macaturi, scoarțe... Cățeii și ursuleții de blană sintetică păreau jucăriile uitate ale nepoților... Stinse luminile, închise ușa, încuie și dădu dispoziție să se asigure paza.

Păși încet pe trotuarul de beton ce chenăruia curtea. Ieși în stradă. Avu o ezitare scurtă, apoi se îndreptă hotărît spre clădirea inspectoratului. N-avea răbdare să aștepte acasă telefonul care ar fi anunțat arestarea lui Lungu. Puteau să sosească rezultatele analizelor. Avea să-l sune și pe doctor, să încerce să afle amănunte, înaintea comunicării oficiale.

Înalt, cu mers elastic, cu pardesiul strîns ușor în jurul taliei de cordonul ce-i sublinia silueta zveltă, cu o meșă de păr negru, ondulat, căzîndu-i peste fruntea boltită deasupra unor ochi mari, ușor umbriți de gene dese, maiorul părea mai curînd un tînăr actor străbătînd melancolic străzile urbei în ceas de amurguri violete. Dacă i s-ar fi spus că aceasta este impresia pe care o lasă, s-ar fi simțit iritat. Sau, mai știi, ar fi răsuflat ușurat de povara atîtor gînduri contradictorii și și-ar fi dorit cu adevărat să fi avut altă meserie.

* * *

— Numele ?
— Lungu Cornel.
— Vîrsta ?

— Douăzeci și șase de ani.
— Ocupația ?
— Vînzător.
— Căsătorit ?
— Am fost. Divorțat.
— Unde locuiți ?
— Stau cu chirie, la gazdă, pe strada Primăverii.
— Cum se numește gazda dumneavoastră ?
— Liu Voinea.
— Liu Voinea este căsătorit ?
— Nu. Soția lui a murit. Trăiește cu o tînără...
— Numele ei ?
— Didina.
— Vîrsta ?
— Optsprezece ani.
— Îi cunoașteți bine ?
— Da.
— Cînd i-ați văzut ultima oară ?
— Ultima dată ? Ieri noapte.
— Adică pe 22 spre 23 mai.
— Da. Și apoi în dimineața zilei de 23.
— Relatați tot ce s-a întîmplat cu aceste ocazii.
— De ce ? M-au reclamat ?
— Relatați, vă rugăm, cum au decurs aceste vizite. Pe cît posibil, nu omiteți nimic.
— Seara am auzit ceartă în casă la domnu' Liu. Se certa cu Didina. Pe la unsprezece și jumătate n-am mai rezistat. Am bătut la ușă și m-am dus să le spun să înceteze. Am revenit la mine, m-am culcat și în cele din urmă am adormit. Pe la ora șase dimineața m-am trezit în ceartă. Am auzit cum domnu' Liu o amenința pe Didina că o s-o omoare. M-am dus din nou, cu gîndul să intervin, să o lase

în pace. Cînd am intrat, domnu' Liu era aplecat peste Didina şi voia s-o lovească. Am strigat la el „Ce faci acolo, de nu mai termini odată scandalul ăsta !“ Atunci el a luat un sifon, şi, pînă să mă feresc, m-a lovit cu el în cap. Mi-am dat seama că-mi curge sînge. Mă durea îngrozitor. I-am lăsat şi m-am dus la mine în cameră. Pe urmă nu i-am mai zărit.

— În timpul nopţii, ori dimineaţa, ai văzut pe cineva intrînd ori ieşind de la ei ?

— Nu. Pe nimeni.

— După aceea, dumneata ce-ai făcut ?

— M-am şters de sînge. Am luat apoi nişte carne de care făcusem rost şi-am plecat la soră-mea, la ţară. Era ziua ei. Avea musafiri.

— Ai rămas la petrecere ?

— Nu. N-am stat. Am venit înapoi în oraş, tot cu o ocazie. M-am dus la servici. De acolo, m-au luat şi m-au adus aici...

— O cunoşti bine pe Didina ?

— Da.

— În ce relaţii eraţi ?

— Este... este prietena mea.

— Vrei poate să spui *era.*

— Cum, era ?

— Acum, în momentul cînd noi vorbim, Didina nu mai trăieşte. A fost omorîtă.

— Omorîtă ? Didina ? De asta m-aţi adus aici ? Dumneavoastră credeţi că eu... că eu am...

• • •

Ciinele latră şi trage de lanţ gata-gata să-l rupă Din spatele casei vine spre poartă o femeie trecută

de prima tinereţe. E îmbrăcată ca pe lîngă casă. Îşi şterge mîinile de şorţ.

— Pe cine căutaţi ?

— Bună ziua. Sînteţi sora lui Lungu Cornel ?

— Da. Sora lui.

— Am dori să stăm puţin de vorbă. Sîntem de la miliţie.

— Vai de mine ! Da' ce-a făcut ?

— Putem intra ?

— Vă rog să poftiţi ! Pe aici...

A dat poarta în lături, şi-a pornit înainte, să le arate drumul. Deschide uşa casei şi invită musafirii în „camera bună". Curăţenie prăfoasă, ordine ţeapănă de cameră nelocuită. Se aşează pe-un colţ de scaun, după ce le-a făcut semn ofiţerilor să ia loc.

— Cînd l-aţi văzut pe fratele dumneavoastră ultima dată ?

— Pe douăzeci şi trei mai. Era ziua mea. A venit şi ne-a adus nişte carne. Ori n-avea voie ?

— Avea. De ce să n-aibă ? Povestiţi-ne despre vizită.

— A venit cu o ocazie, da' n-a stat. Am vrut să-l oprim, că era casa plină de lume şi el vine la un an o dată, dar n-a vrut. Zicea că se duce la servici, să nu-l certe acolo că lipseşte.

— Aţi observat ceva deosebit la el ?

Tresări parcă la aducerea aminte şi deodată i se păru că a găsit explicaţia.

— Asta era. De-asta bateţi dumneavoastră drumurile. L-a reclamat boşorogu ăla de Liu, după ce că i-a spart şi capul.

— Ce ştiţi despre incidentul cu Liu Voinea ?

— L-am văzut lovit şi l-am întrebat ce-a fost ? Atunci Cornel mi-a spus că a auzit cum Voinea o bătea pe Didina şi striga la ea c-o omoară şi s-a dus să-i despartă. Voinea i-a dat cu un sifon în cap, de l-a făcut tot un sînge. I-am spus „Putea să te omoare, Cornele", iar el mi-a zis „Trebuia să mă duc. O iubesc pe Didina". Atît a fost.

— Cît a stat aici ?

— Un sfert de oră.

— Apoi a plecat ?

— Da. Vă rog, spuneţi-mi, ce e cu el ?

— Fratele dumneavoastră se află în arest preventiv. Liu Voinea şi Didina au fost omoriţi. I-a descoperit un vecin.

— Doamne-dumnezeule !

Femeia face ochii mari, sîngele îi piere din obraji şi-şi acoperă gura cu palma muncită, pentru a nu da drumul spaimei şi durerii.

• • •

Ţine în mînă petecul de hîrtie motolit, rupt dintr-un colţ de caiet dictando. „Costele, să ştii că eu n-am nevoie de boarfele moşului. Îl las, că-i neputincios şi ne refacem viaţa împreună. Didina".

Lasă mîna încet în jos, pînă cînd petecul de hîrtie se alătură dosarului pe care-l are în faţă. Mărturii, declaraţii, rapoarte, rezultate ale analizelor efectuate la locul faptei, certificatul de expertiză medico-legală... Încet-încet, ca într-un joc de puzzle, fapte, întîmplări disparate se ordonează după o logică intimă, într-o corelare strînsă, firească. Totul e ca printre

piesele adevărate să nu se strecoare una străină, aparţinînd altei porţiuni de joc. Ea, această piesă străină ar putea modifica întregul angrenaj. Lungu Cornel recunoaşte că a fost în locuinţa victimelor, atît seara, cît şi în dimineaţa crimei, recunoaşte că întreţinea relaţii intime cu Didina, concubina numitului Liu Voinea; recunoaşte ca aparţinîndu-i petele de sînge ce conduc spre camera lui, găsite de asemeni pe lucruri ce-i aparţin. Dă şi o explicaţie acestui fapt.

Analiza grupelor sanguine ale victimelor cît şi cea a bănuitului dau un rezultat derutant, şi, în ultimă instanţă, inutil : toate cele trei grupe sanguine sînt indentice. Pistă închisă, probă neconcludentă. Există însă elemente care, corelate, conduc toate spre o concluzie unică. Prezenţa repetată a lui Lungu Cornel în camera celor două victime, stropii de sînge dintre încăperi, obiectele de uz personal pătate de asemeni cu sînge (al lui Lungu ? al lui Liu ? al Didinei ?), plaga craniană insuficient justificată (cineva, astfel lovit, nu reacţionează ? Agresorul era un om în vîrstă de 67 ani, iar victima un bărbat tînăr, de 26 !), relaţiile intime pe care le întreţinea cu victima, dispariţia în dimineaţa crimei, (drumul nu foarte obişnuit pînă în comuna sorei lui, în intenţia de a-şi crea un alibi), faptul că, după cercetări intense şi amănunţite reiese că nici o altă persoană n-a pătruns în perioada critică în domiciliul victimelor toate pledează în defavoarea celui aflat în arest preventiv. Lungu Cornel îşi susţine cu tărie inocenţa. Se menţine cu fermitate şi consecvenţă în limitele

aceloraşi declaraţii. La autopsie, medicul legist constată existenţa la victima Liu Voinea a două lovituri, ambele mortale, în regiunea inimii. Tratatele de specialitate sînt unanime în a preciza că un sinucigaş nu-şi poate da decît o singură lovitură mortală.

Elementele de pînă acum conduceau toate spre două ipoteze, ambele incriminîndu-l pe Lungu ca autor al dublului omor. Fie că, în timp ce se afla la Didina, au fost surprinşi de Liu Voinea şi în focul explicaţiilor ce-au urmat i-a suprimat pe cei doi, fie că, gelos pe Liu Voinea care-o silea pe Didina să-i cedeze, ajunge la acelaşi deznodămînt. Pentru prima ipoteză pledau hainele fetei găsite aruncate neglijent pe jos şi pe spătarul unui scaun. Părea să se fi dezbrăcat în grabă, sub imperiul febrilităţii pe care-o dă clipa furată. Cea de a doua ipoteză, decurgea din propria sa declaraţie, asupra vizitei în casa lui Liu : faptul că l-ar fi găsit bătînd-o pe Didina, stropii de sînge conducînd spre camera lui, plaga dobîndită (probabil în lupta cu victima ce încercase să se apere) şi chiar bileţelul Didinei ce confirma intenţiile celor doi. Didina ar fi putut fi sinceră în alegerea ei. Sigur, Cornel Lungu era de preferat lui Liu Voinea. Dar Lungu ? În chiar acel moment, o altă legătură îi ocupa o bună parte din timpul liber. Şi atunci ? Cît de sincere puteau fi declaraţiile sale ? Cît de adevărate şi puternice sentimentele în numele cărora îşi reproşa că n-a acţionat mai ferm şi mai din timp, împiedicînd în felul acesta deznodămîntul fatal ?

* * *

Mărunțică, ștearsă, comună, femeia are un bun-simț și o demnitate ce-i dau o personalitate anume. Mîinile singure, trădează starea de tensiune, de nervozitate.

— Sînteți fosta soție a lui Lungu Cornel...

— Da. Am fost căsătoriți cîțiva ani. N-a durat...

— Cine s-a făcut vinovat de despărțire ?

— Cred că pur și simplu nu ne-am potrivit. Aveam firi deosebite... De aici și neînțelegerile...

— În ce sens diferite ?

— Lui i-ar fi plăcut o femeie cu mai mult temperament, cu mai multă experiență... Îmi reproșa adesea lipsa de feminitate, de...

— De imaginație ?

— Da. Spunea mereu că nu așa trebuie să fie o femeie.

— Era dur, violent ?

— Ce rost mai are acum ?

— Fostul dumneavoastră soț se află în anchetă. L-ați cunoscut în intimitate.

— Înțeleg. Oricum ați aflat din dosarul de la tribunal. În anumite clipe era violent, rău, de nesuportat. Pe măsură ce timpul trecea, în loc să depășim momentele dificile, ele se accentuau. Nu mai puteam să rezist. Devenise pur și simplu de nerecunoscut. Cred însă că nici eu nu-i ofeream ceea ce și-ar fi dorit. Nu știu ce să mai spun...

— Vă mulțumim.

— Sper să nu-i dăuneze ce v-am spus și să se dovedească nevinovat.

— Nu vă faceţi griji. Am parcurs dosarul. Voiam numai o confirmare.

* * *

Toate firele conduceau în momentul acela spre un unic şi sigur agresor posibil : Lungu Cornel. În timpul anchetei, Lungu rămîne calm, sigur pe sine, foarte lucid. Nici o contrazicere, nici o inadvertenţă. Repetă la nesfîrşit aceleaşi şi aceleaşi declaraţii. Îşi controlează fiecare cuvînt, fiecare reacţie. Este dus la Iaşi pentru a i se stabili discernămîntul psihic. Aici, medici de mare competenţă stabilesc că Lungu este deplin conştient, sănătos din punct de vedere psihic şi, mai ales, că este nevinovat. Expertiza criminalistică a atestat şi ea că Lungu Cornel este nevinovat.

* * *

Numele prenumele, data naşterii, domiciliul, starea civilă...

— De cînd îl cunoaşteţi pe Liu Voinea ?

— De peste 15 ani.

— Cu ce ocazie v-aţi cunoscut ?

— Am fost înfiat de familia Liu cînd eram copil. M-au crescut pînă la moartea soţiei. Dînsa m-a iubit cu adevărat. Mi-a fost ca o mamă.

— Eraţi înfiat legal ?

— Da. Port acelaşi nume.

— Ştiaţi că, potrivit legilor în vigoare, eraţi moştenitorul de drept al părţii ce revenea soţiei lui Liu la moartea acestuia şi apoi moştenitorul lor unic ?

— Ştiam. Dar, vedeţi şi dumneavoastră, dragoste cu sila nu se poate. După moartea mamei, tata s-a

schimbat mult. Mi-a cerut să plec din casă, îl încurcam. L-am rugat să mă lase măcar în una din camere. N-a vrut. Zicea că de la mine nu poate să ia chirie şi că stau cu ochii pe el. Atunci am plecat.

— Îl duşmăneaţi pentru asta ?

— La început, da. Mă obişnuisem să cred că am şi eu un cămin, o familie, o casă. Întîi mi-a fost greu. Pe la gazde, pe la căminul de nefamilişti... Acum nu mă mai preocupă. Am renunţat. Am locuinţa mea, familia mea. El poate să facă ce-o vrea.

— Ştiţi că a făcut testament în favoarea Didinei ?

— Cine, el ? Să facă. Doar n-o să stea o fată tînără cu un moşneag degeaba. Măcar de i-ar lăsa ei.

— Liu Voinea e mort. Mai exact, a fost omorît. Unde eraţi în dimineaţa zilei de 23 mai ? Ne interesează intervalul dintre orele 6 şi 11.

— Pe 23 mai ? Da... pe 23 mai a născut soţia. De pe la 5 dimineaţa am început să păzesc poarta spitalului. Pe la zece şi jumătate am văzut-o. M-a însoţit fratele soţiei care nu m-a lăsat nici o clipă singur. Eram speriat. E primul nostru copil...

* * *

Prin ferestrele deschise pătrundeau odată cu întunericul nopţii şi zgomotele ei estompate, amorţite, de oră tîrzie. Un lălăit dezlînat, o frînă, un lătrat răzleţ. Sub lumina lămpii de birou, chipul maiorului pare livid. Desigur, luminozitatea specifică becurilor cu neon denaturează culorile. Bătăile scurte şi nervoase în uşă, se suprapun aproape peste zvîcnetul scurt al canaturilor. Palid şi el, chipul căpitanului este agitat, trădează o emoţie vie, puternică.

— Permiteți să raportez ! O veste bună, tovarășe maior ! A mărturisit !

Foaia albă pe care stau răzlețe rîndurile cu litere mari, ordonate școlărește, își oprește zborul sub ochii maiorului. „Recunosc că în noaptea de 22 spre 23 mai m-am dus în locuința numiților Liu Voinea și Doncu Didina și i-am omorît..."

Clipe lungi, maiorul stă nemișcat. Căpitanul pare să-și fi pierdut răbdarea. Se aștepta la cu totul altă reacție.

— Vreau să-l văd.

— Acum ?

— Acum.

Coridoare, scări, alte coridoare, alte scări. Uși, uși, uși, alte uși. Una dintre ele se deschide. În spatele ei, doi bărbați fumează. La intrarea maiorului unul se ridică instinctiv, regulamentar. Celălalt rămîne impasibil, străin, fumînd mai departe.

— Mai rezistați, sau lăsăm pe mîine ?

— Mă gîndeam că o să veniți. Mai bine terminăm acum.

Ancheta începe : Cum ți-ai petrecut timpul, pe ore, pe minute, cît mai exact. Ai intrat în locuință ? Cînd, cît ai stat ? Ai pus mîna pe vreun obiect, pe care, cum l-ai găsit, cît l-ai mișcat, de ce ? Ai fost la țară ? Cu ce, cît ai stat, de ce-ai revenit așa curînd ? De ce-ai întîrziat la serviciu ? Te împăcai cu fosta soție, de ce-ai divorțat ? Care erau relațiile cu Didina ? dar cu Liu ?

— Și acum, fii atent. După ce i-ai omorît, cum a rămas fata ? În ce poziție ?

Tace. Nu înțelege întrebarea ori nu mai ajunge la sensul ei. Maiorul reia.

— Cum ai lăsat-o ? Cu fața la perete spre geam, acoperită, neacoperită ?

— Cu capul spre perete, spre geam și dezvelită.

— De ce minți ? De ce minți, Lungu Cornel ? Fă schița camerei. Uite aici, pe hîrtia asta. Povestește cum ai acționat, după schiță.

— Nu știu ce doriți. Ce să zic ?

— Unde a rămas Liu după ce l-ai omorît ?

— Lîngă ușă.

— Minți ! Minți, Lungu. De ce minți ?

— Dacă altul mai bun n-aveți, eu ce era să fac ? !

Punct cu punct, întregul eșafodaj este dărîmat. Lungu nu-și poate susține declarația. Nu poate spune care era poziția victimelor, locul exact al anumitor obiecte, așa cum au fost ele găsite în cîmpul infracțional.

După îndelungi căutări, un pensionar, avea să declare că în dimineața zilei de 23 mai, coborînd în stația de autobuz, atenția i-a fost reținută de gălăgia ce răzbătea din casa situată în dreptul stației Deodată o liniște deplină a luat locul țipetelor. Privind într-acolo, a observat prin perdele o umbră, una singură, cum cade ca trăsnită jos. (Într-adevăr, pe perdeaua ce acoperea geamul fusese depistată o urmă de sînge în semicerc. O produsese Liu în cădere. La contractul cu duritatea podelei, se produsese plaga de la cap).

Cercetări amănunțite stabilesc că și cea de a doua lovitură aparține sinucigașului. Lovitură din inerție Orbit de neputință și furie, de apropiata perspectivă de a rămîne singur după ce încercase s-o cumpere,

s-o reţină cu bani şi casă, după ce trecuse prin testament totul pe numele ei, Liu Voinea o omoară cu sălbăticie pe Didina ca, apoi, să se sinucidă.

* * *

„... Eu vă mulţumesc că aţi lucrat fără patimă, aţi stabilit vinovatul, dar mă simt fără viaţă, că nu am intervenit. Am plîns după Didina, că am făcut greşeală dîndu-i drumul şi aşa a luat-o spre moarte..."

* * *

O posibilă eroare judiciară a fost evitată.

Cazul „Lola"

— „Lo-la, Lo-li-ta
A-dă di-na-mi-ta ! ! !"

Reluate, silabele își pierd sensul, păstrînd ritmul sacadat, subliniat de repetate bătăi din palme. Picioarele zvîcnesc, punctează și ele, susțin sonor, fac să trepideze paharele înalte, cu picior invalt, portelanurile scumpe, grele, cristalurile reverberînd discret lumini și mai discrete.

— Aaaa...

În ușa camerei, Lola ține triumfător în mîini o flacără ușor albastră, ce-și zbate aripile prin aerul îmbîcsit de fum al încăperii. Cele cîteva perechi dansînd insinuant pe parchetul eliberat de povara persienelor își opresc unduiturile, savurînd clipa.

— Tortul ! La atac !

De pe fotolii, canapele și chiar de pe jos, o cohortă de invitați, plină de avînt și demnă de străbuni, ia vitejește în piept riscurile unui tort flambée, „surpriza serii".

— Al dracului să fiu dacă mai încape ceva !

Cărnurile abundente, gabaritul depășit dau dreptate preopinentului.

— Lasă fasoanele, Gogule, și combate ! Bărbați sîntem !

— Haide, băieți, la treabă ! În casa asta nu se bea nimic ?

Întrebarea este pusă de o brunetă focoasă, gen „femeia șnur".

Blondă, planturoasă, gazda face opoziție. Oricum, la petreceri „numai bărbații contează", așa că invitatele sînt în totalitate rezultatul gustului bănuit ori preferințelor exprimate ale acestora. Lola știe sigur cine pe cine și cine cui îi place. Se face totdeauna forte pentru a nu dezamăgi.

— Lola, draga mea, o petrecere absolut reușită ! Ab-so-lut ! Au mai lăsat canibalii ăștia ceva din icrișoarele acelea adorabile ?

— Bineînțeles, dragă. Să-ți aduc aici sau mergi tu la bucătărie ?

— Lasă, mă duc eu.

— Atunci, vezi sus, în frigider. În castronul albastru.

— Ești o comoară. Te pup.

— Cere-i lu' Gigi niște pîine prăjită.

— Ești o scumpă. O scumpă și o neprețuită.

Întorcîndu-și decolteul adînc către ușa ce duce spre bucătărie, roșcata prezintă adunării un spate și mai adînc decoltat. Rochia verde, un verde moarat, se mulează perfect pe un trup încă tentant. Mișcările feline suplinesc neajunsurile. Singura tristețe rămîne aceea că ora tîrzie, paharele nenumărate, băuturile tari, amestecate, și, mai ales „surpriza serii" a dispersat atenția „junilor" combatanți. Chelii, burți, meșe surii căzînd pe tîmple asudate fac bilanțul „bărbaților bine" din încăpere. Încearcă să recupereze stofele fine, croielile impecabile, parfumurile scumpe, date abundent, ce-și amestecă iritant aromele.

* * *

„...Nu recunosc nimic din învinuirile ce mi se aduc. Nu recunosc că s-ar fi cumpărat mărfuri dinafară şi s-ar fi vîndut la preţul de bar în localul unde eram gestionară. Este adevărat că mi-am însuşit din gestiune, dar nu ştiu exact cît anume, aproximativ între 8.000 şi 10.000 lei şi dădeam din ei vînzătoarelor pentru cheltuieli mărunte : taxi, mîncare. Programul meu de lucru era de la 9—14 şi de la orele 20—23, dar uneori eram ocupată şi cu alte activităţi obşteşti..." (!)

* * *

Mîini fixate agresiv pe şolduri generoase, coafura artistic executată, trepidînd sub impulsurile nervoase imprimate de piciorul bătînd şi el nervos, un ritm numai lui ştiut, pe cimentul zgrunţuros al magaziei. Mirosuri amestecate de aer închis, marfă mult timp depozitată, de băuturi, surogate, vinuri trezite... Aproape că nu-ţi poţi imagina o femeie într-o asemenea ambianţă. Şi totuşi... Există pămînturi care fertilizează orice. Dar, mai există şi plante capabile să se acomodeze oriunde. O asemenea plantă, exotică după aparenţe, buruiană după puterea de adaptare şi proliferare, este cea din specia Lola.

— Ei ? Ai găsit ceva ? Aud ?

Bărbatul tace, adunînd şiruri lungi de cifre.

— Bei un păhărel sau te sacrifici mai departe ? Oricum n-ai ce găsi ! Lola e cinstită, Lola lucrează curat ! Vezi în altă parte !

Controlul, riguros şi exact de altfel, n-avea să descopere mare lucru. Nereguli de suprafaţă : neafişarea preţurilor, „ciupeli“ insignifiante la notele de plată, nerespectarea unor reguli de igienă...

Lola lucra „curat“. „Curat-murdar“. Dar asta avea să se dovedească mai tîrziu. Puţin mai tîrziu.

• • •

— Unde dracu ai pus dopurile alea că aşa nu mai terminăm nici pînă mîine !

— Caută-le şi tu şi lasă nervii că şi mie mi-a înţepenit spatele de cînd stau aplecată peste lăzile astea afurisite !

— Cele de lîngă perete sînt aranjate ?

— Gata. Cu alea am terminat. Au mai rămas astea trei de jos, punem dopurile la loc şi pe azi am terminat.

În magazia inospitalieră, între ziduri cenuşii şi maldăre de lăzi, cele două femei par a oficia un ritual straniu. Una scoate dopurile sticlelor şi goleşte privind în zare parte din conţinutul acestora, cealaltă completează pînă la nivelul iniţial dintr-o altă sticlă aflată la îndemînă, pe care, fără a fi mare cunoscător o poţi repera de departe ca fiind apă minerală. Odată atinsă cota iniţială a lichidului, un dop nou-nouţ vine să garanteze calitatea băuturii înscrise pe eticheta îmbietoare, promiţînd delicii bahice.

— Măcar de ni-l trimitea pe Gigi, să mai ajute şi el. Da' aşa, noi cu zdroaba, noi cu riscul, ea cu paralele şi cu...

— Taci naibii, că te aude şi păţeşti la fel ca Lina de-ţi blestemi zilele.

— Las' să mă audă — se încăpăţînează femeia mai tînără, cu îndîrjire mult diminuată. Că-ntr-o zi tot o să-i zic vreo două. Ea cară şi dă de băut, se hlizeşte şi se coafează şi-i cad mîinile de inele, iar nouă ne aruncă 50 de lei pe săptămînă, ca la chiori.

Uşa de la magazie se deschide impetuos, paşi energici străbat culoarul.

— Ce dracu moşmondiţi atîta, că ne-apucă ziua! Haideţi o dată, că mîine o luăm de la capăt.

Şi către cea mai tînără dintre femei :

— Ai luat ce ţi-am zis ?

— Am luat.

— Tot ?

— Am luat coniac, ness şi vodcă. Cafea n-am găsit.

— Să mai căutaţi şi mîine. Poate bagă marfă. Fiţi atente la vînzare. Am vorbit şi cu Costel, vă aduce mîine nişte Kent, căscaţi ochii. Vă apucaţi de treabă, eu s-ar putea să mai întîrzii puţin. Orvoar!

Aceiaşi paşi fermi, acelaşi coridor, aceeaşi uşă, numai că traseul este străbătut în sens invers. Uşa se trînteşte în urma gestionarei, mulţumită de felul cum ştie să-şi conducă afacerile.

* * *

„... În unitate nu am permis să se facă nereguli ; totdeauna am căutat marfa să fie scoasă la vînzare. Nu am ştiut că personalul în lipsa mea făcea anumite nereguli pentru care sînt profund supărată.

Recunosc că sînt vinovată că lipseam mult din unitate, toată marfa a fost la dispoziția lor ca să poată vinde, nu am văzut niciodată ce făceau, făceau în lipsa mea din unitate..."

• • •

— Poftim, doamna Lola, gata treaba ?

— Gata pe astăzi. Tot dumneata ?

Motorul toarce lin, portiera se închide sec. Taxiul demarează ușor, condus cu mînă sigură de profesionist.

— Tot. Săptămîna asta-s de noapte. Așa ne-am aranjat.

— Atunci pot conta pe mata.

— Puteți, doamna Lola, v-am lăsat noi vreodată ?

— Cred și eu. Unde mai găsiți voi un client așa serios ?

— Serios, doamna Lola. Mai ceva ca la doctori.

Omul rîde gros, cumva admirativ. Se crezu obligat să mai facă puțină conversație.

— Și mașinuța ? N-o mai scoateți ?

— Mașina ? Ei, așa la o plimbare, la un aer... Dar cînd am treabă e mai comod cu taxiul. Și pe urmă am atîtea griji.. Mi-e că-s neatentă și mai fac, doamne-ferește, vreo poznă... N-ai idee cîtă bătaie de cap îți dă un local.

— Vă cred... vă cred... Da' și dumneavoastră i energică și mînă de fier.

— Altfel s-ar duce dracului șandramaua... Ăștia trebuie ținuți în frîu, și inelele grele sclipiră scurt, reverberînd lumina de la bord, cînd Lola, încercînd să fie mai explicită, vîntură mîna cu un gest de con-

descendență amestecată cu dispreț. Șoferul îi urmări mimica amuzîndu-se în sine, vag admirativ la adresa fulgerelor scurte pe care luminile fugare ale becurilor fluorescente le iscau alunecînd voioase pe dantura bogat aurită a Lolei.

• • •

Casă mobilată excelent, mașină, lux, coafat zilnic, taxi la scară, petreceri frecvente, băuturi fine, meniuri excelente, țigări străine, amiciții costisitoare — toate adună asupra Lolei ochiul atent al unui control riguros. Numărul mai mare de sticle goale decît cel al mărfii intrate cu acte în regulă este un prim indiciu. Dopuri noi — zeci, sute de dopuri noi — altul. Așa se descoperă că băuturile sînt falsificate, că se extrage din fiecare sticlă cel puțin 100 de grame, iar cantitatea lipsă este înlocuită cu apă minerală. Se mai constată că numărul de sticle plus provine de la marfa introdusă din afară, cumpărată de la Alimentara și vîndută la bar cu suprapreț. Diferențele erau încasate de gestionară, care, tot ea, reîmpărțea prada după bunul ei plac, oprindu-și partea leului. De aici începe jocul : cine dă vina pe cine, cine acuză și cine apare nevinovat ?

„... Încă de pe timpul barmanelor P. D. și I. A., din 1976, cînd acestea introduceau apă în vinuri și coniac, responsabila unității, P.E., a cunoscut de aceste modalități prin care se creau plusuri în gestiune, ea fiind principalul beneficiar.

Menționez că toate barmanele *realiza* plusuri în gestiune prin introducerea de mărfuri din afară, prin vînzarea unor mărfuri cu suprapreț, plusuri de care

responsabila unității lua cunoștință seara sau la 2 zile, cînd făcea monetarul și cînd întocmea centralizatorul pe baza căruia preda banii din vînzări la casieria O.J.T. Iași. Cu ocazia întocmirii centralizatorului, P.E. nu introducea și sumele rezultate în plus, acestea fiind însușite de ea. După aprecierea mea își însușea 1000 de lei pe tură. Personal am văzut cînd din banii predați cu listă de monetar de mine (și pe care o distrugea) *na* inclus în centralizator 1000 lei. În alte date nu am mai observat, deoarece ascundea centralizatoarele într-un dosar, ca să nu le mai vedem noi. Mie personal din sumele realizate *mia* dat la fiecare tură de serviciu cîte o sumă între 100 și 300 de lei" (D.G., 38 de ani, barman).

„... Eu recunosc că mi-am însușit în cele 53 de luni cît am lucrat la „Pescărușul" de două ori pe lună, cînd făceam stocul cîte 100-200 de lei, deci în total o sumă variind între 10.600 și 21.200 lei. Aceste sume pe care le opream asupra mea, le cheltuiam pentru *muncitori* ce transportau mărfuri sau ambalaje pentru plata unor stricăciuni în restaurant" (P.E., 39 ani, gestionară).

„... Nu este adevărat că spărturile la pahare, căni, veselă erau suportate de P.E. din plusuri. Cînd se făceau inventare și se constatau stricăciuni, se întocmea o listă cu tot personalul unității și plăteam fiecare, cîte o sumă de bani, pentru acestea. Deci nu este sinceră..." (P.D., barman).

„... Nu recunosc nimic din învinuirile ce mi se aduc. Nu recunosc că s-ar fi cumpărat mărfuri dinafară și s-ar fi vîndut la preț de bar în localul unde eram gestionară..."

„... P.E. m-a îndrumat chiar de la început să introducem coniac de la Alimentara, Ness-cafea... să iasă bani în plus că are obligații. M-a trimis să cumpăr Ness-cafea și am cumpărat cîte 10-20 de borcane“ (T.A., barman).

...„ Recunosc fapta pentru care am fost trimisă în judecată și declar că am fost obligată de către șefa de unitate P.E. să săvîrșesc aceste fapte deoarece m-a amenințat că dacă nu accept îmi face referat la conducere și mă mută la Ciric sau la Motel. Recunosc că am ajutat pe D.Z., G.E., P.D. să dilueze vinul din sticle și scoteam vin 100 de grame și adăugam apă minerală“ (A.A., barman).

„... În perioada de cînd m-am despărțit de soț am strîns ban pe ban cu sacrificii, mi-am făcut o casă și am cumpărat mașina în rate, am făcut și împrumut la C.A.R. ca să-mi ajungă...“

Adevărat. Cu împrumut la C.A.R. completezi o sumă de bani atunci cînd îți propui o investiție mai mare. Ne întrebăm numai ce sumă ar fi putut împrumuta Lola de la C.A.R.-ul întreprinderii dacă a reușit să plătească din ea 50.000 lei aconto la mașină, 6.753 lei la „Arta modei“ pentru 6 rochii, un taior, un palton, (în nici un an de zile), alți 2.943 lei pe 10 bucăți de material supraelastic pe care le oferă sub formă de cadouri barmanițelor nemulțumite. Cunună la „Traian“, botează cu mare fast, își mobilează un apartament ultra-elegant, deține bijuterii de valoare, dă acasă și la biroul din cadrul instituției mese pentru cunoscuți și prietenii de care știe că are nevoie. Cei care „trec“ pe la Lola știu că la ea se poate bea oricînd un Campari, se poate mînca o icră, un mușchiuleț, o păstrămioară, se poate

fuma un Kent. La Lola e plăcut, e bine. Ştie să te primească, ştie care-i e datoria şi interesul. Fată deşteaptă, meritä apreciată şi ajutată să-şi facă meseria".

A fost ajutată şi încurajată atît de bine încît Tribunalul judeţean Iaşi, în şedinţa publică de la 7 august 1979, prin şedinţa penală numărul 56, în numele legii, hotărăşte : „... Condamnă pe inculpata P.E., divorţată, fără antecedente penale, studii 8 clase elementare.. la 8 (opt) ani închisoare la care se adaugă un spor de 1 an, încît va executa 9 (nouă) ani închisoare, 3 (trei) ani interzicerea drepturilor prevăzute de art. 64, litera a, b, c, Cod penal, prejudiciul fiind de 125.584,80 lei..."

„... Condamnă pe inculpata A.A. ... căsătorită, la 3 ani închisoare, la care se adaugă un spor de 6 luni închisoare, încît va executa 3 ani şi 6 luni închisoare".

„... Condamnă pe inculpata D.Z. la 1 an şi 6 luni închisoare şi ... dispune ca pedeapsa să se execute prin muncă corecţională într-o unitate productivă".

„... Obligă pe inculpata P.E. să plătească părţii civile, O.J.T. Iaşi, suma de 134.314,25 lei din care solidar cu inculpata A.A. suma de 49.046,25 lei, cu dobînzile legale."

Lola însă nu recunoaşte. Nu poate accepta căderea. Nu poate accepta înfrîngerea. Luptă. Îşi ia apărători buni, declară mereu, cu încăpăţînare : „Sînt nevinovată. Are cineva ceva cu mine".

Evident, se va apela la recurs. Recurs la Tribunalul suprem. Selectăm pentru edificare fragmente din acest document :

„... Considerăm că inculpata *nu se face vinovată* de faptele la care ne-am referit, vinovăţia sa nefiind

dovedită, iar condamnarea sa de către instanța de fond în raport cu textele enunțate, reprezintă un act de nelegalitate și netemeinicie. *Recurenta* recunoaște însă că la efectuarea stocurilor îi rămîneau bani în plus *aparținînd resturilor neridicate* de către clienți, iar acestea le împărțea cu coinculpatele sau și le însușea, făcînd și unele plăți în interesul unității... În concluzie față de considerentele invocate vă rugăm să admiteți recursul, să casați soluția recurată, dispunînd *achitarea* inculpatei pentru infracțiunile reținute : delapidare, creare de plusuri prin mijloace frauduloase, înșelare asupra calității mărfurilor, introducere ilegală de mărfuri în scopul vînzării, neglijență în serviciu, urmînd a recalifica învinuirea, reținînd fapta de vînzare preferențială.

Avînd în vedere vechimea în muncă a inculpatei, (!) vîrsta sa, (!!) aportul pozitiv (!!!) și caracterizările bune (! ? !) din alte unități în care și-a desfășurat munca, vă rugăm să apreciați că pedeapsa aplicată este prea mare, urmînd a admite recursul și a reface pedeapsa printr-o mai justă proporționalizare față de *profilul* persoanei recurente". (Sublinierile și parantezele ne aparțin).

Oare la ce profil s-or fi referit apărătorii ? La cel al blondului cap în stare de combinații ilegale și profituri, ori la cel moral ? Bănuim că la cel moral, contextul pe acesta îl sugerează. N-ar fi fost însă mai abil, dacă tot s-a ajuns pînă aici, să se facă uitat, să se ignore, să se treacă tocmai peste „profilul moral" al inculpatei ? Vechimea în muncă și vîrsta (39 de ani) ar fi trebuit să o determine către o cu totul altă conduită. Un om matur, care nu este

nici de azi, nici de ieri în comerţ. Ştie deci perfect cum se lucrează, cu cine şi cu ce scopuri anume.

Aportul pozitiv invocat de apărători, care însă omit să precizeze în legătură cu ce a avut inculpata acest aport pozitiv, s-ar putea să se refere la următorul citat : „În final rechizitoriul reţine că prejudiciul total creat de către cele 8 inculpate se ridică la suma totală de 266.302,75 lei".

Caracterizările bune din alte unităţi ? Le primise cu prisosinţă şi de la unitatea în care lucra. Întrucît la momentul acela nu mai era oportun de invocat recomandările bune ale unei direcţii aflate ea însăşi sub un mare semn de întrebare, se amintesc candid numai recomandările anterioare.

Tot efortul, toată zbaterea, toate amînările, nerecunoaşterile, încercările de a transfera răspunderea asupra altora, se încheie odată cu răspunsul Tribunalului Suprem : „Examinînd lucrările dosarului în raport cu criticile formulate, se constată că prima instanţă a reţinut corect în sarcina inculpatei P. E. săvîrşirea infracţiunilor menţionate, vinovăţia acesteia rezultînd cu certitudine..."

Dispăruta

— Tovarăşu' plutoner ! Tovarăşu' plutoner ! Hei, tovarăşu' ! Nea Marine ! Strigătul se pierde în înserarea molcomă de toamnă tîrzie. Masiv, plutonierul priveşte înapoi, urmîndu-şi cumva drumul dintr-o inerţie a ţintei. Se opreşte în sfîrşit, face o întoarcere reglementară, stă, aşteaptă.

— Ce-i, nea Sandule ? Cu mine ai treabă ?

— Cu mata. Asta... cu dumneavoastră.

Omul tace, cumva încurcat. Pronumele de politeţe sugerează apelul la calitatea oficială pe care plutonierul o exercită în comună. Nuanţa este interpretată exact.

— Vorbim aici, ori la post ?

— Dacă se poate, la post. Da...

— Lasă. Hai înapoi.

Merg tăcuţi. Deşi nepusă încă, problema „oficială" a aşezat între ei o anume distanţă, o răceală pe care plutonierul o simte de fiecare dată, dar împotriva căreia nu poate lupta. Umbrele înserării se întunecă a noapte. Becuri palide marchează şoseaua. E abia şapte. Moartea timpurie a zilei aminteşte zăpezi apropiate. Bărbaţii urcă cele cîteva trepte luminate galben de becul montat deasupra intrării. Plutonierul calcă uşor, încercînd să menajeze fragilitatea scîndurii, evitîndu-i protestul supus. Realizează inu-

tilitatea gestului în aceeaşi clipă în care simte sub talpă duritatea betonului. „Mereu uit“ — se dojeneşte.

Înăuntru e linişte. Altfel de linişte decît afară. Plutonierul ia loc în spatele biroului. Cu un gest, arată celălalt scaun omului rămas în picioare. Scaunul trosneşte nemulţumit. „Asta-i din cele vechi“ — gîndeşte automat şi parcă se simte solidar cu lucrurile acelea îmbătrînite sub ochii lui, odată cu el.

— Ei, care-i supărarea ?

Interogaţia este cuprinsă mai mult în formulare. Tonul invită la confesiuni. Omul tace un timp, ca şi cînd n-ar fi auzit invitaţia, ori n-ar fi înţeles-o, ori ca şi cînd ar fi uitat pentru ce se află acolo, în faţa plutonierului, în liniştea atît de altfel decît cea pe care o cunoaşte. Plutonierul nu insistă. Şi-a lăsat mîinile uriaşe, roşii, pe masă. Îşi priveşte degetele mari, cu unghii roase, negre. „Pămîntul ăsta-i mai rău ca vopseaua. Cînd apucă de-ţi intră în carne...“ Lîngă mîini, între mapa de birou şi cîteva dosare, chipiul.

— Anica. Despre Anica e vorba.

— V-aţi certat ?

— Da. Ne-am certat. Adică nu. Acum nu ne-am certat că n-am avut cum. Ne-am certat atunci.

— Cînd ?

— Atunci seara. Se înnoptase. Ne-am certat şi...

— Şi acum ?

— Acum, ce ?

Plutonierul încearcă să înţeleagă. Omul este confuz, se adună greu, ocoleşte esenţialul, ori nu ştie să-l formuleze. Trebuie ajutat să ajungă la el. Ajutat să treacă peste emoţie, peste derută.

— Asta vrei să-mi spui, nea Sandule ? Că te-ai certat cu Anica ?

— Nu. Nu asta. Anica a plecat.

— Unde ?

— Asta nu știu bine. Poate la Hîrlău.

— Nu ți-a spus unde ?

— Ba mi-a spus. Dar nu mai știu sigur.

— Cînd a plecat ?

— Atunci cînd ne-am certat. Pe doisprezece.

— Primul indiciu. Prima dată concretă.

— Alaltăieri ? precizează plutonierul.

— Nu, nu alaltăieri. Cum să fie alaltăieri ? se nedumerește omul.

— Păi — făcu logic plutonierul — dacă azi e în paișpe, înseamnă c-a plecat alaltăieri.

— Nu, se scutură omul deodată. Nu. Că dacă era alaltăieri, nu veneam eu. Pe doisprezece septembrie.

— De două luni — realizează cu un început de uimire plutonierul.

— Da. De două luni și două zile.

Un timp tac amîndoi. Apoi discuția se urnește iar.

— Ți-a spus ea că se duce la Hîrlău ?

— Nu, n-a zis că acolo se duce, da' zicea că merge să-și ia lichidarea.

— De la C.L.F. ?

— Da. De acolo de la fructe și legume — vine precizarea. Chioșcul ei depindea de Hîrlău, doar știți. Zicea că dacă-i dau ăia banii, nu mai vine acasă. Se duce după băieți, la Constanța.

— Așa ți-a spus ?

— Da.

— Ei, în două luni avea tot timpul să se întoarcă.

— Avea. Da' în seara cînd ne-am certat...

— Pe doisprezece...

— Da, pe doisprezece... Atunci, în seara aia, mi-a zis că ea pe acasă nu mai dă.

— Ei, și dumneata acum ! Vorbe spuse la supărare.

— Da, au trecut două luni. Eu asta am venit să vă spun. Soția mea, Anica Verui, a dispărut de la domiciliu.

— Dumneata vrei s-o dai dispărută ? nu-și putu ascunde plutonierul uimirea.

— Da. Am scris aici pe hîrtie.

Cu gesturi sigure, hotărîte, omul scoase din buzunarul de la piept al hainei o foaie de cerere împăturită. O desfăcu, îi netezi îndoiturile cu palma, pe urmă o puse pe masă. Păru să ezite, o fracțiune de secundă numai, apoi o împinse în dreptul plutonierului, în fața lui, pe mapa de scris, pînă ce hîrtia atinse mîinile uriașe, cu degete mari, roșii.

— O las aici.

— Ai făcut deci o sesizare.

— Da. Așa am făcut. O sesizare. Că mi-a dispărut nevasta de la domiciliu.

•

• •

Șeful postului de miliție întorcea noutatea pe pe toate fețele. Îi cunoștea pe toți din comună, îi știa bine, cu necazurile, cu supărările, cu bucuriile lor. Sandu Verui nu era un tovarăș de viață tocmai comod și nici cel mai demn exemplu de urmat. Cei doi băieți — mari de acum — plecaseră la Constanța ca muncitori sezonieri. Nea Sandu n-avea bani de „aruncat" și în casa lor fiecare-și cîștiga existența. Anica luase în gestiune un chioșc de legume și

fructe. Muncea și acasă și acolo. Ridica lăzi, stivuia, făcea curat, vindea, stătea noaptea tîrziu să-și numere banii, să facă „casa", să iasă bine. Cele patru clase primare n-o ajutau cine știe ce, dar cum Sandu își ținea leafa pentru sine și pentru nevoile sale, Anica trebuia să se descurce.

Acum băieții erau mari, oameni pe picioarele lor. Probabil se certaseră iar — n-ar fi fost un lucru neobișnuit — și femeia, sătulă de atîta muncă, se hotărîse să plece la băieți, să vadă și ea măcar o dată marea, să mai respire. Nu-i stătea ei în fire să lase totul baltă și să plece, și, mai ales, să renunțe la slujba cu care se învățase și care acum, după trecerea timpului, devenise mai ușoară prin rutină. Nu-i stătea în fire nici fuga asta neașteptată, fără nici un semn, dar poți să știi cum se adunaseră toate și cum se răzbunau acum pentru atîția ani de supunere?

Pe de altă parte, Sandu era în stare să aducă un om la exasperare. Dur, egoist, își iubea tabieturile și comoditatea, ținea la libertatea sa, la bucuriile sale. Asta însemna posibilitate de mișcare, o podgorie bună și niște ochi șăgalnici companie. Acum, că apropiase bine cincizeci de ani, plutonierul credea că se mai liniștește, cu atît mai mult cu cît executase nu de mult o pedeapsă de un an pentru ultraj la adresa bunelor moravuri.

Noaptea era înaintată. Cerul închis, plumburiu, prevestind ploi mărunte, interminabile, țîrîind prelung în streșini. Plutonierul se răsuci iară în așternut, patul scîrții protestînd. „Mîine fac raport la inspectorat. Ăi de la județ au altă experiență. Eu, aici, m-am cam tocit. Oamenii se mai ceartă, se

mai bat la cîte o nuntă, la cîte-un pahar. În rest își văd de treabă că dacă n-au de arat îi de semănat, dac-au semănat, prășesc, dacă nu prășesc strîng recolta și așa mereu, că treabă este și nu te lasă să stai cu mîinile în sîn și nici să te ții de alte alea. Da' parcă nu-mi place mie povestea asta, și-i mai bine s-o judecăm mai mulți. Poate că tot dă ea ceva la iveală... Da' dacă mă fac de rușine și pun oamenii degeaba pe drumuri ? Dacă Anica se-ntoarce acasă azi-mîine, bine mersi, împreună cu băieții ? I-o fi așteptat să termine și ei pe acolo, pînă le face lichidarea, pînă una-alta și copiii i-or fi zis, stăi mamă, că acuși terminăm și mergem și noi. Că alt curaj ar avea ea să vină cu flăcăii, că-s de-acum bărbați, ce mai, și băieții țin la ea și i s-ar pune împotrivă lui Sandu la o adică.

Patul scîrțîi din nou, prelung.

— Ce-ai, mă ? Du-te și duhănește dacă n-ai somn da' lasă-i măcar pe alții să doarmă, că n-or sta toți în birou ca tine.

„Acasă ea-i plutonier, își spuse bărbatul fără mînie, că nu mai avea, se-nvățase cu gura nevesti-si și-o lăsa întra-ale ei. Am să fac raport și gata, mai bine să rîdă ei de mine și să nu fie nimic. Da' dacă e ? Că mie parcă-mi spune inima că bine nu-i."

Peste hotărîrea plutonierului, somnul coborî adînc, odihnitor.

• • •

Drumul pînă la Iași, orașul mare, circulația intensă, străzile largi, blocurile răsărite ca ciupercile, unele cunoscute parcă, altele noi, de nici nu mai știi de nu-s noi toate că prea seamănă între ele, tramvaiele,

huruitul, clacsoanele, stopurile l-au ameţit, deşi cunoaşte oraşul, a mai fost în el, e mîndria lui că se descurcă şi aici la fel de bine ca în comună. Puţină ameţeală îi dau coridoarele lungi, ofiţerul de serviciu, citaţia cu camera, etajul şi toate celelalte, şi clădirea asta în care nu s-ar fi vrut prezent, dar, ce să-i faci, parcă-i după cum vrei tu? Lasă că i-a spus el vreo două plutonierului, să nu-l ia lumea pe el de prost. Că, adică, cum vine asta? Tu cu necazul, tu pe drumuri. Eu am anunţat, eu mi-am făcut datoria, acum să şi-o facă şi ei pe a lor, că de-aia-i miliţia poporului. Să-şi facă datoria pentru popor. Nu să-l poarte pe el tocmai la mama Ana, să spună ce? Ce-ar putea să spună mai mult decît a spus şi ce-ar putea şti mai bine decît ştie? Da, dar pe plutonier îl cunoaşte, vorba aia, sînt consăteni cum ar veni. Lui poate să-i mai repeadă o vorbă-două, că omul nu le ia pe toate în serios. Da' cu ăştia de p-aici, ce să te pui?

— Tovarăşu' de la Izvoreni să poftească la camera... etajul...

Omul stă mai departe pe banchetă, gîndurile i se-nvălmăşesc, impresiile la fel. Presupune întrebări, formulează răspunsuri.

— Tovarăşu'... Verui Alexandru — repetă ofiţerul de servici.

— Prezent! zvîneşte răspunsul, pornit dintr-o reacţie intrată cîndva în reflex.

— Camera... etajul...

* * *

Îl priveam cum urcă scările, oarecum dezorientat, ţinîndu-se de rampă, ca de un fir conducător, singurul

în stare să-l scoată la liman. Nu era teama de labirint. Nu. Era mai degrabă curiozitate, încercarea de a evalua cît mai repede terenul în minutele ce i-ar fi fost necesare să parcurgă cele două etaje. Privea atent, încercînd să simtă „atmosfera". Sau, poate, așa mi se părea mie, cum îl vedeam urcînd. Un lucru e sigur. Am presupus că e omul meu. Am avut această certitudine, deși datele din dosar erau cu puțin mai mult decît nimic. Numele... prenumele... data nașterii... locul de muncă... domiciliul... căsătorit... copii...

M-am îndreptat spre biroul meu, așteptînd. Ce ? Să mă fi înșelat. Ar fi echivalent cu un eșec, cu un examen pierdut față de mine însumi, de care numai eu știam, în forul meu interior. Dădeam prea mare importanță unui fapt mărunt, nesemnificativ ? La urma urmei cetățeanul putea fi chemat de oricare dintre colegii mei. De ce mă cramponam de ideea pe care mi-o formasem ? Orgoliu exacerbat, deformatie profesională sau pur și simplu oboseală, nervozitate, control slăbit ?

N-am mai avut cînd să-mi răspund și nici nu sînt sigur că mi-ar fi convenit vreuna dintre ipoteze. După o bătaie ezitîndă în ușă, „omul meu" intră în încăpere răspunzînd invitației. Rostisem cuvintele mai tare ca de obicei, ori numai mi se părea mie după încordarea de mai înainte. Cert e că resimțeam efortul de peste vară, amînarea săptămînă de săptămînă a concediului pînă cînd, iată, ajunsesem în plină toamnă, la sfîrșit de toamnă mai bine-zis, și, la orizontul perspectivelor mele de evadare mai apărea încă un caz. Putea fi banal, o

dispariție oarecare, o întîrziere adică. O romantică evadare din Izvoreni.

— Intră ! Alexandru Verui din Izvoreni ? Ia loc.

Omul își ridică de pe cap un basc soios, îl strînse la piept ca pe singurul lucru apropiat cu care mai rămăsese în contact, și, ezitînd încă în privința gradului de înclinare pe care trebuia să-l dea salutului, îngînă un „'mnă ziua", căruia, după altă ezitare, (sau pauză, de ce mă încăpățînez ?), îi adăugă și un mai sonor „să trăiți ". ,

— Ia loc, repet. Ia loc.

Îi indic cu mîna scaunul liber din fața biroului. Se așează încet, ca și cum i-ar încerca rezistența, ca și cum ar avea de-a face cu o capcană. Cunosc reacția. Mi-a devenit familiară, deși mă irită de fiecare dată. Mă irită și mă mîhnește. Dau din mînă, astea-s gînduri pentru pauza de masă, cînd o ai, acum gata, să vedem despre ce e vorba.

— Povestește.

— Ce să povestesc ?

— Ce-ai spus la post. Spune-mi și mie, încă o dată, ce i-ai spus plutonierului din comună.

— Am scris în sesizare tot. Nu mai am nimic de adăugat. Altceva nu știu.

În voce păstrează un ton nesigur încă, dar cuvintele îl contrazic. S-a gîndit dinainte ce să spună. Formula însă nu-i aparține. Da... da... așa-i, uitasem. A mai trecut pe aici, prin anchetă, prin tribunal. A și stat închis un an. Da. De aceea nu-i a lui. Dar asta poate să nu însemne nimic. Doar atunci n-a fost invitat la petrecere și detenția i-a accentuat poate teama de uniformă. Firesc, nu ? Atunci de

unde sistemul ăsta de alarmă conectat tot timpul ? Tot timpul în stare de veghe ?

— Bine, știu, ai scris. Eu zic să-mi mai spui și mie încă o dată, dar știi, așa cu șart, cum s-a întîmplat. Poate ai uitat ceva și-ți amintești acum.

— N-aveam ce uita. Că-i puțin și... asta e.

Tăcu un timp, apoi cu de la sine îndemn :

— Ne-am certat, cu nevasta, așa cum se mai ceartă oamenii între ei. Ne-am luat de la bani, că de aici se iau toți. Ea, nevastă-mea, explică, a zis că se duce la Hîrlău să-și scoată fișa de lichidare de acolo de la birouri. „Cu banii pe care-i am pe fișa de lichidare, am să plec la băieți, la Constanța" așa m-a amenințat. „Eu pe acasă nu mai dau" și de atunci n-am mai văzut-o.

— Chiar așa ți-a spus ? îl întreb. Formularea era tranșată și în declarația inițială lipsea.

— Nu... nu chiar așa.

Și după un timp :

— De fapt, mi-a lăsat un bilet. Da. Eu n-am vorbit de loc cu ea, că era ora cinci dimineața cînd a plecat și eu dormeam. Da' mi-a lăsat un bilet în cameră, în care îmi scria să am grijă de gospodărie, pentru că ea pleacă la Constanța la copii, și nu știe cînd are să se întoarcă.

Nici chestiunea cu biletul nu apărea nicăieri, pînă acum. Nu vorbise despre el. Dar era simplu ! Dacă ea lăsase un bilet, treaba era ca și rezolvată. Urma rutina expertizei grafologice și, poate, depistarea copiilor cu aducerea tuturor în sînul familiei. Plajă nu mai puteam eu face în noiembrie, dar, cu puțin noroc și cu un decembrie generos în zăpadă, cîte nu se pot realiza !

— Unde e biletul ?

— Biletul ? L-am distrus sau poate l-am și pierdut, nu mai știu.

Nu, hotărît, gata cu reprezentările în roz, în negru, sau în oricare altă culoare ! Să încerc să înțeleg exact, să știu încotro s-o apuc.

— L-ai pierdut sau l-ai distrus ?

— Nu știu. Nu-l mai am.

— Bine. Nu-l mai ai. Dar ce scria în el îți aduci aminte, nu ?

— Îmi aduc.

— Scria acolo că se duce la Constanța sau la Hîrlău ? Cum scria ?

— La Constanța. Dar s-ar putea ca în bilet să fi scris și altfel. Parcă scria că a plecat la cumnata Natalia din Pașcani. Așa... Parcă așa zicea. Că de la cumnata din Pașcani pleacă la Constanța.

— Asta ți-ai amintit acum ?

— Ce ?

— Chestia asta cu cumnata Natalia.

— Da. Parcă așa zicea.

Le dau toate pe una. Ce-o fi o fi.

— Și ce mai zicea ?

— Totodată, soția mea spunea în bilet că a luat din casă nouăsprezece mii de lei, actele personale și că s-a îmbrăcat cu rochia bleumarin de supraelastic, cu fișul bleumarin, și-a luat poșeta neagră și pantofii cu toc... cu toc oro... orto...

— Ortopedic.

— Da

— Toate astea le spunea, acolo, în bilet ?

— Da.

— Şi de bani, şi de rochie, şi de fîş, şi de poşetă ? ? ?

— Da. Aşa scria.

— Şi dumneata ai ţinut minte culoarea rochiei şi culoarea pantofilor şi ai uitat unde urma să plece ?

Tace. Nu prea mult. Răspunsul vine firesc, logic.

— Am ţinut minte fiindcă lipsesc din casă. Toate lucrurile astea lipsesc.

— Da... da... bine... Ce spuneai de bani ? Cît scria că a luat ?

— Nouăsprezece mii de lei. Şi ăştia lipsesc. Se plimbă cu banii mei şi-şi bate joc de mine. Iar eu mă port pe la miliţii.

Formulase impecabil. Nu „alţii mă poartă" sau „voi mă purtaţi", ci „eu mă port", cu o notă de reproş în plus.

— Sînteţi liber.

* * *

Îşi simte spatele străbătut de un fior lung, care-l crispează, poate tocmai pentru că nu şi-l poate controla. „Frigul" — gîndeşte, deşi toamna e încă blîndă. E adevărat că în aer se simte o schimbare, dar ea se petrece subtil, pe nesimţite, ca o presimţire.

Are planul făcut. Trebuie doar să intre, să-şi aleagă omul, să fixeze asupra lui, să se hotărască să acţioneze. Orice, numai ezitarea asta nu, ezitarea asta care-l paralizează, care-i dă frisoane, care-l face nesigur şi neputincios. Revede din nou scena, — a cîta oară ? — alte şi alte amănunte ies din pîcla memoriei, şi-ar spăla creierul să poată, să nu-i

mai pricinuiască neplăceri inutile tocmai acum, cînd are mai multă nevoie de stăpînire de sine și de ingeniozitate.

Oamenii trec pe peron în sus și în jos, în căutarea liniilor, a trenurilor care vin, a trenurilor care pleacă. Forfotă multă, de mare nod feroviar. „Cine să te asculte în furnicarul ăsta?" Face pași mari în dreapta și în stînga, încearcă să se calmeze, să-și limpezească gîndurile. Ajunge în dreptul ușilor mari, ce nu-și contenesc caruselul. Un du-te-vino specific oricărui restaurant de gară. Găsise. Da, aici era, aici trebuia el să caute. Împinse sigur de sine ușa de stejar, intră. Îl izbiră deodată vocile ridicate, amestecîndu-se cu fumul de țigară ce se urcă spre tavan în valuri dese, sfidînd plăcuțele de plastic pe care, ca prin ceață, puteai citi, dacă țineai cu tot dinadinsul, „în această unitate nu se fumează".

Trecu printre mese încet, scrutînd atent figurile consumatorilor. I se păru că găsise ceea ce căuta. La una dintre mese, singur, un bărbat între două vîrste își turna de unul singur, făcînd onorurile unei sticle al cărei conținut se înjumătățise. Se îndreptă spre el.

* * *

În timpul verificării afirmațiilor făcute de Alexandru Verui, lucrul cel mai uimitor care avea să iasă la iveală și care avea să încurce serios cercetările, au fost cele patru scrisori expediate de Anica pe diverse adrese din comună. Evident, după dispariția ei de acasă.

Prima, datată 29 septembrie 1977, sosise deci la 13 zile de la „dispariție", expediată din Pașcani,

Aglaei Ionel, vecină și verișoară cu Alexandru. Rețineau atenția referirile la bani și, de asemenea vaga amenințare de a-și pricinui ea însăși un rău asupra căruia nu se clarificase încă : „Am luat suma de 19.000 de lei, dar te rog pe tine, Aglaie, să-i spui lui Sandu că deocamdată mai sînt în viață".

Pe aceeași adresă sosește pe 19 octombrie un alt plic, de astă dată din Bacău. Anica regretă plecarea, spune despre Sandu că e un om cu toane, dar că totuși e un bărbat bun ; „... însă oricum, la el nu mă mai întorc niciodată, deși mi-e drag și-acuma".

A treia scrisoare, cu data poștei 27 octombrie, venea tocmai de la Arad. În afara localității, n-aducea altă surpriză. Anica scria că regretă plecarea de acasă, s-a împăcat în general bine cu Sandu. Încheia : „Sînt în viață, mai am bani și o să-mi fac cumva o situație".

Cea de a patra și ultima scrisoare, avea să sosească mult după începerea anchetei. Era datată februarie 1978 și trimisă pe adresa unui nepot de-al lui Sandu. Cuvintele bune la adresa soțului se repetau. Și în final : „... Eu o duc ca să zic așa bine, dar nu am de gînd să mă întorc vreodată acasă".

Între timp, sosiseră și băieții. Pe la ei mama nu fusese, nici nu primiseră vreo veste.

Obligați fiind să elucidăm problema scrisorilor, am mai făcut o descoperire care, pe moment nu ne-a ajutat. Dimpotrivă. A avut însă importanța ei pe parcursul anchetei.

Fără a avea nimic spectaculos, casa familiei Verui emana, așa nu prea nouă și nici prea arătoasă cum era, un aer de gospodărie îngrijită. Camerele erau

curate, lucrurile întreținute cu grija celui ce le știe valoarea și are respectul banului investit în ele.

Un fir de paianjen într-un colț, lîngă tavan, praful depus în locurile mai puțin vizibile, pe rama de sus a tablourilor, ori sub bufetul din camera „bună", erau puține semne ce trădau absența îndelungată a femeii. Asta înseamnă că atunci cînd voia, bărbatul se putea gospodări foarte bine și singur.

Cele cîteva cărți, sertarele, noptiera își trecură pe rînd secretele pe sub ochii noștri. Căutam o scrisoare, un bilet, un petec de hîrtie, orice, pe care Anica să fi scris cîteva cuvinte. N-am găsit nici cel mai slab indiciu. Era aproape de neconceput ca un om, în trecerea lui prin lume, locuind o viață între pereții unei case, alături de un soț și de copii, să nu fi fost pus în situația de a scrie cîteva cuvinte, de a semna o chitanță, un act. Ne surprindea cu atît mai mult cu cît, avînd gestiune, Anica avea obișnuința de a mînui uneltele scrisului, era într-un fel familiarizată cu ele. Modul nostru de a gîndi s-a dovedit însă pur speculativ. Singurul lucru demn de interes ni s-a părut a fi o față de pernă nouă, cu cîteva mici pete de culoare închisă spre unul din colțuri.

Au fost cercetate dușumelele, covoarele țesute în casă, covoare trainice, țărănești. Cînd am plecat, eram și mai nedumeriți încă. Parcă ieșeam dintr-o casă pustie, după ce locatarii se mutaseră, luînd cu ei, conștiincios, orice urmă a trecerii lor pe acolo. Nedumeririi noastre, îi găsi explicație Verui :

— A luat cu ea tot. Acte, scrisori. Mă și mir cînd a avut timp.

Ne miram și noi. Atîta meticulozitate în graba unei plecări intempestive.

S-a apelat în cele din urmă la serviciul Cadre al întreprinderii I.L.F. Comparînd scrisul din autobiografia Anicăi, cu cel din scrisori, expertul nostru în grafologie răspunde : Nu, categoric nu este scrisul dispărutei, însă toate scrisorile emană de la același scriptor. Acesta nu este Alexandru.

Întrebarea care se punea era simplă : Cine a scris acele scrisori ? Dificultatea consta în a răspunde. Pista scrisorilor se afla în impas. Adică nu ea, ci noi.

• • •

Ușa biroului se zbătea întruna, intrată deodată în stare de alertă. Ca niciodată, astăzi, înnebuniseră cu toții. Toată lumea avea treabă, ieșea fiecare cu ale lui, ca apoi să-și amintească a fi uitat ceva, reveneau cu sau fără motiv, ca peste numai cîteva momente canaturile ușii să pocnească în urma unor pași grăbiți. Dacă mă gîndesc acum la ziua aceea, cred că nu avea nimic deosebit, că ritmul ei nu era diferit de al celorlalte. Am convingerea că numai starea mea specială de atunci mă făcea să amplific lucrurile, zgomotele, să dramatizez inutil.

Încercam să ordonez materialul adunat, raportul aștepta, șeful aștepta, șeful șefului aștepta, iar eu stăteam în fața foii de hîrtie pe care nu se contura nimic precis. Reușisem să izolez trei ipoteze cu privire la dispariția semnalată. Unu, că femeia a plecat spre a nu se mai întoarce, doi, că se află în vreun spital, ori că, victimă a unui accident, cadavrul ei a rămas prin cine știe ce împrejurări, neidentificat. A treia ipoteză, da, de fapt, prima în ordinea

gravității : Alexandru Verui, soțul „dispărutei", și-a omorît soția și încearcă să ne pună pe piste greșite.

Cum ajunsesem la această ipoteză ? Pe Verui l-am bănuit dintr-un început. Unii îi spun fler, alții al șaptelea simț, deformare profesională ori intuiție. Nu știu să spun ce este. Nu știu exact unde se încadrează și de ce resort ține, ce anume face să se declanșeze semnalul de alarmă. Știu însă că așa a fost. Îl simțeam alunecos, stînd la pîndă, mereu la pîndă, îngrijorarea lui era una de circumstanță, falsă, jucată. Mi-a fost destul de greu. Pe de o parte nu aveam dovezi, nu existau probe incriminatorii, nu aveam pe ce-mi baza acuza. Încercam să mă domin, să depășesc starea de „inapetență", de „bănuială", voiam să mă autoconving că omul acesta este bine intenționat, că este sincer preocupat de soarta soției lui. Îmi spuneam — pentru a cîta oară ? — că nu am voie să suspectez un om care ni s-a adresat, care ne cerea ajutorul, care apelează la noi cu încredere, cu speranță... Pe de altă parte, frînturi-frînturi, imaginea, o anume imagine, începea să se contureze, îngroșîndu-și mereu liniile, pînă la suprapunerea și estomparea celei „idilice" a soțului îngrijorat și neliniștit.

• • •

— Ei, biata Anica, ce zile mai ducea și ea...

— Nu se înțelegeau ?

— Se înțelegeau ei, da' mai mult la pahar. Adică la numărul paharelor. După aia, el da și ea primea, că de, el era bărbatul și ea, muiere proastă...

— O bătea ?

— Eu n-am văzut, că nu era să mă cheme de față. Da' cînd o răzbea, striga și ea, săraca, să se mai descarce, că de, om ești și nu le poți răbda pe toate în tăcere.

— De ce-o bătea ? Că doar casa o văd îngrijită, copii i-a făcut, leafă aducea...

— Parcă nu știi și dumneata... Că te văz bărbat în toată firea și-i fi avînd muiere și dacă ai, copiii trebuie să fie și ei mărișori...

— Sînt...

— Ei, atunci știi. Sandu se săturase să tot cate în ochi căprui. Îi mai schimba și el : cînd pe verzi, cînd pe albaștri... Da' ei îi venea greu să le sufere în casă...

— Aducea femei acasă ?

— Veneau ele și neaduse.

— Și ?

— Și ce ? Ea striga, el o lua la bătaie și uite așa, trece viața pe lîngă tine și-ntr-o zi vezi copiii mari și gata.

• • •

— Să trăiți, permiteți să raportez !

— Permit.

— Așa cum am scris și la raport. Sandu... adică Alexandru Verui a avut deseori certuri cu locuitorii din comună. Este violent, oamenii îl tem și-l ocolesc. E iute la mînie, sare la bătaie din motive... din motive...

— Minore.

— Minore, să trăiți. Bea. Și la băutură, știți, omul e ca fiara.

— Dumneata bei ?

— Permiteți să raportez ! Mai beau, să trăiți !
— Și ești ca fiara ?
— Nu, să trăiți.
— Da' ce faci ?
— .....
— Ce faci cînd bei ?
— Permiteți să raportez ! Mă duc și mă culc.
— Ei, dacă s-ar duce și alții să se culce, am mai sta și noi nopțile pe acasă...

• • •

Femeia era micuță de statură, firavă. Nu avea însă lipsa de vigoare, felul acela de a fi slab care îți evocă mirosuri de clor, halate albe, paturi de spital. Era slabă într-un fel care te complexa, aproape viril. Munca zilnică la cîmp, casa, copiii, spălat, călcat, hrănit vitele, zilele muncă, toate i se înșiruiau în spate, fără să fie nevoie de cuvinte. Viața ei toată era acolo, lîngă ea, cu ea, mărturie. Se hotărîse cu greu „să-i vorbească pe Anica și pe Sandu," că „oameni sîntem cu toții și fiecare și le știe pe-ale lui". Acum, pe jumătate convinsă de ajutorul pe care i-l solicitam în găsirea Anicăi, începuse a da lămuriri prețioase.

— Îmi amintesc. Da. Era la începutul toamnei. Da. Era cu cîteva zile înainte de a începe școala ăla mic. Da. Că-n ziua aia îi și luasem caiete și creioane și geantă nouă, că mă urlase toată vara cu pustia aia de geantă...

Și-acu', că ne dăduse niște bani de la colectiv, am zis să merg să i-o iau. Și i-am luat-o.

Revenea asupra subiectului cu bucurie, cu oarecare mîndrie chiar. Uite, am copii mari, cel mai mic

ii şi el la şcoală, toţi sînt la şcoală, şi eu şi ăstuia i-am luat alt ghiozdan, nou, deşi cu cel vechi mai putea merge un an, dar dacă am muncit şi avem bani şi pot să-mi permit să-i iau, de ce să n-o fac ? Înţelegeam sentimentul ei, mă bucuram pentru geanta ăluia mic, pe care mie nu mi-o putuseră lua oricît urlasem şi oricît mi-o dorisem, de ajunsese să-mi zică lumea în sat „geantă". „Mă, Geantă," — aşa mă strigau şi eu intram în pămînt de ruşine, nu de ruşine că-mi doream un ghiozdan adevărat, de ruşine că ai mei n-aveau banii ăia, nu dispuneau de ei, să mi-l poată lua, „Mă, Geantă" însemna „mă sărăntocule", „mă coate goale".

— În seara aia la alde Verui era tărăboi mare. Mai mare ca-n alte dăţi. Încuiam puii ceia, că mai dă dihoru' noaptea, poţi să ştii, şi-am auzit cum striga.

— Cine striga ?

— Anica, striga : „Nu mai da, că mă omori". A zis aşa de vreo două ori. L-am auzit şi pe Sandu o dată. Zicea : „Scoală de jos, putoare, să mă scuzaţi, da' aşa i-a zis, scoală de jos că doar n-ai murit".

— Poate vă amintiţi în ce zi era.

— A trecut oleacă de timp de atuncea. Mai pot eu ca să ştiu ?

— Parcă ziceaţi c-aţi primit banii de la cooperativă.

— Da. Da. Cu o zi înainte s-au dat banii.

— Permiteţi, să trăiţi ! Banii s-au dat pe zece septembrie. Ştiu sigur. M-a rugat casierul să fiu şi eu pe acolo.

— Da. Pe zece septembrie — confirmă femeia.

— Deci, bătaia a fost în seara zilei de unsprezece.

— Da, a doua zi seara a fost. Se lăsase întunericu'.

— După aceea te-ai mai văzut cu vecinii dumitale?

— Cu Anica nu. Da l-am văzut pe Sandu chiar a doua zi dimineață.

— A doua zi dimineață ? — nu m-am putut abține. Surpriza era prea mare.

— A doua zi, repetă femeia, fără jena de pînă atunci. Parcă se eliberase de-o povară. Am înțeles că pentru ea partea neplăcută a relatării trecuse. Era supărat — zise.

— Supărat ?

— Ei, morocănos, frămîntat. Venise lîngă gard și l-am întrebat ce are și el mi-a zis că s-a certat cu Anica și că ea a plecat de acasă.

— V-a spus el atunci că Anica Verui a plecat de acasă ?

— Da.

— Nu vi s-a părut nimic deosebit ?

— Ce să mi se pară deosebit ? Că a plecat ? gîndeam eu că odată și odată tot o să-și ia lumea în cap. Că nici așa n-o poți duce la nesfîrșit. Și uite că și-a luat-o.

• • •

Era pînă la ora aceea cea mai prețioasă informație. Cineva recepționase cearta, auzise schimbul de cuvinte. Verui își bătuse nevasta. Nu era prima dată, înțelegeam. Oare să fi ajuns femeia la capătul răbdării ? Așa se părea. De cîte ori ajungeam însă cu gîndul aici, îmi veneau în minte, iar și iară cuvintele scrisorilor nescrise de Anica. „... deocamdată mai sînt în viață", „... sînt în viață", „*sînt în viață*". Cine voia să convingă pe cine și în ce scop ?

Paralel cu cercetările la domiciliul dispărutei și în sat, s-a verificat și gestiunea chioșcului condus de Anica. Poate o lipsă pe care n-a putut-o acoperi și nici explica, a determinat-o să dispară. Presupunerea nu se confirmă. În gestiune domnea ordinea deplină. Am căutat în spitale, am cercetat cadavrele neidentificate în țară. Nu am putut da de nici o urmă, de nici un semn. Anica dispăruse pur și simplu. Se volatilizase.

Șeful de post din comună ne anunță că, întorși acasă, băieții întreabă insistent unde le este mama, o caută în incinta gospodăriei, în podul casei, în pivniță. Sandu, căruia-i tună și-i plouă, părăsește în cele din urmă serviciul de paznic al C.A.P.-ului, părăsește comuna, și, lăsînd gospodăria pe mîna băieților, se mută la Tîrgu-Frumos, unde este încadrat gestionar la un chioșc de vînzare a peștelui. Stă la Didina.

L-am chemat de vreo două ori la Iași. Pline de inadvertențe, de contradicții, declarațiile lui se învîrtesc în jurul cîtorva puncte de la care nu se abate : s-au certat, da, adevărat, a bătut-o, da, adevărat, dar după aia el s-a culcat, băuse, el nu mai știe, dimineața n-a mai găsit-o nici pe ea, nici o parte din lucruri, nici banii. Apoi au început să vină scrisorile. Apoi a venit el la miliție și a declarat dispariția ei.

Eram exact în punctul de unde plecasem. Îl suspectam în continuare. Nu aveam cum să-i dovedesc că mă minte. Că minte. Că este vinovat. Libertatea îi dădea o anume siguranță, îl făcea să se simtă imun, în afara pericolului. După zile și nopți de zbucium, am știut. Trebuia să-l aduc în arest, tre-

buia să-l fac să se simtă nesigur, mai puțin puternic, mai puțin apărat de lipsa de probe, de lipsa dovezilor, de care era conștient. Alesese poziția cea mai avantajoasă pentru el. Ne servea cinci adevăruri, nici acelea întregi, ca să poată disimula o mare minciună. Trebuia să-i dovedesc că minte. Își juca numărul sub ochii noștri, la lumină. Pleacă de acasă, trăiește cu o altă femeie, sfidează chiar ideea de soț îndurerat, nu se aventurează pe această pistă mai dificil de realizat și mai puțin verosimilă. O înșela cît fuseseră împreună, ce l-ar opri acum ? Continuă să bea, să facă scandaluri, să ducă o viață dezordonată.

Atunci m-am hotărît. Am cerut procuraturii să fie de acord cu arestul preventiv.

Este reținut în stare de ebrietate, în momentul în care insultînd lumea din local, începuse să bruscheze cetățenii. Amenda primită pentru abateri similare, nu-l liniștise. Măsura se impunea.

Alexandru Verui se afla în arestul miliției.

• • •

Ședința de lucru se terminase de mult. Coridoarele erau pustii. O știam fără să mă ridic de pe scaun, fără să mă mișc din spatele biroului. Mi-o spunea liniștea ce se instaurase, întunericul din încăpere, ceasul bătîndu-și orele undeva departe.

„Pripită, îndrăzneață, nefondată..."

Acestea fuseseră cuvintele la adresa cererii mele de arest preventiv. Se analizaseră din nou toate datele, se luaseră în discuție toate ipotezele. Materialul, mult, puțin, fusese întors pe toate fețele.

Se recomanda răbdare, stringerea de noi date, căutarea unor martori încă mai utili cercetărilor.

„Pripită, îndrăzneață, nefondată..."

Avusesem aprobarea de principiu a colonelului. Simțeam că și el gîndește ca mine. Pînă la ce punct ? Pînă unde ? Primisem avizul Procuraturii. Procurorul gîndea ca mine. Gîndea ca mine, ori îmi acorda o șansă ? Eu făcusem propunerea. Eu o susțineam în pofida altor păreri. Eșecul mi-ar reveni în întregime, dar s-ar repercuta și asupra acelora care-mi acordaseră încredere. Care merseseră pe logica mea, pe experiența mea. Puteam rata totul. De interogatoriul ce avea să urmeze depindea poate succesul ori ratarea totală a acțiunii.

Am trimis să-l aducă. Stătea în fața biroului. Țepii bărbii crescuseră, îi năpădeau fața, cămașa era mototolită, cu dungi evidente de murdărie, părul în dezordine. Își trecea prin el degetele cu unghii murdare, netăiate. Se părea însă că asta nu-l supăra prea tare. Era pentru el ceva exterior, periferic preocupării de moment : să răspundă întrebărilor noastre, să meargă pe urmele bătătorite, să nu facă nici un pas în afara drumului pe care și-l trasase. Îi simțeam încordarea, pînda, deși încerca să le disimuleze. Umerii moi, ținuta neglijentă, mîinile abandonate pe genunchi, voiau să sugereze oboseala, descumpănirea, nedumerirea în fața neîncrederii noastre, a insistențelor noastre, a bănuielilor noastre.

— Ara aici, în dosar, două dintre declarațiile dumitale. În prima, scrii : „Subsemnatul, vă aduc la cunoștință că în ziua de 13 septembrie 1977, ora 5,30 dimineața, mi-a plecat soția de acasă cu înțe-

legerea căci pleacă la Constanța, la băieți, luînd cu dînsa suma de 19.000 de lei care erau în casă și două costume de haine plus buletinul de identitate și după toate intervențiile mele nu am putut afla nimic despre dînsa. Pentru cele arătate mai sus, rog organele de miliție să o dea în urmărire". Recunoști declarația ?

— Sigur că o recunosc.

— O susții în continuare ?

— O susțin.

— Bine. Acum fii atent. Declarația următoare este semnată tot de dumneata. La o lună de la cealaltă. Aici spui negru pe alb : „În dimineața zilei de 13 septembrie, soția mea mi-a spus că merge la I.L.F. Hîrlău, pentru a-și lua lichidarea și mi-a spus la plecare să am grijă de gospodărie că ea se va întoarce acasă cu mașina șantierului de instalații din Hîrlău. De la data cînd soția mea a plecat de acasă, nu s-a mai întors." Recunoști declarația ?

— O recunosc.

— O susții ?

— O susțin.

— Bine. Acum, uite aici, procesul verbal al convorbirii avute în acest birou, proces verbal semnat de dumneata. Spui că înainte de plecare soția ți-a lăsat un bilet, în care declara ce-a luat cu sine și că nu va mai reveni. Că nu v-ați văzut, întrucît la ora aceea dormeai. Recunoști ?

— Recunosc.

Spunea „recunosc" cu tonul că acela ar fi fost adevărul primordial, singurul și de netăgăduit, evidența evidenței. Inadvertențele se adunau, logic ar fi fost să intre în panică, măcar să încerce să ex-

plice, să se străduiască să găsească un răspuns atîtor nepotriviri. Stătea, ca și pînă atunci, cu umerii lăsați neglijent, cu mîinile abandonate pe genunchi. Din cînd în cînd, parcă vîslind, un braț pornea domol, degetele greblau părul în dezordine Simțeam cum crește în mine furia ca un val. Trebuia să mă domin. Fără să știe cum se numește, ignorînd tratatele de psihologie, psihanaliză ori criminalistică, omul din fața mea ducea cu mine un veritabil război al nervilor. Trebuia să fiu atent, foarte atent. Altfel, bătălia era dinainte pierdută.

— Dumneata, sper că-ți dai seama, susții ca fiind adevărate trei declarații total deosebite. Care dintre ele este cea reală ?

— Eu nu pot ca să știu. Că-i mult de atunci și eu așa am ținut minte.

— Tot dumneata scrii : „Declar că înainte de a pleca soția mea de la domiciliu, eu nu m-am certat cu ea și nici nu am bătut-o și ne înțelegeam foarte bine". Este adevărat ?

— Adevărat.

— Am aici declarația șefului de post care spune că vă certați și o băteai adesea.

— Fiecare-și cunoaște mai bine ograda lui. Parcă ce, el cu nevastă-sa nu se ceartă ?

— Nu discutăm acum despre ei, ci despre dumneata. Mai există și declarația unei vecine care a auzit cum striga soția dumitale să nu mai dai și cum dumneata îi spuneai să se ridice de jos, că doar nu-i moartă.

— Eh, vecinii.., spuse, și-și pironi ochii asupra mîinilor. Vecinii — repetă. Strigam și eu așa, să mă știe bărbat, că muierea trebuie să știe și de

stăpîn oleacă. Ea ţipa dinainte. Nici n-apucam să ridic mîna şi ţipa. Muiere slabă, de. Ştia ea că, dacă strigă, o las în plata domnului şi nu-mi mai pun mintea.

— Deci n-ai bătut-o în seara dinaintea dispariţiei ?

— Nu. De ce s-o fi bătut ? În seara aia am avut şi musafiri. Alde cumnatu' meu cu nevasta, mama mea, o vecină cu bărbat-su... Am stat la masă, am vorbit, am băut nişte ţuică, că vinu' se terminase. De ce s-o fi bătut ?

— Atunci de ce-a plecat de la dumneata ? Că de bine nu pleacă nimeni.

— Eu asta n-o pot şti. Nu eram nici eu uşă de biserică, ce-i drept. Ea tot zicea mai de mult că pleacă, că mă lasă. Ştie şi vecinu' Tase, a doua casă de noi, că a fost o dată de faţă. Aşa zicea ea cînd se supăra, că pleacă şi mă lasă. Trebuie să zică şi omul ceva la supărare, nu ? zicea aşa, într-un fel de rîs şi eu n-am crezut niciodată. Şi uite acu'...

— Acu' ce ?

— Acu' ea umblă prin ţară şi dumneavoastră mă cercetaţi pe mine. Doar scrie ea singură că trăieşte şi-i bine. Eu vreau numai s-o găsiţi.

Am crezut că-i dau prima lovitură.

— Scrisorile n-au fost scrise de soţia dumitale. Nu-i scrisul ei în ele. Ştim sigur.

— Da' al cui ?

Asta a fost tot. El ne cerea lămuriri. Se inversaseră rolurile.

— Pe noi ne întrebi ?

— Eu de unde să ştiu ? O fi rugat pe cineva să i le scrie că dacă le-a trimis pe alte adrese, să nu se facă de rîs.

— Cu ce să se facă de rîs ?

— Cu cîtă carte avea. Că azi toți au școli. Avea și ea acolo vreo patru clase. Aia-i școală ?

— De ce minți, Alexandru Verui ?

— Eu vă mint ? Cu ce să vă mint eu ?

— Cu fiecare declarație. Ce motive ai să ascunzi adevărul ?

— Care adevăr ?

— Că ai omorît-o pe soția dumitale, ascunzîndu-i cadavrul.

— Eu n-am omorît pe nimeni, așa să știți ! Eu n-am omorît pe nimeni !

Respira greu, se ridicase de pe scaun și, mi se păru imens, masiv, periculos.

— Stai jos. Stai jos, am spus ! Și fără teatru. O recunoști ?

Era ultima carte. Ultima. Și fără acoperire.

— Da.

— Recunoști că-ți aparține ?

— Da. Este a mea. Adică, a noastră.

— Pe această față de pernă, pe care o recunoști ca fiind a dumitale și pe care noi cu martori am găsit-o în casa dumitale, sînt pete de sînge aparținînd dispărutei.

Atunci se frînse. Mă uitam la el și parcă auzeam zgomotul schelăriei prăbușindu-se. Eșafodajul pe care și-l construise ne descoperise o fisură. Noi intrasem prin breșa aceea îngustă și reușisem să facem o spărtură ce nu mai putea fi astupată.

— Spun. Am să spun tot. Eu am ucis-o.

Avu din nou o tresărire de revoltă, o revenire.

— Adică nu eu... Ea... din greșeală...

Apoi începu să povestească.

— Cu soţia mea, cu Anica, sînt căsătorit din 1950. Am avut trei copii, care acum sînt majori. Cu soţia mea mă înţelegeam foarte bine, mai ales pentru faptul că era o femeie de treabă şi foarte cuminte. Se îngrijea de gospodărie şi de copii, pe care i-a crescut pînă la majorat. Pe data de 11 septembrie, 1977, după masă am avut invitaţi. În jurul orelor 18, musafirii au plecat. Eu am ieşit în curte pentru a rezolva treburile gospodăreşti de seară. În curte am stat circa o oră şi jumătate. Cînd am intrat în casă soţia mea consuma ţuică. În această situaţie eu am împins-o, iar ea s-a lovit cu capul de pragul uşii de la intrare. În urma loviturii, soţia mea a început să geamă. Văzînd că-i este rău, am luat-o în braţe şi am aşezat-o pe un pat, într-una din camere. Am observat atunci că-i curgea sînge din gură, dar foarte puţin. Văzînd că soţiei îi este tot rău, i-am spus că mă duc să dau telefon la salvare, dar ea n-a fost de acord. Tot ea mi-a spus să mă duc să mă culc. Fiind şi în stare de ebrietate, m-am dus într-una din camere şi m-am culcat îmbrăcat. M-am trezit a doua zi dimineaţă în jurul orelor patru, m-am uitat pe pat lîngă mine (?!) şi constatînd că soţia mea lipseşte m-am dus în bucătărie. Am strigat-o, dar nu mi-a răspuns şi atunci am pus mîna pe ea şi mi-am dat seama că deja murise. Am ţinut-o în beci pe soţia mea (!) o săptămînă, întrucît nu ştiam ce să fac. Îmi era şi ruşine de oameni, îmi era şi frică de organele de miliţie...

Făcu o pauză, ca şi cînd ar fi vrut să-şi adune gîndurile. Simţeam că n-a renunţat încă la luptă. La încercarea disperată de a-şi salva murdara, mizera lui existenţă. Nici o clipă n-am avut sentimentul

că regretă. Nici nu s-a străduit să facă această impresie. Singurul scop, singura direcție în care se concentrau eforturile sale, era aceea a salvării sale, eventual a diminuării pedepsei meritate. Continuă :

— M-am dus apoi la Pașcani, unde am dat unui cetățean suma de 25 de lei pentru a-mi scrie patru scrisori, ca fiind din partea soției către o vecină de-a mea. Prima dată cînd m-am mai dus la Pașcani, am luat una dintre scrisori și i-am dat-o unui cetățean, în tren, care mergea la Bacău, să o pună la poștă la acel oraș. La fel am procedat și cu celelalte. Pe 18 septembrie a venit fiul meu de la Constanța împreună cu soția și l-am întrebat dacă mama lui nu se află la Constanța. Mi-a răspuns negativ. La circa o săptămînă au sosit amîndoi fii la locuința mea (!). M-au întrebat ce s-a întîmplat cu mama lor, eu le-am spus că a plecat fără să știu unde.

Punctele esențiale ale desfășurării evenimentelor ne erau cunoscute. Presupunerile noastre se adeveriseră. Rămînea să facem dovada vinovăției.

— Unde ai ascuns cadavrul ?

Tace îndelung. Așteptam cu nerăbdare răspunsul. Zece declarații nu valorau nimic în absența dovezii. Începu jocul. Ultimul de altfel, dar a ținut să-și exploateze fiecare șansă :

— După ce am văzut că e moartă, am pus-o în doi saci de polietilenă, iar sacii i-am învelit cu un preș. Ambalajul l-am băgat într-un coș de papură. Am așteptat să treacă a doua zi o mașină către viile din Cîrjoaia. „Am niște struguri, i-am zis șoferului, m-am înțeles cu unul să-i vînd. Mă lași lîngă sat, îți arăt eu.“ M-a dus. I-am dat cinșpe lei.

A oprit, m-a lăsat, a plecat. Am rămas singur în cîmp. Siretul la doi paşi. Am pus nişte bolovani în coş, ca să se ducă la fund. Astai.

Se punea problema căutării cadavrului în Siret. Indicaţiile oferite de inculpat făceau relatarea credibilă: saci de polietilenă, preş, coşuri, maşină, Siret. Totuşi acţiunea astfel concepută, se desfăşura în afara logicii. Rîul este repede, are curent puternic, care, în pofida greutăţilor, ar fi scos cadavrul la suprafaţă. De asemenea, deplasarea în sine, departe de sat, cu o asemenea povară, era riscantă şi peste mînă. I-ar fi fost mult mai uşor s-o îngroape în apropierea casei, mai ales că, în sat, se făcea o instalaţie de canalizare. Şanţul adînc de trei metri şi lat de optzeci de centimetri, acoperit parţial, ar fi fost un loc ideal pentru a ascunde un cadavru, fără riscurile pe care le-ar fi comportat transportul cu maşina.

— Minţi, Alexandru Verui. Minţi cu nerușinare. În ziua despre care vorbeşti am avut punct fix de control al circulaţiei, dublat de control I.T.A. Nici un şofer nu te-a luat pe distanţa respectivă.

— E adevărat.

— Ai sperat că în Siret n-o s-o găsim niciodată. Dacă era în Siret, o găseam la cîteva zile de la crimă. Ce-ai făcut cu cadavrul ?

— Am dus-o în podul grajdului. A stat acolo trei zile, după care am dus-a pe o tarla şi am îngropat-o. Vă pot arăta locul înhumării.

— Cu precizie ?

— Cu.

— Cît de exact ?

— Pe o rază de zece pînă la douăzeci de metri.

L-am crezut doar pe jumătate. Stabilisem că a doua zi după omor avusese angajați doi muncitori să-i lipească grajdul. Nu era deci să ducă acolo cadavrul care ar fi putut fi descoperit în orice clipă. Apare însă ca plauzibilă îngroparea lui undeva pe tarlaua indicată. Se hotărăște deplasarea, în prezența inculpatului, în comună. Din echipă mai făceau parte procurorul, medicul legist, colonelul Paltin.

În mașină se lăsase tăcere. Nici unuia dintre noi nu i se părea potrivit să lege o discuție, oricare, oricît de banală, în prezența lui Verui. Era ca o pedeapsă asupra căreia nu ne pusesem de acord dinainte, dar pe care fiecare dintre noi o simțea ca meritată de cel pentru care se organizase expediția asta în plină iarnă. Un februarie mai zgîrcit în căldură parcă nu fusese de mulți ani. Îmbrăcați în paltoane, incomodați de căciuli și fulare, gerul ne pișca în pofida încercării șoferului de a mai da puțină căldură. Fiecare întorcea în minte surprizele ce ne puteau aștepta. Atunci i-am auzit vocea, gîtuită parcă, o voce străină, de nerecunoscut :

— V-aș ruga să trecem pe la mine pe-acasă.

— Crezi c-am venit să-ți facem o vizită ? Nea Tăutule, oprești la post.

— Să mergem pe acasă, să luăm băieții. Să sape ei după mamă-sa.

— Băieții n-au nici un amestec. Lasă-i în pace. Mergem pe tarla, ne arăți locul, apoi ne aștepți la post.

— N-are rost să mai mergem pe tarla. Cadavrul este acasă. Haideți acolo.

— Acasă ? Unde anume ?

— În colțul gardului.

După ce ne-a arătat locul, am săpat vreo șase ore. În pămîntul tare ca betonul, realizasem cu un efort ce făcea să ne tremure brațele, o groapă de doi metri pe doi și adîncă de un metru și jumătate. Eram vineți, obosiți, furioși. L-am întrebat dacă-și bate joc de noi.

— Am spus adevărul. Acolo am îngropat-o în colțul gardului, dar sub zid. Mergeți cu săpătura sub zid și veți găsi.

Am găsit, într-adevăr.

Tot Verui a fost acela care a explicat dimensiunea coletului :

— Cînd am șezat-o în sacul de iută care se afla în poziție verticală, din cauza greutății s-a lăsat de la genunchi în jos. Am mai împins-o și eu de umeri și astfel lungimea soției mele s-a micșorat rezultînd un colet de optzeci de centimetri la un metru lungime.

Incredibil. Parcă ar fi fost vorba despre un sac cu alimente. dar nici atunci indiferența lui nu ar fi fost mai totală. Celor „două curele“ și „loviturii de pragul de la intrare“, raportul de constatare medico-legală avea să le adauge : „Avînd în vedere leziunile sistemului osos, se poate aprecia că acestea s-au datorat unui politraumatism... Leziunile osoase constatate la autopsie permit aprecierea că moartea numitei Verui Anica a fost violentă și ea s-a produs ca urmare a politraumatismului obiectivat prin leziunile viscerale generatoare de tulburări funcționale grave (comă, șoc) ce au putut duce la deces.“

Atunci a început circul. Verui a încercat prin toate mijloacele să scape de responsabilitatea actului său reprobabil. Acuza tulburări de comportament. Incoerența declarațiilor o punea pe seama acelorași simptome.

Contestă raportul de expertiză medico-legală psihiatrică semnat de specialiștii ieșeni, tergiversînd lucrurile în speranța vreunei idei salvatoare. Răspunsul Institutului de medicină legală Mina Minovici confirmă diagnosticul anterior : „Numitul V. A. nu are tulburări psihice, în antecedente reține abuzul de băuturi alcoolice. Fapta de care este învinuit dovedește că și-a dat seama de conținutul și consecințele faptelor săvîrșite avînd discernămîntul integral păstrat."

În final, faptele au fost reconstituite în desfășurarea lor monstruoasă. Pe la orele 19 a început cearta. Verui a scos cureaua de la pantaloni. La început cu ea a lovit-o. Era băut. Conflictul se amplifică. O lovește cu pumnii, cu scaunul, și, la un moment dat, ea cade și se lovește cu capul de pragul ușii. Verui o calcă în picioare. În momentul acela a început să-i curgă sînge pe gură, semn al fracturii bazei craniene. O urcă în sfîrșit în pat (de aici petele de sînge de pe fața de pernă) : ea acuză o puternică stare de vomă, și, pentru a nu murdări așternutul. el o transportă în bucătărie, unde o lasă jos, pe podea. Pe la ora trei dimineața se duce să vadă ce mai face și o găsește moartă. O introduce imediat în doi saci de polietilenă ca să nu curgă sînge, o înghesuie apoi într-un sac de iută, și o transportă în beci, unde ține cadavrul șapte zile. Între timp, arde mai multe fețe de pernă și un cearceaf, mur-

dare de sînge. Fiind nouă, nu se îndură de una din fețele de pernă și nici n-o spală. Pe aceasta am descoperit-o noi. Tot pentru a deruta, arde actele ei personale, parte din haine, concepe și pune în aplicare planul cu scrisorile. Alexandru Verui nu mai avea nici o scăpare. Pentru el piesa se terminase.

Prețul naivității

Nu contează, cred, dacă „personajele“ de care ne ocupăm în aceste însemnări l-au citit pe Ilf și Petrov. Oricum, au probat aptitudini de sîrguincioși elevi ai Marelui maestru al combinațiilor chiar dacă ale lor au fost infinit mai modeste. Banane, cafea bronzată numai cît trebuie, lemne cu putere calorică sporită, verighete de aur sau argint marcate, morun, ori „alendeloane“, rapidă avansare pe scara ierarhică, partener ideal pentru o căsătorie aidoma... Ocupația lor de bază aceasta era : de a promite în dreapta și-n stînga tot felul de produse, de obiecte, a căror contravaloare era achitată anticipat, de creduli. Aplombul, tupeul, dezinvoltura le-a servit drept infailibil magnet întru capturarea viitorilor „clienți“.

• • •

Liniște. Instinctiv, pașii evită zgomotul, vocea coboară, gesturile sînt controlate, îndulcite de atmosfera pe care o simți în jurul tău, atmosferă a locului, adăpostind frumuseți. Filarmonica.

— Dumneavoastră ați căzut în plasa propriei naivități. Îngăduiți să vorbim despre ea ?

— Sigur, așa ceva să mi se întîmple mie, nu pot să concep. Eu care lucrez cu partiturile...

— Sînteți...

— Concertist.

— Vă ascult.

— În luna mai, pe la sfîrșit, a venit la mine un coleg cu verigheta, știind că eu am pierdut verigheta mea veche, nu spun unde, că nu asta interesează cred opinia publică, și s-a oferit să mi-o vîndă. O verighetă groasă, frumoasă, nimic de spus. Așa. Am încercat-o pe deget, am văzut că-mi vine exact și am fost încîntat. Da. Și-am întrebat cît costă și el îmi cere trei mii cinci sute de lei. În cele din urmă, a lăsat-o la trei mii două sute. Așa. După aceea mi-a făcut propunerea că dacă mai am nevoie de ceva, el îmi face rost, adică ghiul, cercei, nu mai știu ce, eu am refuzat categoric, am zis că n-am ce face cu ele. Eu sînt concertist și numai de verighetă aveam nevoie.

— Deci ați refuzat propunerea colegului dumneavoastră, aici de față, la dialogul nostru. Mai departe ?

— El mi-a declarat că este o verighetă străină, că este șofer de cursă lungă și că o are de la Timișoara, că este verificată toată, ceva marcaj avea pe ea, nu m-am priceput eu la asemenea treburi și mi-a luat trei mii trei sute. Și ultimul cuvînt cînd a ieșit a fost : „O să ne mai întîlnim, o să ne mai vedem noi".

— Scuzați-mă, dar nu înțeleg. Colegul dumneavoastră este totodată și conducător auto profesionist, de cursă lungă, așa cum spuneți ?

— Uitați ce, ori sînteți atent la ce vă spun, ori îmi văd de treabă. Cum să fie colegul șofer, nici n-are permis ? El a venit la mine împreună cu cel cu verigheta și mi l-a recomandat.

— Am greșit, nu mi-o luați în nume de rău.

— Așa. A doua zi am venit la dînsul și i-am arătat-o. Era verde.

— ? !

— La mine a venit și mi-a arătat-o. Verigheta, verde, ca scaunul pe care stăm.

— Dumneavoastră ?

— Sînt coleg și neapărat vreau să fac lumină.

— Vă rog.

— Problema s-a întîmplat cam așa. Am venit de la concert de la Vaslui, era cam tîrziu și m-am dus la localul Traian să servesc și eu un șpriț de vin, că eram obosit. Nefiind locuri, am stat așa lîngă un stîlp, poate se face un loc. Cînd colo, vine acel cetățean și-mi zice : „Dom'le, fir-ar al dracului, nu-i un loc aicea, nu-i cutare, nu știu ce. Dar lasă c-am să-l rog eu pe nenea Grișa să ne facă rost". Bine. Tot nu ne-a făcut, în sfîrșit, practic, m-am înfuriat și-am ieșit și zice : Da' unde mergeți ?" „Acasă". Taxi, tîrziu, douăsprezece noaptea. „Merg și eu". „Bine, dom'le hai." Eu m-am dat jos lîngă casă, el înainte. Cînd să cobor, zice : „Vreau să mă mai întîlnesc cu dumneavoastră." „Dom'le — zic — poți să o faci cînd vrei, uite, mă găsești la Filarmonică, întrebi de mine, și, într-adevăr m-a căutat de foarte multe ori, zic, ăsta-i om serios, vine curat îmbrăcat, haine bune pe dînsul, căciulă de nutrie și mă întreabă la un șpriț : „Dom'le, n-ai nevoie de o verighetă, așa, țepănoasă ?" „Uite ce, îi spun, am servit un șpriț, fiecare își plătește partea, să nu mă iei pe mine cu de-alde astea, că sînt om serios, și, pe deasupra, acuma n-am nici bani. Dar am un coleg care are nevoie. Și m-a tot căutat, m-a căutat, eu

repetam la partituri, pînă la urmă ce m-am gîndit : le fac un bine la amîndoi şi l-am dus la colegul meu. Asta a fost.

— Dumneavoastră, cumpărătorul, nu v-aţi gîndit nici un moment că verigheta putea fi falsă ? Iertaţi-mă. Ce vîrstă aveţi ?

— Ei, asta n-are importanţă şi nu văd rostul întrebării. Eu chiar a doua zi voiam să mă duc s-o prefac. Să fie potrivită pe deget, că de aceea o cumpărasem ; şi avînd în vedere că el este coleg şi ne cunoaştem de atîţia ani, zic, nu poate să vină la mine un coleg şi să-mi aducă un escroc.

— Dar nici dumnealui nu-l cunoştea prea bine...

— Daţi-mi voie să iau cuvîntul şi să spun că aşa este. Cu toată tăria. Nu-l cunoşteam deloc bine. Doi căscaţi, că altfel, zău, oameni în toată firea, să fim duşi de un ordinar ca ăsta, că n-am cum să-i spun altfel.

— Şi totuşi dumneavoastră l-aţi „recomandat" călduros, dacă pot să mă exprim astfel.

— Aveţi perfectă dreptate. Chiar aşa îmi zicea de acela despre care afirmă acum că este un... Aşa. Şi mai ales în situaţia că acest obiect îmi trebuia, te leagă anumite amintiri, aşa, nici nu m-am putut gîndi la risc, totuşi la risc, aşa.

— Da' de unde puteam eu să ştiu că-i escroc, de unde poţi să ştii ? Aşa de blînd tipul, umbla cu lucruri fine, de aceea ţi l-am recomandat.

— Dar tu ai afirmat atuncea că îl cunoşti de mult, că e fratele nu ştiu cui de la „Bolta rece", nu, o crîşmă din astea din Păcurari, cum se cheamă cîrciuma aia, da, „Ca la mama acasă", da, „Ca la mama acasă".

— Eu l-am cunoscut pe 29 decembrie, cînd am avut concertul mare la Vaslui. Atunci l-am cunoscut. Nu că frate, că nefrate, habar n-aveam.

— Aşa mi-ai spus, că e frate cu Rusu de la „Mama acasă".

— Cînd îl căutam eu ca să-l găsesc, mi s-a spus că are un frate în Păcurari, dar nu ştiu precis.

— Pe mine nu mă interesează. Aşa. Tu ai venit cu el, eu am dat banii, acum ce am ? Degetul verde. Eşti dator.

— Cum să-ţi dau eu trei mii trei sute de lei ? M-ai împrumutat, am avut eu nevoie de ei ? Zău, să fim serioşi !

— Acuma spui, dar atuncea cînd ai venit cu dînsul la mine, aşa, cînd ai venit ?

— Tu aveai nevoie de verighetă şi-am vrut să-ţi fac un bine.

— Aşa bine să-mi faci tu mie, care vorba aceea, ne cunoaştem de atîta vreme, colegi...

— Cu asentimentul dumneavoastră aş dori să încheiem aici dialogul. Doar dacă mai aveţi ceva de adăugat.

— Să se aplice legea la sînge. Aşa. Pentru că toţi sîntem muncitori, unii cîştigă mai greu, alţii mai uşor, însă să se aplice legea aşa cum se cuvine.

— Aşa este. Noi muncim cinstit. Cu partiturile. Nu cu şmecherii. Aştia trebuie stîrpiţi. Colegului eu îi cer scuze, că de unde trei mii ?

• • •

— Ecusonul indică numele, funcţia şi locul dumneavoastră de muncă.

— Aşa este.

— Îmi permiteți cîteva întrebări ?

— Cu plăcere, dar să știți că la noi este cam dezordine. *Vine* consumatorii cu noroi și ciment, că se lărgește strada, iar fețe de masă punem la deschiderea de sezon. Cu planul stăm bine, șeful are situația și o raportează la întreprindere. Altceva nu știu ce vă interesează, dar la noi nu a fost cazuri de lipsă la gramaj sau diluare cum se mai aude.

— Îmi cer scuze că vă întrerup. Despre cu totul altceva aș dori să discutăm. Dumneavoastră ați investit o sumă de bani, și nu foarte modestă, într-un obiect a cărui valoare s-a dovedit a fi cu totul infimă.

— De ce nu spuneți așa de la început ?

— Iertați-mă, dar...

— Vorbesc eu mult, așa îmi spune bărbatul, sînt căsătorită, am douăzeci și cinci de ani și bine că ați venit să-mi faceți dreptate.

— ? !

— Vreau înapoi cei două mii două sute de lei. Cum mi i-a luat, așa să mi-i dea îndărăt. Bani munciți la bar. Și uite, vine un ăsta și-ți vinde o tinichea și zice că-i aur.

— Îl cunoșteați mai de mult ? Era clientul dumneavoastră ?

— Atunci l-am văzut prima oară, în jurul orei cinci după-amiază. S-a așezat la masă și-a solicitat un șpriț de vin. L-am servit, l-a chemat pe șeful în sală și-i spuse că are o verighetă de vînzare Ne-am uitat la dînsa — mare, frumoasă, marcată, făcea două mii două sute. Șeful a vrut pentru dînsul, dar l-am rugat s-o cumpăr eu, că mie îmi lipsea. N-a lăsat din preț. Zicea că nu cîștigă la ea decît

cincizeci de lei. I-am dat banii şi-a zis că merge acasă să mai aducă nişte carpete, cuverturi, dar n-a mai venit. A doua zi s-a dus soţul la bijutier şi-a spus că nu e aur şi s-a înverzit. Am fost tare supărată, mai sînt şi acum.

— Se vede.

— Păi cum, era foarte amabil şi hotărît, dacă vreţi, zice, vă dau şi o declaraţie ca să fiţi convinsă că-i aur. Mi-s-a părut că-i om serios, avea cuvintele întemeiate şi să-mi facă el mie una ca asta? Am fost la miliţie şi l-am rugat pe tovarăşul locotenent George Duca să-l prindă şi să-l hotărască să-mi dea înapoi banii. Altfel nu concep.

— Mă scuzaţi, dar fapta dumneavoastră cum poate fi calificată?

— Am fost o naivă, dar nu cred ca acest defect să mi se mai întîmple.

• • •

E limpede, cred. Pentru a se manifesta escrocul — cuvîntul, nu foarte academic este totuşi cel mai potrivit — are nevoie şi unii naivi sînt gata să îl servească, de... clienţi. Mai greu, mai uşor, îi găseşte, asumîndu-şi, de ce să n-o recunoaştem, şi oarecare riscuri. Merită însă. Profituri maxime cu minimum de efort. Indiscutabil, cei care înşeală, indivizii certaţi cu legea, cu normele morale proprii societăţii noastre au cunoscut sau vor cunoaşte rigorile codului penal. Da' amatorii de chilipiruri? „Naivii" cu mentalitatea lor lamentabilă? La adăpostul ei, al indiferentismului, proliferează mucegaiul social.

Neîndoielnic, N.R., individ cu numeroase antecedente penale, aflat în prezent în atenția Biroului judiciar al Miliției municipiului Iași pentru comiterea infracțiunii de înșelătorie în dauna avutului personal, nu și-ar fi putut desfășura „activitatea" dacă nu ar fi beneficiat de atitudinea condamnabilă a unor chilipirgii. Este adevărat. Unii dintre aceștia, în momentul în care au realizat situația lor „victime", au cerut aplicarea „la sînge" a prevederilor legii. Speră în recuperarea banilor. Dar un număr aproape triplu, după estimația organelor de miliție, preferă tăcerea. Au, desigur, motive întemeiate. Îi încearcă, sperăm, sentimentul culpei.

• • •

— Am venit la Dorna cu treabă și stăteam în parc să mă odihnesc. Bătrînețe, haine grele.

— Cîți ani aveți ?

— Am șaptezeci și unu de ani și mă numesc Gheorghe a lui Tănase Corbeanu. Am gospodărie în Saru și n-am fost purtat pînă acu' la procese.

— Iertați-mă, dar singur ați vrut-o.

— Am fost citat ca martor în cauza lui Amarandei Pavel, care mi-a îmbrobodit mințile.

— Chiar așa, la vîrsta dumneavoastră ?

— Stăteam în parc și vine la mine ; zice : moșule, n-ai avea nevoie de patru stei de fag și-un sac de zahăr ? Mă gîndesc eu la feciori, la nepoți, și mă trage dracu' de limbă. Lăs toate la o parte și-o dau pe-a lui. Am nevoie, zic, da nici nu te cunosc. Asta nu importă, îmi zice. N-ai încredere în mine ? Și uite așa, cu vorbă dulce, îi dau cinci sute cincizeci

de lei și-l aștept să vină cu camionul în spate, la Casa de cultură. Vreo patru ceasuri am stat da' n-a mai venit. Zic : m-a tras pe sfoară banditu' și m-am dus, că-i aproape, numai cîțiva metri, la miliție. M-or întrebat de toate și la o săptămînă l-am văzut în proces c-am primit citație de la Cîmpulung să mă prezint la ora opt, altfel mă amendează. Asta-i. Și-a rîs el de mine, haimanaua, da' o rîs și satul. Asța v-o spun, că am fost fără cugetare și cine o face ca mine, ca mine să pățească.

*
* *

— Numele și prenumele ?

— Amarandei Pavel, patruzeci și unu de ani, deținut în penitenciarul Botoșani, pentru săvîrșirea infracțiunii de înșelăciune.

— Infracțiune prevăzută și pedepsită de Codul penal.

— După cum se vede.

— Ați primit sentința ?

— Încă nu.

— A cîta condamnare ar fi aceasta ?

— N-am socotit exact pe degete, dar am mai stat la umbră.

Într-adevăr, a mai stat. La patruzeci și unu de ani, optsprezece fapte care reprezintă treizeci și două de încălcări ale legii penale și treizeci și două de pedepse cu închisoarea, plus altă serie de pedepse privind interzicerea unor drepturi. Ultima „performanță" ne-a fost relatată cu năduf, dar și cu oarecare umor, de Gheorghe a lui Tănase Corbeanu. Între timp, în răgazul de încă douăzeci și patru de

ore de libertate, procedează abrupt : furt calificat în dauna avutului particular. Un aparat de radio, un casetofon, două pături. Gazdei îi promite că o va lua în căsătorie. Acceptă pentru a doua zi întîlnirea cu rudele acesteia. Între timp, dispare. Un loc în rapidul către Cluj-Napoca a rămas însă neocupat.

• • •

Departe de noi gîndul de a pleda pentru mefiență, pentru lipsă de încredere în cei din preajmă. Dar de la aceasta și pînă la actul necenzurat, de „predare" fără împotrivire în mîinile unor „binevoitori" cu aplomb, tupeu, dezinvoltură cîștigată prin numeroase infracțiuni, drumul e lung. Deopotrivă pentru victime și escroci. Pentru cei din urmă legea prevede pedepse pe măsura faptelor lor reprobabile, antisociale. Dar sîntem în asentimentul dumneavoastră cred, cînd afirmăm că indivizi de genul celor despre care am vorbit nu ar fi putut înșela pe nimeni, dacă toți cei cărora li s-au adresat cu marfa lor iluzorie ori falsificată, în loc să le facă jocul, i-ar fi luat decent de mînă, conducîndu-i către locul pe care îl merită. În loc de concluzii, această posibilă sugestie.

Drumul lupului

Cu nervii încordați, cu maxilarele strînse, cu lumina ochilor înceţoşată, privesc fotografiile judiciar-operative. O dată, de zece, de o sută de ori. Am împietrit pe scaun, lupt împotriva dorinței de a părăsi totul. Arhivă, dosar, clişeele alb-negru ; voi cobori la bufet, îmi spun, voi lua neapărat „ceva tare", să uit, să rup „filmul", dar gîndul acesta lăuntric, laş, tentativa de evadare sînt absurde, ca şi cum, din întîmplare, la o grozăvie martor fiind, ai da neputincios din umeri : „cîte nu se întîmplă", şi, înfundîndu-ţi mîinile în buzunare, ai pleca liniştit către casă...

• • •

Au trecut orele vînzolelii. Clienţi, avocaţi, procurori, dactilografe ; insistenţe, promisiuni, retractări, avansuri. În arhivă e liniște şi singurătate. Doar Ticu, băiatul înalt, smead, mereu reverenţios, caligrafiază în opis numele şi prenumele celor care au violentat liniştea creatoare a societăţii în care trăim. Aprinde lumina, se retrage spre biroul modest, îmi acordă, înţeleg, ceva din timpul său liber. Într-un tîrziu, invitaţia vine caldă, prevenitoare :
— Puteţi fuma.

A fost atunci prima și ultima țigară pe care mi-am permis să o aprind la arhivă. Ori poate am ieșit pe culoar, nu mai știu exact, obrazul îmi era aprins, ochii acoperiți de o pînză zdrențuită ; mai avusesem în mînă dosare urzite de fotografii operative, dar acum era altceva. Cine să-și închipuie că s-a putut într-adevăr întîmpla ca violența să izbucnească atît de dură, de abjectă, maculînd înainte de a stinge, o viață care abia depășise înțelesul mulțimilor...

De ceasuri bune stau înțepenit pe un scaun, în fața clișeelor-memorie a ce se întîmplase într-o comună din preajma Iașilor și într-un timp nu prea îndepărtat de anul în care ne aflăm.

„Capul victimei este descoperit, picioarele sînt goale, brațele pe lîngă corp. Îmbrăcămintea este formată din... ; se constată urme de violență. Cercetările s-au efectuat de la ora 9 la ora 16 pe timp însorit. S-au făcut fotografii judiciare operative cu aparatul Exacta Warex, film N.P. 20".

• • •

Clopoțelul școlii sună îndelung. Curtea rămîne pustie. Ia catalogul sub brațul stîng, mîna pe care mi-o întinde este rece și, deloc nefiresc, parcă avem amîndoi un nod în gît.

Pe uliță liniștea cea mare a iernii. Zgîrcită în zăpadă, țeapănă, rece, neprietenoasă.

— Mi-a fost elevă. Părinții locuiesc mai spre deal.

Trosnetul gerului sub pași. Întreb din om în om, bat la poarta casei. Nu-mi răspunde nimeni. În lanț, cu tragere de inimă, cîinele își face datoria.

— Nu-i nimeni la dînşii. Îs duşi la oraş. Da' ce treabă aveţi ? E scund, îmbrăcat într-o pufoaică, căciula pe sprîncene, faţa rumenă. Se apropie de mine ca un cal împiedicat, îi simt răsuflarea albastră, de prună dublu distilată.

— O să revin, îi spun, iar sufletul numai de cîntece nu-mi este plin.

Cobor dealul. Pe amîndouă laturi ale şoselei stăruie zăpada. Chiot şi alergătură de glasuri, rîsete. Maşina în care mă aflu frînează brusc. În şosea, două sănii legate una de cealaltă. Cînd au ajuns acolo, nu ştiu. Dar se află doar la cîţiva metri de bara de protecţie a maşinii. Cobor. Patru copii îmi aruncă priviri îngrijorate, pregătiţi pentru „furtuna" care trebuie, neapărat, să vină. Iese în faţă cu o seriozitate ce depăşeşte vîrsta :

— Am greşit. Tovarăşa ne-a spus să nu ne mai tragem aici.

Poartă o căciulă mitoasă, faţa îi este trandafirie şi curată. Bărbia a rămas ascunsă în fular ; sprîncenele blonde, abia schiţate, ochii albaştri ca cerul fierbinte de primăvară.

— Cum te cheamă ?

— Oancea Cătălina şi sînt în clasa a IV-a B.

„Faţă de cele spuse mai sus am ajuns la următoarea concluzie : moartea copilului — Călina Cireş — s-a datorat asfixiei mecanice... victima prezintă o recentă..."

Umbrele asfinţitului cad pe zăpada albăstrie ce stăruie în petece răzleţite pe dealuri ; îmi simt inima grea, mai îngheţată decît gerul de afară. Gînd de o secundă : „Au fost oare colege ?" Nu pot zîmbi la moment. Detest rîsul la comandă arborat

ori de cîte ori interesele îl impun. „E un defect", m-a asigurat de mult cineva, dar stărui în el. Consider că n-am pierdut nimic.

— La revedere, Cătălina. Acasă, copii ! E tîrziu.

Deschid portiera, maşina demarează. Ar fi fost minunat să le spun o glumă în locul sfatului rece, impersonal. Adevărul adevărat este că nu am putut rosti alte cuvinte. Şi nu copiii erau de vină.

„Afară era cer slab înnourat şi cu lună, încît se vedea bine pînă departe. M-am dus pînă la dînsa şi am întrebat-o că ce face acolo şi am apucat-o cu braţul şi ea ţipa, dar eu i-am zis să tacă..." !

• • •

— Călina... Călina...

Glasul sparse liniştea serii de toamnă, auzindu-se pînă departe. Îi răspunde aproape imediat o voce limpede de copil.

— Da, mamă !

— Mergi de adă nişte cartofi din cîmp. Din tarlaua de la rîpă. Ai grijă să nu te vadă cineva.

— Bine, mamă.

Deşi senină, seara se lăsase devreme. Se simţea că toamna îşi ia în stăpînire domeniile.

Năltuţă, dar nu prea voinică la cei 7 ani ai ei, Călina purta încă hainele de vară. Obişnuită cu temperaturile reci n-o speria orice pală de vînt. Şi cu noaptea era deprinsă şi cu drumurile tîrzii, luminate doar de luna fugind printre nori răzleţi urmînd-o ca un prieten de nădejde. Luă de după uşă o pungă de plastic, iar de afară, de lîngă peretele şopronului, o săpăligă cu coadă scurtă. O putea manevra

mai ușor. Ieși pe poartă. Scîrțiitul prelung, de lemn neuns, fu acoperit de strigătul ce-o ajunse din urmă :

— Vezi, deschide bine ochii, să nu dea paznicul peste tine...

— Da, mamă...

De-ar fi avut norocul să fie paznicul...

• • •

„Individul era scund, cu fața rotundă, purta salopetă și avea mîinile goale... purta în picioare o pereche de cizme de cauciuc de culoare albă. De atunci nu l-am mai văzut..."

Cel care după zeci de întrebări menite să-i împrospăteze memoria, dar în nici un caz să nu-i sugereze răspunsurile, își încheiase rîndurile declarației, plecase de mult. Becul chior, atîrnînd golaș la capătul unui fir spînzurat de tavan, dădea un aer de neîngrijit biroului. Mi-l pusese la dispoziție șeful de post T., încă din momentul în care evenimentul fusese comunicat la județ și echipa judiciară se deplasase în comună. Prea mulți oameni nu puteau bloca aici. La Iași așteptau alte situații, unele în plină desfășurare. Cazul Călinei însă ne încrîncenase pe toți, se lucra cu buzele strînse, cu inima grea, cu îndîrjire. Aveam și noi copii, ne așteptau seara acasă, ne luminau puținele ceasuri de liniște.

O văzusem de dimineață în latura dinspre drum a unei tarlale de cartofi, pe porțiunea necultivată, între bălării. Rămăsese cu fața în sus, cu brațele abandonate pe lîngă corp. O pată mare, vineție se

lățea pe gîtul subțiratec. Picioarele slăbuțe, neformate încă, erau pline de sînge...

La vreo 10 metri de tarla, o pereche de pantofi de copil...

• • •

„Simbătă, în ziua de 24 septembrie, fetița mea era acasă. Spre seară, cînd începea să se întunece, am trimis-o să aducă o pungă cu cartofi din cîmp. A luat cu ea o pungă din material plastic și o sapă și a plecat. După plecarea fetei după cartofi am pus apa la încălzit ca să-i fac baie cînd avea să se întoarcă, după care să-i dau de mîncare și să o culc.

După ce soțul meu a terminat de mîncat, ne-am culcat. (Părinții s-au culcat, deci.) După plecarea fetiței (era totuși seară) văzînd că aceasta nu mai vine înapoi acasă am ieșit singură pe prispa casei și am strigat-o. Dar ea nu mi-a răspuns, motiv pentru care am intrat din nou în casă. Soțul meu a spus să nu am grijă că s-ar putea s-o fi prins paznicul. (!!) Sau că a plecat la o verișoară a lui care locuiește alături de noi. Mai tîrziu, pe la orele 3 *trei* (subl. ns.) soțul meu s-a dus să o caute trimis de mine la verișoara lui. A venit înapoi și mi-a spus că nu este nici acolo. După aceea *ne-am culcat* (subl. ns.) rămînînd să o căutăm dimineață (!) Dimineață, în jurul orei 6,30, am fost sculați *din somn* (subl. ns.) de un vecin care era cu soția lui și niște vecini care locuiesc pe vale și care ne-a spus ca să ne sculăm că fetița mea a fost găsită moartă în marginea tarlalei de cartofi".

Declarația soțului nu diferă mult de cea a soției. „Pe la ora 20 mi-am dat seama că fata nu s-a întors și discutînd cu soția am ajuns la concluzia că a fost prinsă la furat și dusă la sediul I.A.S.-ului urmînd să fim chemați a doua zi pentru cercetări sau poate că s-ar fi dus la niște vecini (!)"

Un bărbat poate da uneori dovadă de inconștiență nerealizînd gravitatea întîrzierii unui copil, mai ales că nefiind copilul lui glasul neliniștii putea fi oarecum atenuat. Dar o mamă, cum poate dormi liniștit, sau, mă rog, neliniștită dar dormi totuși, chiar în situația în care bănuiești că răspunzînd pentru un fapt de care era direct vinovată — fetița *trimisă* în cîmp, nu plecase din proprie inițiativă — nu puteai avea siguranța unde va dormi, ce se va întîmpla cu copilul pînă în zori, ce va fi în mintea, în sufletul lui, ce se va petrece cu el ?

„Mai arăt — scrie mama — că era un copil bun, mergea oriunde o trimeteai, aveam încredere să o trimit cu bani la ea după cumpărături. Îi plăcea să meargă la școală, dar nu avea rezultate prea bune la învățătură".

Un copil obișnuit. Obișnuit cu munca, cu răspunderile într-o casă în care, ca să meargă lucrurile bine, fiecare își știe obligațiile și le respectă. Și le respectă cu atît mai mult cu cît tatăl este al doilea soț, are el însuși un copil de crescut, iar Călinei îi revin în situația dată sarcini în plus. O familie nici mai bună, nici mai rea decît multe altele. Relații nici mai bune, nici mai rele decît între mulți alți părinți. Și atunci cum ? Și atunci unde ? Și atunci cînd s-a greșit ? Cum s-a ajuns aici ?

Aveam în față un cadavru într-o margine prăfuită de cîmp, niște scaieți și cîteva chipuri pe care puteai citi oroare, descumpănire, durere, milă, neputință, teamă. Da, chiar teamă. Teama de a nu-ți descoperi într-o dimineață propriul copil suprimat, într-o margine de tarla. Comuna rămîne totuși comună, oamenii se cunosc între ei, este imposibil ca o persoană cu înclinații anormale să nu fie cunoscută, să nu fi fost remarcată. Ne-am concentrat atenția în această direcție. Am început prin a întocmi o listă. Asta teoretic, fiindcă în practică lista noastră nu cuprindea nici un nume. Abia după discuții îndelungi și delicate, cu zeci de săteni, un fir a început să se contureze. Cu aproximativ o lună în urmă, deci în august, un muncitor trecînd chiar pe coama dealului cu intenția de a scurta drumul spre casă, observă în marginea tarlalei cu porumb un individ necunoscut, cam de 40—45 de ani, cu tîmplele sure. Pe cap purta o bască. Individul era deasupra unui copil și-i spunea ceva. Cînd s-a mai apropiat, a putut să-și dea seama că jos se afla o fetiță de 7—8 ani, iar bărbatul avea ținuta neglijentă. Îl întrebase ce face acolo, individul se întorsese cu o privire rea, îl fixase îndelung, fără să-i răspundă. Între timp, copilul fugise plîngînd spre sat.

Am descoperit fetița. Cu mari precauții s-a stat de vorbă cu ea. Din relatările copilului am refăcut scena petrecută cu o lună în urmă.

„Astă vară, da, era după-amiază, a trecut pe la poarta noastră un nene și ne-a cerut apă. Eu atunci mă jucam în curte cu fratele meu mai mic. Mi-a

zis să mă duc cu el, ca să-mi dea niște porumbi. M-a luat de mînă și m-am dus cu el. Am mers o bucată de drum și pe urmă m-a culcat pe iarbă... Nu știu ce mi-a făcut, însă a venit alt nene și a vorbit cu nenea care mă luase cu dînsul și eu atunci am fugit acasă. Nu, n-am spus la nimeni, nici la mama, nici la tata, nici la școală, fiindcă el mi-a spus că dacă vorbesc, o să pățesc ceva foarte rău".

Copilul n-a vorbit de frică, ori poate de rușine, ori de amîndouă la un loc. Dar omul care văzuse scena ? E drept, în plină campanie, n-a dat atenția cuvenită faptului. L-a trecut cu vederea. A doua zi poate l-a și uitat. Dacă ar fi sesizat organele în drept, dacă și-ar fi făcut timp să stea de vorbă cu șeful de post, poate Călina ar mai fi trăit încă. Părinți nepăsători, fără simțul răspunderii. Cetățeni nepăsători, grăbiți, ori comozi. Tragem acum, aici, semnalul de alarmă și reamintim că, fără efortul nostru al tuturor, fără veghea neîntreruptă a fiecăruia dintre noi, munca de prevenire a infracțiunilor, uneori deosebit de grave, nu poate fi dusă cu succes.

A urmat firește, depistarea și reținerea ucigașului. Semnalmentele corespund. La recunoașterea din grup, tînărul care împiedicase prin prezența sa întîmplătoare la locul faptei comiterea primului viol, îl recunoaște fără urmă de ezitare. Paraschiv Culae recunoaște că s-a aflat în ziua și la locul indicat în postura descrisă. Susținea că n-a avut intenția să finalizeze gestul început și că totul n-a fost o rătăcire întîmplătoare, pe care nici el nu și-o explică. Susține de asemenea că, în seara zilei de 24 septembrie, fusese la Iași și-și cumpărase de la

magazinul Moldova un aparat de radio pe care şi-l dorea de mult. Luase leafa şi se gîndise să nu cheltuiască banii pe altceva, aşa că seara se înapoiase cu aparatul. Nu ştia nimic de viol, nici de omor, nu cunoştea fetiţa în cauză.

Eram în impas. Aveam siguranţa că ăsta-i omul, dar nu puteam să-i probăm vinovăţia. Toate datele îl indicau ca fiind potenţialul criminal. Violent, neechilibrat, cu porniri de sadic în momentele intime, datorate mai ales neputinţei sale. Îngrozită, dezgustată, fosta lui soţie declară: „Mai ales îmi era frică. Avea comportări anormale. Dacă mă opuneam, rupea îmbrăcămintea de pe mine... apoi muşca de unde se întîmpla. Ţipa şi de regulă pleca din casă. Din luna octombrie anul trecut nu m-am mai întîlnit cu soţul meu..."

•
• •

În faţa mea, a echipei judiciarului, se adunaseră declaraţii... declaraţii... declaraţii... Le ştiam pe dinafară, le parcurgeam mecanic, iar şi iară, neştiind încotro s-o apuc. Martori ai întîmplării nu fuseseră şi nici nu speram să descopăr. Dacă ar fi existat un indiciu cît de slab, pînă acum l-am fi ştiut. Comuna întreagă fierbea de revoltă. Aveam omul, ştiam că el este, cum să i-o dovedesc? Lui şi instanţei. Cum? Becul mi se părea mai chior ca oricînd, ţigara mai amară, iar aerul din cameră de nerespirat. „Individul era scund, cu faţa rotundă, purta salopetă, în picioare avea o pereche de cizme de cauciuc de culoare albă..." „Avea comportări anormale... Dacă mă opuneam rupea îmbrăcămintea

de pe mine... Mă muşca de unde se întîmpla..." „Moartea copilului a fost violentă, victima prezintă... Dintre urmele de muşcături mai clar se relevă a fi cele..." „... apoi urmele de muşcături mai clar se relevă a fi cele..." .„apoi mă muşca..."

Găsisem. În sfîrşit, puteam să-i pun în faţă proba de netăgăduit a vinovăţiei sale. Expertiza s-a făcut la Iaşi, la Facultatea de stomatologie a Institutului medico-farmaceutic.

„Urmele de muşcături create experimental de numitul Paraschiv Culae, născut la... în comuna... sînt... asemănătoare celor ale dinţilor care au creat muşcăturile respective pe cadavru, dinţii acestuia prezentînd o serie de elemente generale şi individuale de neconfundat".

• • •

Privesc fotografiile efectuate în şedinţa publică ţinută în sala căminului cultural. Chipurile oamenilor sînt întunecate, severe, dure. În boxă, inculpatul şi-a prins între dinţi buza inferioară şi maxilarele au căpătat un unghi ascuţit, stricînd impresia de bonomie pe care i-o dă, de altfel, faţa lui rotundă. Întreaga figură degajă un aer de viclenie periculoasă, de violenţă prost ascunsă, de răutate. Cred că mirosea a lup. Acum izolat. Şi simt, poate pentru prima dată, că respir liniştit ştiind puritatea, nevinovăţia şi candoarea la adăpost.

• • •

P.S. : Tribunalul judeţean Iaşi, în numele legii hotărăşte : „Condamnă pe inculpatul P.N., născut

la 20 martie 1940..., la 20 de ani închisoare... conf. art. 33 lit. A cod. penal, 34 lit. a şi aliniatul 2 din C.P., inculpatul va executa pedeapsa de 20 de ani închisoare, cu un spor de 3 ani închisoare, astfel că va executa 23 ani (douăzeci şi trei ani) închisoare şi 10 ani interzicerea drepturilor prevăzute de art. 64 lit. a, b, cod penal".

Viața în pierdere

...Îi mai întîlnim din păcate încă poluînd atmosfera generală de muncă eroică, de muncă angajată în sensul viitorului ; maculînd idealurile în realizarea cărora ne-am implicat cu întreaga noastră ființă, pasiune și trudă.

Îi întîlnim, din păcate încă, săvîrșind acte antisociale, a căror gamă, în nici un caz minoră, nu poate, nu trebuie să ne lase indiferenți. Educația precară — la familie ne referim în primul rînd — alcoolul, anturajul nefast, iluzia că după fiecare infracțiune legea va da dovadă de aceeași clemență — iată doar cîteva dintre datele ce pot fi regăsite invariabil pe drumul sinuos, urmat de fiecare dintre acești „eroi".

• • •

Are o candoare juvenilă, zîmbește nonșalant, vrea cu orice preț să fie simpatic. Joacă rolul de tip persecutat de împrejurări, picat din lună, dar în fond și-a calculat „prostiile" — cum singur le numește — cu sînge rece, deliberat.

„Sînt născut la Buhuși, martie 1964. La 10 ani am început să merg pe-ici-pe-colo, nu mă duceam la școală, vagabondam, n-aveam bani și m-am gîndit cum să fac rost de ei. Îmi plăcea foarte mult porumbeii mie cînd eram mic. Aveam un vecin

acolo care avea mulți porumbei. M-am dus într-o zi, așa pe la 12, și i-am zis : — Măi nene, vreau să cumpăr și eu o pereche de porumbei. Omul mi-a spus :

— Băi, ai bani ? Pe naiba, n-aveam. M-am dus numai să studiez terenul. Am văzut acolo locul tot, pe unde să intru, am plecat și seara i-am luat.

— I-ai luat pentru că-ți plăceau. A fost singurul delict ?

— Am ajuns să fur niște canari de valoare mare în orice caz ; la un profesor am luat zece și-i dădeam cu 100, 150 maximum. De la canari am trecut la papagali, porumbei de cursă străini, rase căutate, și-apoi au început și altele să zboare.

— ?

— M-am luat cu mașinile, șuteam ce era mai important noaptea tîrziu : 1—2 noaptea. M-au prins în '78, am luat un an și jumătate și am făcut un an.

— Ai văzut că nu merge cu furtul, că mai devreme ori mai tîrziu ești prins. Ți-ai căutat servici, te-ai apucat de treabă ?

— Da. De belele : casetofoane, aparate de radio, mono, stereo, le vindeam cu 8—9 mii, cu banii mă distram.

— Ultima carte cînd ai citit-o ?

— Aici. Patul lui Procust, un roman foarte bun. Mi-a plăcut, dar am uitat scriitorul. Dar în orice caz asta-i de vreo 2—3 săptămîni.

* * *

Baltă Vasile : amestec de cinism regrete tardive și lacrimi de crocodil.

— Văd că ai mîinile tatuate. Ce scrie ?
— Ce să scrie ? Dorina.
— Cine-i Dorina ?
— O cumnată de-a mea.
— Pe cealaltă mînă ?
— Aici am Niculina, soră-mea, aici am o ancoră, pe piept numele nevestii — Angela, aici numele fetei — Camelia, şi aici — numele meu — Vasile.
— Erai beat cînd ai fost tatuat ?
— Nu, am băut aşa că n-aveam ce face.
— Ultima oară, înainte de a săvîrşi infracţiunea de tîlhărie, ce-ai băut ?
— Ei, acolo nişte bere cu rom şi nişte vodcă. Am băut pînă n-am ştiut ce-i cu mine.
— Apoi ?
— Ce să fac ? M-am dus şi am băgat mîna în buzunar la un bătrîn, i-am luat portmoneul cu 600 de lei şi atîta tot.
— Poate era pensia, poate îl aştepta soţia s-aducă aceşti bani ?
— Categoric ! Şi ce să fac ? Să mă omor, să-mi iau gîtul ? (!)
— Ce vîrstă ai ?
— 24 de ani.
— Şi trei condamnări.
— Da, şi trei condamnări.
— Copiii din ce trăiesc ?
— Păi eu ştiu ?
— Soţia lucrează ?
— Nu lucrează. Ce să fac ? Am să-mi trag pedeapsa care mi se dă, pe viitor am să mă reabilitez, am să-mi caut de treaba mea...

Inocentă, întîmplătoare, accidentală alunecare pe cărările vieții ? Nicidecum, atîta vreme cît Baltă Vasile este client vechi al bufetelor, violent și imoral, cu nenumărate procese-verbale încheiate de lucrătorii Miliției, acumulînd la 24 ani două condamnări pentru furt și un an pentru tîlhărie. A solicitat și i s-a acordat clemență. Vîrsta inculpatului, cei trei copii la care, în treacăt fie spus, nu se gîndește deloc, speranța într-o posibilă recuperare, a determinat instanța să-i acorde o... șansă. Că nu a înțeles umanismul societății noastre, că a sfidat mîna de ajutor întinsă, o dovedește faptul că în momentul cînd discutam cu el, se afla în stare de recidivă post-executorie. Nu i se „va lua gîtul" cum șarjînd încearcă să stîrnească compasiunea, dar sigur este că jocul de-a clemența pentru el s-a încheiat. A suportat o sentință aspră, perfect îndreptățită, în spiritul legii, ca o replică firească a societății, împotriva celor care fac o degradantă excepție în această lume a muncii și a cinstei.

• • •

Măgeanu Emil — 25 de ani, deținut în Penitenciarul Poarta Albă, județul Constanța.

— Pentru ce ești aici ?

— Infracțiune de viol.

— Cum s-au petrecut lucrurile ?

— Nu mai reținîn (!)

— Să te ajut. Erați doi inși.

— Așa este.

— Pe victimă o cunoșteai dinainte ?

— Da. Stătea la gazda cu care întrețineam raporturi intime.

— Ce vîrstă avea victima ?

— 17 ani, elevă la profesională. Îmi plăcea, înzestrată, avea figură a-ntîia. Mai şi băusem, gazda lipsea, că plecase la o nuntă la ţară, eu am venit cu Gigel. Asta-i. Ce, parcă nu s-a mai întîmplat ?

— Gigel ?

— Aşa-i spun eu lui Malavea Gheorghe, am fost pretenari, dar pe mine m-au înfundat mai mult. Instigare, de parcă el era băltăreţ, în chestii de astea...

— La cît ai fost condamnat ?

— Şase ani şi şase luni.

— Ţi se pare dreaptă pedeapsa ?

— Nu mi se pare dreaptă. Prea mare, normal.

— Chiar aşa ? !

— Păi sigur, că n-a mai fost infracţiune de viol.

— Uite, Măgeanu, am văzut dosarul tău. Se află acolo şi actul de constatare medico-legală, declaraţiile victimei, declaraţiile unor martori care au întîlnit-o pe stradă plină de sînge, bătută, maltratată de tine şi amicul Gigel. Sentinţa le-a avut, firește, pe toate în vedere.

Mă ascultă nemişcat, cu ochii pe jumătate închişi, cu urechile ciulite. Răspunsul vine cinic, brutal :

— Şi ce dacă am forţat-o ? Gaură în cer n-am făcut. De-acu' o trag... că s-a simţit lezată în amorul propriu (!).

— Să presupunem că în locul Norei, victimă era sora ta. Cum îl judecai pe agresor ?

— Îl strîngeam de gît, să mă ştie o viaţă, de nu-l îmbălsămam.

— Exagerezi !

— Nu mă ştiţi, cetăţene...

— Continuă !

— La porecle aţi văzut că în cazier scrie Pocnitoare.

— ? !

— Păi da, aşa mă ştiu pretenarii. Eu posed o fire cam violentă. La 15 ani eram la reeducare, cînd am făcut majoratul am şi încasat 2 coţi pentru furt,

— Şi în 1974 ?

— Spargeri de prin magazine.

— Şi ultraj.

— E drept. Îmi scap repede din fire, eram şi cam dărîmat de întăritoare, am făcut bal sergentul, m-au îmbarcat, podoabă doi ani şi nouă luni.

— Cît ai executat ?

— Doi ani şi şase luni că am avut comportarea bună.

— Pînă a comite fapte pentru care eşti acum din nou detenţie. Ai lucrat ? Ce prieteni, nu pretenari, ai avut ?

— La trustul de construcţii industriale am stat o lună, voiam să mă calific sudor, dar am plecat la mină, şi am făcut subteran trei săptămîni, al naibii de greu, întuneric, frig, umezeală ; se cîştiga bine, dar nu era de mine. Voiam să lucrez pe la O. J. T., n-aveau locuri, îl mai ajutam pe cîte un ospătar cînd avea de cărat lăzi şi mă cinstea. Nu mult, şi nu pentru cele zece clase ce le posed. Îşi mănîncă de sub unghii. Ei, am venit apoi din nou încoace, Gigel avea bani, ne-am înfipt la crîşmă, apoi de-acolo ştiţi... Îmi mai daţi o ţigară ?

Aprob mai mult în silă, aerul a devenit parcă de nesuportat, nu tutunul este de vină, mă întreb dacă tînărul din fața mea știe semnificația cuvintelor muncă, cinste, mă întreb dacă vreodată va consimți să adere la principiile morale ce ne stau călăuză. Cine și unde a greșit, cum a ajuns aici ? Într-un tîrziu, după răspunsuri întortocheate, și-a trecut dosul palmei peste gură, ochii i s-au transformat parcă în două găuri negre, inexpresive.

— Alunecînd în anturajele proaste în care totdeauna s-au comis infracțiuni, am ajuns, normal (!), să le fac și eu. Și toate, toate, se cunoaște după cazier, după istoricul faptelor, numai și numai în stare de ebrietate. M-am îngrozit de multe ori, chiar din ce mi-au spus acasă fiind, nu numai pe stradă, dar ce vină aveau părinții mei, săracii, suferinzi cu inima ? Să trăiască pînă ies, și-am să-mi zgîlțîi capul ăsta, să văd dacă iese numai prostie din el.

Ultimele cuvinte se pierd într-un plîns aspru, reținut. Sper să fie sincer...

... Nu fac parte din „oaspeții casei". La realizarea cifrelor de plan n-am contribuit cam de multă vreme, încît nici nu aștept răspuns la salutul pe care-l adresez omului cu aer marțial și drapat în fireturi aurii, trec pe lîngă el, aud în urmă exclamații de bun venit adresate unor cunoștințe care, nu-i așa ? — merită entuziasm și recunoștință viu manifestate. În hol, multă lume, la serviciul recepție zîmbete și atenție politicoasă, mai mult „dincolo" decît „dinspre" ghișeul cu rîvnitele chei ale odihnei ; lifturile merg, iarba tunsă a mochetei estompează pașii, e cald, e bine La bar bună dispoziție, antren în compania lui Julio Iglesias, solicit un pahar cu

Cotnari, sînt privit ca o rădaşcă ajunsă pe taburetul înalt ; în fine, o mînă plictisită îmi întinde cupa în care, alături de Cotnari, cu bucurie recunosc, borsecul trecut la Timişeşti. Fumez, privesc înainte, mai cer o cafea şi-n momentul acela, îmi amintesc bine, cînd achitam consumaţia, incluzînd firește, remiza exemplarei serviri din localul de categoria I şi-n foarte centrul Iaşului situat, pe uşa rigid aluminizată a pătruns Lusy.

Nu-i ştiam numele. L-am aflat mai tîrziu. Deocamdată îmi mai întîrzii plecarea, îl rog pe omul cu mînă plictisită să-mi facă favorul de-a-mi mai întinde un pahar de... ştiţi dumneavoastră ce... Prea bagă în viteză companionii din faţa barului la vederea blondei platinate, ca să nu întîrzii şi eu în admiraţie. Chip candid, o şuviţă de păr a la... coboară spre ochii de peruzea, zveltă, trestie surîzătoare, oprind respiraţia pentru cîteva secunde, aşa învăluită cum vine în efluviile pornite din laboratoarele doamnei Helene Rubinstein.

Stă, preţ de un Mac Donald oferit de un bărbat pentru totdeauna bine bronzat, costumat încă vărătec în blugi în pofida gerului de afară. Se ridică, aştept să deschidă împreună uşa emailată a liftului, deziluzie, ies pe uşa rigidă, distantă, sticlă încorsetată în aluminiu, ceremonios salutaţi de omul împovărat cu fireturile aurii. Se pierd în noapte.

Am revăzut-o peste aproape o lună. Nu în semiîntunericul barului plăcut şi cald, colorat şi mirositor, ci cu totul în altă parte... Îmbrăcăminte regulamentară, cu nasturi încheiaţi pînă la gît, în picioare bocanci negri, părul cîndva platinat, a început să-şi revină la culoarea primară.

— Îți place Rexona ?

— Îl foloseam des, îmi plăcea. Mai degrabă mă lipseam de altele decît de el. E suav, plăcut...

— „Altele", însemnînd ce ?

— Ei, un parfum Lady Gray, un whisky bun, pentru că, să știți, nu întotdeauna avea bani să scoată de la shop. Ne chibzuiam și noi cum puteam. Azi, una, mîine alta...

— Ca-într-o familie.

— Nu eram căsătorită cu Georgio și nici nu-mi plăcea. La el am ajuns după ce i-am cunoscut pe Ahmed și Francisco la București, în Drumul Taberei. Am stricat prietenia și am venit cu Georgio la Iași.

— Îți mai amintești data ?

— Cum să nu, pe 20 septembrie 1980. Am stat cu el pînă la 20 ianuarie 1981, cînd am fost reținută de organele de miliție — locotenentul Stănescu mi-a fost „nașul", apoi Judecătoria municipiului Iași m-a condamnat pe baza Decretului 153/1970. Voi fi eliberată în ziua de 20 aprilie anul curent.

— Ai reținut foarte exact data eliberării din detenție. Ți-o imaginezi concret ?

— N-aș putea s-o redau prin cuvinte. Este ceva între vis și realitate... O să revăd din nou oamenii, casele, străzile...

Plînge. Cît de sincere sînt lacrimile nu-mi dau seama ; încalc regulamentul, întind pachetul cu țigări, ezită, nu știe ce hram port, aprind chibritul, îmi umblă prin cap alte întrebări, le las în pace ; bine fac. Trăsăturile feței i s-au destins, degetele și-au încheiat tremuratul, mă întreabă dacă este cazul să vorbească în continuare. Îmi aprind și eu

o țigară. Banda reportofonului se derulează statornic, egal. Dar parcă asta contează acum ?!

— Din ce-am înțeles de la viață, din ce mi-am frămîntat creierii, de la data de cînd mă aflu aici, am ajuns să-mi apreciez faptele. Nu sînt bune, sînt foarte rele și foarte rușinoase din partea mea. Pentru că, oricum, am terminat și eu o școală profesională, am obținut diploma de tehnician constructor, puteam să fiu de folos societății, să nu fiu un parazit, așa cum sînt considerată acum de toată lumea, și sper ca la eliberare să pot, aș vrea mult, să mă îndrept, să nu mai fiu arătată cu degetul pentru că oricum la vîrsta mea sînt fete care muncesc în fabrică, pe șantier; tatăl meu, care este tractorist în județul Neamț, se scoală la ora 5 ca să poată să întrețină și pe surorile mele, una în clasa a II-a, alta de 6 ani. Aș vrea să le fiu de-acum mamă, a noastră a decedat, tata s-a recăsătorit, dar tot tată ne rămîne și nu știe de rușinea pe care i-am făcut-o. Aș vrea să creadă în mine, să creadă și alții, societatea să nu mă îndepărteze, să-mi întindă o mînă de ajutor. Este prima și marea greșeală făcută, am nesocotit munca cinstită, nu se va mai repeta, aveți certitudinea aceasta. Nu o să-mi calc cuvîntul cît voi trăi. Am înțeles în două luni atîtea cît altele într-o viață...

Interlocutor : Eliza Potomin, 21 de ani.

• • •

Nu am crezut că voi întîlni o asemenea malformație a comportamentului uman, o excepție atît de flagrantă, chiar în categoria „prințeselor" obișnuite

a-şi împărţi „graţiile“ contra foloase materiale, deşi aceasta era acuză la care, invariabil, se ripostează cu vehemenţă intr-un verbiaj rareori de transcris, decenţa neocupînd la ele un prim loc. Consemnarea dialogului pe care l-am avut o fac numai pentru a semnala că apucăturile ţinînd de o altă „lume“ îşi mai fac simţită prezenţa şi nu oricum.

— Îţi aminteşti să fi muncit vreodată ?

— Da, la cooperativa agricolă din comună, alături de părinţii mei.

— Cît timp ?

— Două luni.

— Apoi ?

— Am venit în Iaşi în anul 1977.

— Cu ce te-ai ocupat aici ?

Oftează, ce, parcă nu ştiu răspunsul, de ce-o agasez ?

Tace vreo cinci minute. În sfîrşit declară plictisită :

— Am umblat din bărbat în bărbat şi n-am avut servici.

— Mulţumesc pentru sinceritate. Părinţii ştiu ?

— Da, le-am trimis o scrisoare.

— Ce le comunicai ?

— Aflaţi despre mine că sînt bine sănătoasă, ceea ce vă doresc şi vouă, dar sînt închisă şi după ce-mi fac pedeapsa, am să vin la voi, mai repede nu pot că nu-i chip, şi-am să fiu de treabă.

— O scrisoare similară, presupun, ai expediat cu ani în urmă din Penitenciarul Botoşani.

— Da.

— Finalul era acelaşi ?

— Da.

— Vorbe înșelătoare nu pentru prima oară rostite și părinții mai vrei să te creadă ?

— Îmi place să mint.

— Mă bucur că ești sinceră. Continuăm tot așa ?

— Da.

— Bine. De la Clinica dermato-venerică din Iași de cîte ori ai fugit ?

— De cîte ori m-au dus, de-atîtea ori am întins-o. (!)

— Ce-ți spun ție cuvintele : „Vagon", „Șura Dacilor", „hipodrom" ? Ce reprezintă ?

Chipul nu-i exprimă nimic. Tace. Arată total netulburată și tace. Într-un tîrziu :

— Acolo dormeam, la bărbați.

— Nu doar acolo.

— Iașul e mare, mai sînt apartamente, garsoniere, cunosc vreo două sute.

Rămîn interzis. Opresc reportofonul. Să mă ia naiba dacă am mai auzit așa ceva. Accept în sinea mea că sînt naiv, e adevărat, nu prea avem timp, sau mai bine-zis ne ferim cu teamă de ceea ce e urît, sordid în jurul nostru, și totuși asemenea specimene mai există !

— Presupun, că aproape peste tot ai lăsat „amintiri" ce-au necesitat investigații de laborator.

Mă privește oblic, sînt sigur că în gînd îmi adresează vorbe nu prea măgulitoare, forțez nota, vreau să le aud, dar nu aud decît lașitatea înșirînd acum nume, un foarte lung șir de lume — greșesc și de prenume — ale unor concetățeni de-ai noștri, a căror existență familială a fost scurt-circuitată de prezența plătită a acestei tinere.

— Cercetînd dosarul tău, aflat la Judecătoria Iaşi, dosarul cu numărul 9998/1980, iată ce aflăm : „În 1977 ai fost condamnată la 4 luni ; în 1978, la patru luni ; 1979 recidivezi din nou. În 1980 ai fost condamnată la 6 luni închisoare.“ De fiecare dată societatea a încercat să-ţi oprească existenţa în derivă, de fiecare dată ai promis că te vei prezenta la un loc de muncă şi chiar a doua zi ai uitat de această posibilitate a integrării tale în societate şi de angajamentele pe care ţi le-ai luat continuînd să duci o existenţă parazitară. Măcar acum, aici, discutînd, pot să cred că a bătut pentru tine al 12-lea ceas ?

— Nu, şi nici n-o să bată ! Îmi trăiesc viaţa aşa cum vreau, dacă tot mi-aţi cerut „s-o dau numai pe bune“.

De la această replică imaculatul paginii nu mai suportă dialogul. De altfel, nici nu ar mai avea rost să reproducem fraze stereotipe de genul celei de mai înainte, susţinute din cînd în cînd cu „argumente“ precum „sînt liberă să fac ce-mi place“, „mi-am scos munca din inimă“ etc.

Desigur, sîntem obişnuiţi, sîntem mereu bucuroşi să vorbim, să scriem despre faptele frumoase ale semenilor. Dar, tocmai de aceea, respectîndu-ne meseria ce lasă urme nu în palmă, ci în suflet, nu avem dreptul să trecem indiferenţi pe lîngă avariile morale şi etice, să nu le semnalăm.

„Lumini“ se mai ivesc, tot pentru a respecta adevărul şi în astfel de cazuri.

— Valeria Toma, te-ai împăcat cu părinţii ?

— Nu m-am împăcat şi nici nu am de gînd. Mama e o femeie care îmi vrea răul cu orice preţ.

— Chiar așa ? Ți-e totuși mamă.

— Mai bine nu mi-ar fi fost, că oricum tot nu mă recunoaște. E adevărat, am greșit și eu, dar ea a avut cea mai mare vină. Din cauza ei am ajuns pe drumurile pe care am început să le parcurg.

— Ce îi reproșezi ?

— Alungarea de acasă anul trecut în august. În iulie mi-a murit tatăl, ulcer perforat, l-au găsit în grădina Copou, n-avea nici un act la dînsul. A stat la morgă vreo două săptămîni pînă l-am recunoscut noi și după aceea l-am îngropat. Din luna august n-a mai fost chip să mă înțeleg cu mama. O împiedicam să-și vadă de-ale ei.

— În ce sens ?

— E încă tînără, are 39 de ani, au început să vină la dînsa ba unul, ba altul, eu trebuia să părăsesc terenul, am dormit vreo 10 zile, într-o magazie din curte, casa noastră e pe o străduță laterală din Sărărie apoi am plecat de tot. N-am vrut să mai știu de ea, de nimic.

— Nici de școală ?

— Cu asta vă spuneam că am greșit-o eu. N-am continuat Liceul comercial. După terminarea primei trepte, am legat cartea de gard, am uns-o cu slănină și au mîncat-o cîinii. Dar nu este adevărat că umblam de pe atunci cu bărbați. Vecinii știau prea bine că mama n-avea dreptate cînd îmi reproșa lucrul acesta.

— Mai apoi însă ?

— Da, dar numai după ce m-a alungat de acasă. Din august '80. M-am luat atuncicu Dorina Corbea, mai tînără decît mine, deși are o „experiență" ce-i întrece anii...

— Ce vîrstă ai tu acum, Valeria ?

— Pe 19 martie, împlinesc 19 ani.

— Revelionul unde l-ai petrecut ?

— La „pension". M-am eliberat pe 5 ianuarie. Bărbați ocazionali, profit material, ce, parcă nu știți legea ? Am meritat-o, am tras-o, deși prea mulți bărbați n-am cunoscut. Dorina îmi aranja „vederile".

— La restaurante ? La hotel ?

— Nu le practicam. Nu-mi plac. Mergeam la case particulare. Cît vorbeam, cît... după o zi — două — plecam, dar nu la ghici, numai la cine știam că este de încredere și puteam să profit : bani, țigări străine, văruială cu whisky, coniac, aveau găoazele de toate.

— ? !

— Oameni de nimic, asta înseamnă, cu toate că aveau patalamale, făceau pe granzii și eu eram Lady Mery. Pentru ce-am făcut am tras-o luni la pîrloage și am dat interviuri la „Casa de filme", dar de acum s-a terminat. Ajunge cu aiurelile. Mă simt înfiorător de prost cînd mă gîndesc la ele.

— Chiar așa brusc ai rupt-o cu toate ?

— Să știți că la „pension" am avut timp să meditez și ce vă spun acum, nu mai sînt vorbe înșelătoare. Aveți dreptul să nu mă credeți, dar am spus numai adevărul.

Trăsăturile feței i s-au crispat, iar surîsul de „fată glumeață" îi dispare.

— Așteptam încă o întrebare. Ați omis-o.

— Te rog !

— Zilele trecute am semnat foaia de angajare la o Cooperativă. La 19 ani pot să iau viața de la

capăt. Că voi mai avea necazuri, se prea poate. Dar nu de genul celor despre care am discutat. Înțelegeți ?

Nu răspunsul meu conta, întrebarea era pur retorică. Îndrăznea, își dorea să ridice fruntea dinspre rușine, către adevăr și cinste. Poate pentru totdeauna...

• • •

Nu sîntem adepții retoricii morale, ai adevărurilor clamate sentențios, solemn și studiat, ca într-o piesă ce numai de emoție artistică nu poate fi acuzată. Dar un adevăr cred, se cere neapărat a fi rostit în finalul acestei anchete în care, cu precădere, am lăsat să „vorbească faptele". Acela că în societatea noastră socialistă „cazuri", precum cele mai înainte semnalate, sînt mereu mai rare. Parazitismul nu poate avea decît soarta zăpezii călcată de pașii trecătorilor și trimisă mereu către uitare. Și este bine că se întîmplă astfel..

Cazul „Narcisa“

Telefonul de interior începu să sune parcă mai strident ca de obicei. În nici un caz nu mă pot aștepta de la cutia neagră de ebonită să se emoționeze la veștile pe care le transmite. Înseamnă că un al șaselea simț, dezvoltat sau deformat în timp, pe parcursul a zeci de zile și nopți, este cel care-mi dă și acum certitudinea că „arde“.

— Să trăiți ! Ofițerul de serviciu. Permiteți să raportez !

— Dă-i drumul !

— Ni se semnalează un caz de dispariție.

— Cine-a dispărut ?

— O tînără de 16 ani. Sesizarea o face tatăl fetei.

— Ai notat tot ?

— Da, să trăiți !

— Toate datele la mine. Urgent. Și băieții.

— Am înțeles, să trăiți. Datele și echipa.

Din raportul ofițerului de serviciu se poate deduce destul de limpede că „disparițiile de persoană“ nu fac parte din cazurile care ne înghesuie. Chiar dimpotrivă. Cine-ar putea fi descreieratul ? Ce-o fi în capul lui ? Și, mai întîi, cît de reală este informația ? Fata a dispărut cu adevărat, sau numai a întîrziat peste noapte la o rudă, la o colegă și, ignorînd urmările, a omis să anunțe niște părinți care, normal, au intrat în panică ?

Cearcăne adînci devorează obrazul fetei. Trăsăturile își păstrează prospețimea, dar sîngele i s-a scurs din obraji, ochii s-au mărit, privirea are o fixitate stranie. Înregistrează absent, ca dintr-o depărtare ce se petrece în jur. S-a concentrat intens asupra unor evenimente al căror film și-l derulează iar și iară în pofida propriei voințe.

— Cine zici că era ? Îl cunoști ?

— Da... Ala slabu, de poartă mereu ochelari. Dobrică...

— Stelian Dobrică ?

Mirarea tatălui nu așteaptă decît confirmări. Cunoaște personajul.

— El.

— Singur ?

— Nu... Cu încă doi.

— P-ăștia îi cunoști ?

— Nu-i știu... Erau militari.

Răspunsurile vin impersonale, seci, fără participare. Pe față și pe brațe încep să se contureze petele vinețiii ale echimozelor. Rochia subțire, de vară, trădează dezordine, dincolo de abandonul pe care-l simți al organismului.

— Și unde te-au dus ?

— La clubul sportiv.

— Acolo ? !

— Acolo.

— Și ?

— Și ce ? Nu vezi ? ! ?

Fata își întoarce ușor capul, umerii prind a i se zgudui ritmic. Un plîns sfîșietor, îndelung mocnit, îi cutremură ființa. Neajutorată, cheamă în neștire :

— Mamă, mamăă, mamăăă ! ! !
— Taci, fato ! Mă-ta-i oale și ulcele !
— Tu să taci, beţivule ! Tu să taci. Prietenii tăi !
— Nu-s prieten cu cu alde Dobrică. Eşti rea, că eşti necăjită. Da eu cu Dobrică nu-s prieten !
— Taci ! ! !

• • •

Telefonul sună din nou. De acum și pînă rezolvăm cazul așa va fi.
— Tov' Neagu ?
— El !
— Permiteţi să raportez. A dispărut !
— Mi-ai raportat. Ce, te-ai zăpăcit de tot, Miroane ?
— A dispărut a doua oară.
— Cum ? ! ? Cum a doua oară ?
— Da. Acum două ore procuratura militară i-a reţinut pe cei doi soldaţi.
— Mă ţii cu lucruri vechi ?
— Și-acum zece minute fata a dispărut din nou. Dobrică a dat telefon și-a anunţat c-o reţine pînă la eliberarea celor doi. Ameninţă cu viaţa Petruţei.
— Tatăl fetei ! Urgent ! Luaţi legătura cu tatăl fetei !
— Am înţeles, să trăiţi !

• • •

— Hai, mișcă !
În faţa uşii de bloc, Petruţa ezită din nou. Are pentru moment o reacţie de revoltă, de împotrivire

— Doar ți l-am arătat. Crezi că mă joc?

Tînărul înalt, slab, cu părul în dezordine, disimulîndu-și fizionomia sub lentilele unor ochelari fumurii și sub pletele fluturînde, se referea desigur, fără menajamente, la cuțitul pe care i-l mai plimbase prin fața ochilor și în noaptea trecută. Lama lucioasă, cu sclipăt dur, o înfiorase. Simțea instinctiv că bărbatul ar folosi-o și că nu i-a arătat-o numai ca s-o impresioneze.

În ușa apartamentului apăru o femeie tînără, puternic oxigenată, zveltă, într-o pereche de blugi ce nu-i veneau deloc rău :

— Mai repede ! Haide, intrați mai repede !

Și, după ce ușa se închise în urma lor :

— Ce ți-a venit ? Abia a plecat miliția de aici.

— Tocmai de-aia.

— Ești șmecher, ești dat naibii, Stelică. De-aia te iubesc.

— Ai amețit gaborii ?

— I-am dus.

— N-au lăsat vreo trenă ?

— Din cîte mi-am dat seama, nu. Sînt derutați. Caută înnebuniți o pistă. Eu le-am zis că nu te-am văzut de trei zile.

— Bună !

— Și-acum ?

— Vezi de domnișoara. Lasă-mă să mă gîndesc.

Cu cel mai natural aer posibil, Lidia Dobrică se întoarce spre tînăra rămasă în picioare, lîngă ușă.

— Luați loc, domnișoară. Un coniac, o cafea ?

Surprinsă de întorsătura lucrurilor, de apariția neașteaptă a acestei „doamne formidabile", Petruța îngăimă :

— Mulțumesc, nu beau...

Femeia are un zîmbet echivoc. Inventariază cu o privire expertă tabloul de care, desigur, Petruța nu este conștientă :

— Are să-ți prindă bine, duduie. Un coniac face citeodată minuni.

* * *

— Mi-a luat-o... Mi-a luat copila, mi-a luat lumina ochilor, singura mea bucurie... Ajutați-mă ! Ajutați-mă, domnu maior, numai la dumneavoastră mi-e nădejdea...

— Liniștiți-vă. Vă înțelegem perfect. Trebuie însă să încercați să vă liniștiți, fiindcă numai așa vom reuși să vă salvăm fata. Sînteți convins că-i tot în mîinile lui ?

— M-a sunat. M-a sunat și mi-a zis că-i la el și c-o omoară dacă nu mă duc la procuratură să retrag plîngerea împotriva militarilor ălora. Mă duc și-o retrag ! Mă duc...

— Stați o clipă. Liniștiți-vă. Poate numai v-a speriat.

— Nu, că mi-a dat și fata la aparat. Petruța mi-a zis să fac ce-mi spune el. Să fac tot ce spune el, ca s-o scap.

Maiorul calculează febril.

— Desigur, veți face tot ce credeți că e mai bine. Dar, gîndiți-vă ! El n-are cum să știe că v-ați dus și-ați retras plîngerea. E o copilărie.

— Ba nu-i. Nu-i nici o copilărie. Aștia-s organizați, domnule ! Mi-a zis c-a pus om să mă urmărească. Știe c-am fost la miliție !

— Presupune.

— Nu, știe. Asta știe tot, nu vedeți?

— Vă e frică?

— Mie? Mi-e frică pentru fată, tovarășe. Pentru copilul meu mi-e frică.

— Vă înțeleg. Vă rog să mă credeți că vă înțeleg și vreau din tot sufletul să vă ajut. Trebuie însă să ne dați și dumneavoastră concursul.

Maiorul se gîndește o clipă, privește iar omul din fața lui. Spuse hotărît.

— Aveți acasă magnetofon?

— Am.

— Foarte bine. Iată, aveți aici o bandă. O montați în aparat și-i dați drumul cînd vă mai sună. Ne-ar ajuta mult. Și încă ceva. V-am ruga să vă faceți drum prin oraș. Dacă a pus pe cineva pe urmele dumneavoastră l-am putea depista. Deși nu cred.

— Să mă fîțîi prin tîrg? Să fac pe momeala pentru ăia? Nu... nu știți ce-mi cereți... Aștia nu glumesc, domnule. Aștia bagă cuțitu' în tine cît ai clipi...

Se speriase. Panica era chiar mai mare decît atunci cînd vorbise de răpirea „bucuriei" vieții lui. Nu-l puteam obliga. Dar nici nu mă puteam opri să nu-l privesc cu alți ochi. Am știut atunci că nu ne va ajuta. Că nu mă pot baza pe el, că trebuie să acționez singur. Așa a fost. Banda pe care i-am dat-o, a „pierdut-o" pînă acasă, a refuzat să ne ajute să verificăm dacă Dobrică a pus pe cineva pe urmele lui. Mai mult. I-a urmat toate instrucțiunile, încercînd să ascundă de noi lucruri importante, care ne-ar fi ajutat să-i găsim copilul mai

repede. Un tată care se iubește mai mult pe sine decît iubește liniștea și siguranța propriului copil.

Îl știam pe Dobrică. Fusese clientul nostru. De la găinării mărunte la tîlhărie și viol, încercase toată gama de infracțiuni. Ambiționa să facă vogă printre găinarii de teapa lui, să-i lase „țuț", „mască". Își făcuse o glorie din a epata extravagențele. Umbla îmbrăcat fistichiu, carouri late, cravate în culori vii, plete pînă pe umeri, ochelari cu sticle fumurii... Afișa sînge rece, îndrăzneală. Nu se lăsa cuprins de panică. Voia să fie recunoscut drept *lider*. Dacă cei din jurul lui se tatuau pe brațe sau pe piept, el își tatua picioarele. Așa, de-al dracului. O jigodie periculoasă tocmai pentru că nu știai niciodată cum va reacționa. Voia să facă pe *gangsterul*. Dobrică Al Capone. Numai că, din păcate, nu era nimic de rîs. Acțiunea lui de acum era exact pe această linie. Își băgase în cap că, dacă fata spune că nu are nici o pretenție, și-l declară nevinovat, va putea scăpa de pedeapsă. Ba, mai mult. Îi va scăpa și pe ceilalți doi derbedei aflați deja în arestul procuraturii. Și aici Dobrică făcea excepție de la regulă. În general infractorii cunosc bine legile, tocmai pentru a încerca să se strecoare mai ușor printre paragrafele acestora. Ce-și propunea Dobrică echivala cu întoarcerea unui fluviu înapoi spre izvoare. El însă ignora acest aspect. Își pusese în cap un lucru. Era suficient ca lui să i se pară soluția cea mai fericită, ca să persevereze pe drumul ales. În aceasta și consta pericolul cel mai mare. Un om imprevizibil, cu reacții imprevizibile, cu o logică strict personală. Trebuia să intuim felul lui de a judeca, mecanismul care avea să-i declanșeze

acțiunile, pentru a încerca să i le contracarăm. Și asta neuitînd nici o clipă că miza jocului pe care ni-l propunea Dobrică era viața unui om.

• • •

Telefonul sună strident. Cu mîna tremurînd de emoție, dar și de „întăritoarele" cu care-și făcuse curaj, bărbatul ridică receptorul.

— Tudose ?

— Eu...

— Ai anunțat gaborii ?

— Eu... știi...

— Bagă de seamă. Pe primul care încearcă să-mi pună colierul de gît, îi beau sîngele. Clar ?

— Tu știi că eu nu-s omul lor. Niciodată n-am fost... Ce face fata ?

— Vioaie. Hai, ciripește cu babacu...

Aude slabă vocea Petruței. Inima i se strînge. Dac-ar putea... dac-ar avea curaj...

— Tată, tată, să faci cum zice el. Auzi ? Fă ce zice el. Du-te și declară că n-ai nici o pretenție. Vreau acasă, tată !

Vocea se stinge. Dobrică e în formă de zile mari.

— Ai priceput ? Ia-ți șalupele la purtare și zi-le ălora că n-ai nimic cu nimeni. Înțeles ? Zi-le să elibereze băieții, și-i dau drumul fetei. Altfel n-o mai vezi. Clar ? Te sun iar peste o oră.

— Mă duc. Mă duc, ai încredere. Mă duc, da să lași fata. Să nu-i faci nimic, Dobrică. Uite, acum mă duc.

Țiuitul repetat, egal, dă de veste că la celălalt capăt al firului aparatul a fost închis.

— Dacă încerci vreo șmecherie, te tai ! De-acum, cu toți gaborii în circă, am nasolit-o.

Fata tace. A trecut dincolo de pragul ororii, al spaimei, al oboselii. Simte cu fiecare fibră, cu fiecare celulă, că bărbatul nu se joacă. E încordat, suspicios, rău. Îl vede apropiindu-se de o dubiță. Șoferul e la volan. În mîna lui Dobrică albăstresc sutele.

— Încotro ?

— Spre Focșani.

— Avem loc și noi ?

Și arătă cu capul spre fată. Șoferul cîntărește din ochi tînăra rămasă puțin în urmă, o vede palidă, cu figura răvășită. Privirea se oprește apoi pe mîna bărbatului, înregistrează culoarea banilor. Sute. Și nu una, mai multe.

— Cinci — precizează bărbatul. Ne lași la „Căprioara". Poate găsim acolo o cameră... și-i face cu ochiul complice. Șoferul lățește un zîmbet gros, insinuant.

— Urcați. Da' vă las la PECO. Că pe dincolo n-am trecut în foaie și mă mai prinde careva.

— Bine. La PECO. Hai, urcă.

Străzile erau împînzite de oamenii noștri. Fiecare avea în minte figura lui Dobrică. Unde putea fi ? Unde se putea ascunde, de unde dă telefoane ? Cum să-l scoatem la lumină, cum să-l determinăm să aducă fata cu el ?

Un alt telefon din partea tatălui, ne pune în alertă. Dobrică îl sunase iar și-i dăduse o adresă. Strada, numărul, blocul, apartamentul. Îi spusese că ține fata acolo pînă își va retrage el reclamația. Pornim, deși, din capul locului informația nu-și avea nici o logică. De ce să-i fi dat Dobrică așa, deodată, indicații atît de detaliate ? Ce urmărea cu asta ? Voia să vadă cum acționăm, sau urmărea numai să-l verifice pe Tudose ? Ne hărțuia pe noi, încercînd să ne slăbească atenția și, prin fisura astfel creată să încerce să se strecoare ? În ce direcție ? Întrebările năvăleau din toate părțile, dar acțiunea rămînea acțiune. Eram obligați să cercetăm fiecare nouă pistă ce se ivea. Chiar dacă logica îți dictează că este inutil, nu-ți este permis să abandonezi nici o ipoteză pînă nu o verifici. Bineînțeles că am organizat cu toată atenția acțiunea la adresa semnalată. Cîte gînduri, cîte griji și aici. Să nu-l speriem, să evităm orice l-ar putea face să reacționeze împotriva fetei, să... Efortului și zbuciumului nostru i-au răspuns ochișorii mirați ai unui puști de vreo șapte ani. Era singurul locuitor, în momentul acela, al apartamentului indicat. I-am atras atenția să încuie bine pînă la venirea părinților și ne-am retras. În birou mă aștepta Tudose Matei.

— Tovarășe maior, iar m-a sunat. Zice că nu mai așteaptă. C-o omoară dacă nu le dați drumu' la băieții ăia. Eu am venit să retrag sesizarea. Și-am adus, uitați, am adus aici o dovadă că fata mea stă cu el de bună voie și că n-are nici o pretenție de la nimeni.

— Dacă dumneata zici așa, bine. Dar fata ce zice ?

— Păi, tot așa.

— Dumneata să-i spui că ai fost la noi, că ești de acord, că ți-ai retras plîngerea. Dar uite ce e. Ca să fie totul în ordine trebuie să semneze și ea. Să vină să semneze și fata și gata. De unde să știm noi că nu vă răzgîndiți ?

— Nu ne răzgîndim.

— Te-ai mai răzgîndit dumneata : ca acum, cu plîngerea. Așa, rămîne act scris, semnat, nu răspunde nimeni, nu se supără nimeni.

— Bine. Îi spun.

— Să ne anunți după ce hotărîți ora.

— Așa am să fac. Bună ziua.

Asta a fost. Am mers pe dorința lui Dobrică de a obține declarația scrisă a fetei care să-l disculpe atît pe el, cît și pe ceilalți doi. A fost de acord. A spus că va veni cu fata la ora șapte seara, dar nu la noi, ci la procuratură. Avea el ideea fixă că procuratura va ordona după aceea încetarea urmăririi din lipsa încriminării. Am pregătit cu minuțiozitate acțiunea.

• • •

Ora critică se apropia vertiginos. Recapitulam o dată și încă o dată. Băieții la locul lor, cu instrucțiuni severe să nu se trădeze. Dobrică și-ar fi putut și el masa aici ciracii. Eram aproape sigur că de data asta o va face. Pe el îl știam. Avea însă cu siguranță să încerce o deghizare. Rămînea silueta pe care n-avea cum s-o disimuleze. Trebuia să încerce altceva. O perucă, o mustață, cam pe aici. Pe fată n-o știam. Văzusem fotografii de-ale ei, poze făcute

la minut, în ocazii diverse. N-ai fi remarcat-o dintr-un grup de eleve. Acum trebuia s-o fac. Trebuia s-o depistez, s-o izolez. Putea să-mi fie un indiciu sigur. Mă gîndisem mult dacă, speriind-o, n-avea să o trimită singură. Am ajuns, după îndelungi dezbateri cu mine însumi și cu colegii, colaboratori la rezolvarea cazului, la concluzia că o va însoți. Era singura lui salvare. Așa cel puțin credea el. Se cramponase de ideea asta, se blocase la ea. N-avea s-o lase să se depărteze. Eram sigur că vor apare împreună. Noi am calculat totul pe hîrtie. Mai tîrziu, în fața cu mărturia lui și a fetei, aveam să observăm că în 99 la sută din situații am judecat exact mișcarea pe care el o gîndise. Abia asta cred eu că înseamnă să-ți faci meseria. Cu emoții. Cu încordare. Cu tristețe chiar. Dar să ți-o faci.

• • •

Strada era destul de pustie. Dobrică îmi spusese că s-a hotărît să merg cu el la Procuratură să semnez că nu mi-a făcut nimic, n-am nici o pretenție nici cu el nici cu ăilalți doi. Vorbise cu tata în fața mea, încă de la Focșani. Îl sunase din holul unui hotel. M-am temut că va cere o cameră, dar n-a făcut-o. Cred că i-a fost frică de bărbatul acela de după tejghea care cerea actele cînd voiai să urci sus. Pe urmă ne-am întors cu altă mașină înapoi la Bacău. „Dacă semnezi, în noaptea asta dormi acasă. Dacă nu..." și ochii îi luciseră amenințători. „Semnez... i-am spus. Semnez orice... Voiam să mă văd odată în camera mea, între lu-

crurile mele, cu tata, aşa cum era el... Acum parcă începeam să-l înţeleg cumva. Un bărbat singur cu un copil. A făcut şi el cum l-a tăiat capul. Ce puteam să-i cer ? Cît a mers maşina mi-au trecut o mie de gînduri prin cap. Mi-a venit în minte şi apartamentul lor — al lui Dobrică şi al nevesti-si. El — un golan şi ea... Ce poate fi femeia care iubeşte şi ajută un asemenea om ? Locuiau în apartament la bloc nou, în cartierul Narcisa. Apoi, am ajuns. Mi-a zis să mă dau jos şi i-a dat şoferului 100 de lei. Cu celelalte cinci sute, se făceau şase. Dacă cheltuise el atîţia bani, era treabă serioasă. S-a uitat la ceas.

— Mergem spre Procuratură. Să nu te dai în stambă că te-ai ars. Ai băgat la cutiuţă ?

Am dat din cap că da. M-a apucat de mînă şi mergea, dar cu ochii atenţi, în toate părţile.

— Gagii-s la locuri, nu-l lasă ei pe mandea. Unu-i Dobrică !

Pe stradă treceau rar maşini. O Skodă verde alunecă pe lîngă noi, tocmai cînd ne pregăteam să traversăm. În urmă abia se tîra o Dacia boţită. Dobrică îşi pusese mustăţi false şi perucă. Era foarte schimbat. Mă speriam de cîte ori întorceam capul în direcţia lui. Am ajuns pe trotuar. Hurducîndu-se, Dacia a oprit lîngă bordură şi-am auzit cum se deschide portiera. Apoi totul s-a petrecut ca un fulger. Dobrică s-a încordat, m-a încleştat şi mai tare de mînă, şi-a aruncat cuţitul spre cel care tocmai ieşea din maşină. Ăla a tras un foc de pistol în aer şi s-a aruncat cu toată puterea spre Dobrică. Mi-a strigat :

— Fugi. Fugi, Petruţa !

Mi-am tras mîna din încleştarea lui Dobrică şi-am luat-o la fugă. La colţul străzii m-a prins în braţe un bărbat înalt, care mi-a spus cu voce calmă :

— Gata. S-a terminat. Linişteşte-te. De acum nu ţi se mai poate întîmpla nimic.

— Dobrică ? ! ?... Întrebarea mocnise adînc, fiecare fibră aştepta răspunsul.

— A fost prins. Vrei să-mi spui cum s-au petrecut lucrurile ?

A dat din cap.

— Nu, nu acum. Acum te conduc acasă. Este şi mîine o zi.

Mărturisirea din zori

— Ați telefonat solicitînd o întrevedere. Luați loc, vă rog. Despre ce este vorba ?

Cu un gest larg, ofițerul indică musafirului fotoliul din fața biroului.

— Am calitatea oficială de a face verificarea gestiunii Stației Autoservice din Piața Speranței.

— Ce vă împiedică să vă duceți la îndeplinire sarcinile ?

— Acte ca acesta.

Funcționarul de la Controlul de stat îi întinse un bon de mărimea unei foițe de țigară. Ofițerul descifră pe el unitatea emitentă — un magazin de piese auto și valoarea : 10.000 lei.

— Ce nu este în regulă cu bonul acesta ?

— Mi s-a părut a fi suspect.

— În ce sens ?

— Înainte de a veni la dumneavoastră, am făcut un drum la magazinul la care s-a făcut achiziționarea pieselor menționate pe bon.

— Da. Și ?

— La magazinul din Strada Triumfului s-au eliberat pe baza acestui bon piese în valoare de o sută de lei.

— O sută ?

— Exact. Una sută lei.

— Da. Mai departe ?

— Mai departe eu nu știu unde să merg, unde să bat. Îmi apar la verificare bonuri asemănătoare eliberate de magazine de piese auto din Pitești, Ploiești, București. Eu, ca organ de control, îmi continui verificarea. Există însă aspecte care mă depășesc.

— Continuați-vă munca. Veți avea tot sprijinul nostru.

— Măcar de aici să fiu sprijinit. Cei din unitate au impresia că vreau să le fac greutăți cu tot dinadinsul. Mă suspectează de rea credință. Acolo, responsabilul se bucură de încredere deplină.

— Vom verifica. Vom lua legătura cu dv. imediat ce vom avea date noi. O singură recomandare : fiți atent la actele contabile cu care lucrați.

— Recomandarea intră în obligațiunile mele de serviciu.

— M-ați înțeles greșit. Mă gîndeam la o anume atenție.

Cei doi bărbați se ridicară în picioare aproape în același timp.

— Vă mulțumesc că m-ați primit. Bună seara.

— Și noi că ne-ați căutat. Apropo. Ați reținut cumva numele responsabilului stației ?

— Desigur. Mitică Andone.

* * *

Ușa se deschise brusc. În spațiul astfel creat, își făcu apariția capul locotenentului.

„Cînd naiba o să se-nvețe puștiul să intre ca oamenii ?“

— Toată lumea la șef. Urgență !

Așa se-întîmpla totdeauna. Pînă să apuce cineva să-l admonesteze, se iveau lucruri importante și lecția de morală pentru mai tîrziu. Se așezară care pe unde nimeri. Șeful se plimba prin birou cu mîinile la spate, fixînd cu atenție desenul cam decolorat al covorului.

„Umblă la cutiuță" — gîndi puștiul.

Terminase nu de mult cursurile A. S.-ului. Putea fi luat drept student.

„Încă mai zburdă. Îi intră lui armata în sînge, nici o grijă" — gîndeau colegii. Le era drag tocmai pentru aerul de mînz neobișnuit cu frîul.

— S-a ivit un caz la un Autoservice. Ceea ce știm cu siguranță este că bonurile cu care responsabilul a achiziționat piesele pentru stație, au fost falsificate. Vreau să știu tot ce se poate afla despre acest Mitică Andone. Cine-i mai liber ?

— Eu, să trăiți !

Răspunsul, aproape se suprapuse peste ultimele silabe ale întrebării.

„I-e teamă să nu șomeze. Vrea să fie peste tot, în toate acțiunile, să nu-i scape cumva cel mare, „unic". Așa eram și noi cîndva. Acum numărăm anii pînă la pensie".

— Tov. Zapan !

— Da, să trăiți !

— Îl însoțești. Vedeți ce puteți găsi. În funcție de asta hotărîm pasul următor. Ne vedem tot aici, mîine, la unsprezece. Sînteți liberi.

* * *

— Momentan, tovarășu' director e ocupat.

— Cînd va fi mai liber ?

— De unde pot eu ca să știu ? Dînsul are foarte multe pe cap. Răspunde de atîtea secții, nu ? ?

Grija tăvii cu cafeluțe aburinde, pe care tînăra secretară o ținea în mîini, fu abandonată pentru o fracțiune de secundă, atît cît să arunce o privire rapidă asupra celor doi solicitatori. Cel tînăr, ei da, cel tînăr merita într-adevăr atenție. Umeri largi, șolduri înguste, picioare lungi...

— Duduie, se duc naibii cafelele — mormăi Zapan. Și-i păcat de caimac.

— Ce te bagi dumneata ? Am eu echilibrul meu — răspunse tînăra țepoasă, cu vocea cu care „punea la punct". Numai ochii sclipiră blînzi în direcția bluzei albastre, un albastru marin, ce se mula pe trupul zvelt, tînăr.

„Să știi că mînzu' ăsta își dă cămășile la ajustat. Ale mele de ce-or fi fluturînd ca pînzele de corabie?"

— Putem aștepta ?

— Aici ? ! !

Tonul nu lăsa loc nici unui dubiu. Dacă toți solicitanții ar aștepta în anticamera directorului, atmosfera ar deveni de nerespirat.

— Cînd am putea reveni cu mai mulți sorți de izbîndă ?

Întrebarea se adresa spatelui secretarei care, concentrată din nou asupra tăvii, se îndrepta felină spre ușa capitonată. Răspunse fără să se întoarcă.

— Astăzi în nici un caz. Acum avem ședință de lucru, apoi tovarășu' director pleacă în inspecție la sector. Mîine merge la București la consfătuire. Lipsește cîteva zile. Așa că încercați dumneavoastră pe luna cealaltă. Bună ziua.

Ajunsese în sfîrșit la limanul dorit. Ținînd concentrată tava cu o singură mînă, deschise cu cealaltă ușa biroului directorial. O simțeai mîndră de performanță. Nici o picătură nu păta farfurioarele fragile, din porțelan.

Voci vesele, un ris tonic, baritonal, năvăliră în anticameră, estompîndu-se imediat. Reacțiile fetei erau de o promptitudine de invidiat.

Privirile celor doi se întîlniră. Ochii mînzului aruncau scîntei. Deschise gura, dar n-apucă să-și rostească indignarea. Eliberată de răspunderea ce-i apăsase sufletul, mișcîndu-și insinuant șoldurile înguste, tînăra le răsări în față.

— Dumneavoastră n-auziți cînd vă vorbește omul ?

Mînzul închise gura dar își duse rapid degetele spre buzunarul din spate al pantalonilor. Era prea tîrziu. Sub ochii măriți de uimire ai fetei se plimba cu satisfacție o legitimație.

— Anunțați-l pe tov. director că-l așteptăm.

— Imediat. Scuzați, imediat.

Metamorfoza, subită, îl încîntă chiar și pe maior. „Doamne, ce tineri sînt ! Dar el n-avea voie. E o greșeală“ — mai apucă să gîndească și ușa se dădu de perete, deschizîndu-se larg. Din siguranța de adineauri, nici urmă. Tînăra le făcea loc să intre. Roșise intens.

— Tovarășul director vă așteaptă !

Ieși repede, închizînd brusc ușa grea care se izbi zgomotos. „Pentru ea, ziua de azi e un eșec total“ — gîndi maiorul. Îl fură pe locotenent cu coada ochiului. Era sigur că satisfacția „punerii la punct“ i se putea citi în voie pe figură.

Masivă, construită fără economie, cu bazin generos și picioare zdravene, asemeni unor piloni de pod, femeia ocolea cu măiestrie mobilele greoaie, ca o corabie bine manevrată printre stînci. Realizînd imaginea, locotenentul se amuza așteptînd cu nerăbdare impactul.

— M-a lăsat, domnule dragă, m-a lăsat și s-a dus, că nu-i mai plăcea la țară. I se acrise să facă pe moraru, i se acrise de noroaie și de zăduh, vroia, oraș, baie și calorifer, asta vroia!

Casa mare, camera de zi făcută din destul, covoarele, mobila de sufragerie, dormitorul ce se întrezărea prin ușa deschisă, lăsau să se înțeleagă că, dacă ar fi vrut, pentru Mitică Andone baia n-ar fi fost o problemă.

— Oraș înseamnă și restaurante, dom'le, și hoteluri și d-alea, cum le zice acuma.., pipițe. Da. Și el se nărăvise la trai bun și la sînge tînăr.

— Nici aici n-o ducea rău. O ducea chiar foarte bine, dacă mă uit în jur. Să lași o așa gospodină...

N-apucă să termine. Nimerise la țintă.

— Gospodină? Ce să facă el c-o gospodină? Că el vroia d-alea sulemenite și manichiurate. Da' ce, o casă ca asta cu manichiură se ține? Și-un bărbat ca el, cu pretenții... Că eu numai de asta am fost bună, cît am fost. Gătește aia, spală ailaltă, pune-te masă, strînge-te masă...

— Măcar nu v-a lăsat în drum...

— Asta mai lipsea! Să mă lase pe drumuri, c-apoi, îl îmbrăcam în costum cu dungi, de stătea la răcoare toată viața.

— De ce, doamnă ?

În aceeaşi clipă ştiu că greşise. Alta era întrebarea. Altfel trebuia condusă discuţia. Acum gata. Trăsese fără să vrea semnalul de alarmă. Femeia se închise în sine şi, peste indignarea clocotind în pieptul generos, prudenţa aruncă răceala indiferenţei.

— Ei, şi dumneata. Vorbe spuse la mînie. Nu ştii cum îi ? Mi-a lăsat, c-am muncit ca o roabă şi aveam martor un sat întreg. N-a avut încotro. M-a părăsit, da' măcar a plecat c-o valiză. Aşa a plecat. Nu şi-a găsit proasta.

Era satisfacţia, singura şi ultima, era mîngîierea femeii părăsite, mîngîiere de circumstanţă pentru că, se simţea, ar fi dat tot căsoiul ăla, tot ce era în el, s-o poată lua de la capăt cu bărbatul alături.

Ca s-o domolească, el îi lăsase tot. Tot ce strînsese în ani buni de muncă. De muncă nu totdeauna cinstită, fiindcă ceea ce era acolo întrecea cu mult venitul unui mecanic de moară cu patru clase primare. Ea ştiuse, îl avea la mînă. El plecase cu mîinile goale plătindu-şi astfel libertatea şi tăcerea.

• • •

Soneria ţîrîi prelung, reverberîndu-şi sunetul în spatele uşii masive de stejar. Cîteva trepte duceau spre intrarea cochetă, căreia palisada scării şi copertina de deasupra intrării îi adăugau un aer de bunăstare. Cu mîna pe butonul soneriei, insistînd, locotenentul. În josul scărilor, tamponîndu-şi începutul de chelie cu o uriaşă batistă în carouri — maiorul. Amîndoi în civil, păreau tatăl cu fiul venit

să dea examen în dulce tîrg. Cînd zgomotul paşilor dinapoia uşii deveni distinct, maiorul începu să urce agale treptele vilei.

În uşa — deschisă cu nervozitate, — apăru o femeie nici foarte înaltă, nici foarte suplă, nici foarte tînără. Cei aproximativ 35 de ani şi-i purta cu deplina conştiinţă a feminităţii împlinite, fără complexe, fără încercări inutile de a-i ascunde. Ţinuta maiestuoasă, uşor distantă, fără a fi severă cu ostentaţie, ceva în linia capului, îi dădea un aer greu abordabil. Dezlînate de căldura de afară impresiile maiorului erau exacte. „Se uită ca viţelul la poartă nouă" gîndi privind spre locotenentul care, pierduse mult, dacă nu tot aplombul pe care-l afişase de dimineaţă, în anticamera directorului Cooperativei Prestaţiunea.

„Încă nu ştie cu ce se mănîncă aşa ceva. Tacîmul pentru peşte, băiatule". Surprinse privirea întrebătoare şi uşor panicată şi atunci ceva tresări adînc în el, scoţîndu-l definitiv din toropeala clipei. Pentru o fracţiune de secundă crezuse că şi-a rostit gîndul cu glas tare. „M-am ramolit, ce mai !"

— Bună ziua. Am dori să vorbim cu tovarăşa Amelia Rozescu.

— Amélie Rozescu — veni precizarea. Eu sînt. În ce problemă, vă rog ?

— V-am rămîne recunoscători dacă aţi avea bunătatea să ne anunţaţi domnului Mitică.

— A !... Pe Mitică îl căutaţi ? Trebuia să-mi imaginez ! Nu-i acasă — şi dădu să închidă uşa. Mai aproape, şi cu reacţii mai prompte, locotenentul puse mîna pe clanţă.

— Domnule !

Tonul, mimica, nimic din ținuta deodată rigidă a femeii nu lăsa vreo urmă de dubiu. Era cu adevărat contrariată.

— Și doar i-am spus să nu mă amestece pe mine și casa mea, în afacerile lui.

— E urgent, doamnă, sărut mîinile, altfel nu v-am fi deranjat. Nu-l putem aștepta ?

— Aici ? ! ?

Maiorul prinse protector brațul tînărului care se și îndreptase spre buzunarul cămășii. Știa încă de dimineață că „mînzul" ține acolo un carton a cărui vedere declanșează alergii. Femeia îi cîntărea încă, ezitînd. Și, cum tot nu trăda nici un secret, se hotărî :

— Mitică e plecat la Timișoara. Participă la un rally. Nu știu exact cînd se întoarce... Trei-patru zile... Aveți ceva special să-i transmit ?

— Nu, doamnă, sărut mîna, mulțumim. Revenim noi, personal, sau cu un telefon. Ne iertați de deranj...

În timp ce urca pe trupul zvelt, pînă la coama bogată și rebelă, imperceptibilă, o lumină îndulci privirea femeii.

— Poate serviți o cafea ? spuse din nou ezitînd și în aceeași clipă lumina dispăru. Îi părea deja rău.

Numai ochii tînărului reușiră să exprime acceptul. De vorbit, vorbi cel mai în vîrstă.

— V-am deranjat și așa prea mult. O să revenim. Sărut mîinile.

— Săru' mîna — mormăi și celălalt.

Ușa se închise aruncînd parcă înspre stradă toată căldura de miez de vară, oprind afară, în spatele ei, răcori la care-ți făcea bine să te gîndești.

— De ce n-ați vrut să intrăm ? se burzului locotenentul, ținînd umbra castanilor în timp ce urcau alături strada largă, în pantă dulce.

— Să intrăm ca să ce ? Să-i bei cafeaua și să-ți facă ochi dulci ?

— Aruncam și noi o privire...

— Deocamdată important e să nu-i alertăm. Ce puteam vedea acolo, ne poate povesti sectoristul. Și pentru că tot arzi de nerăbdare să afli, te duci, îl cauți, vezi ce și cum și vii să raportezi. Eu merg la sediu să văd ce-i cu rally-ul ăsta. Nu-mi prea place figura.

Se aflau de mai bine de jumătate de oră într-un birou al serviciului economic. Încet-încet, portretul omului de care se ocupau începea să se contureze.

— A fost mecanic la moara din C. mai mulți ani. A comis o serie de nereguli în gestiunea pe care o avea ca morar, și-a dat seama că va fi prins și a renunțat la tot. Nevastă-sa îl avea la mînă. Dovezile împotriva lui n-au fost concludente. A venit la Iași fără nici o obligație matrimonială, dornic de petreceri, de aventuri galante, și, evident, de bani. Deși are numai 4 clase este încadrat mecanic la stația Autoservice, iar la pensionarea fostului șef al stației numit în acest post, cu puteri depline și încredere totală — aș zice oarbă — din partea conducerii cooperativei. Nimeni nu le poate clinti această impresie. Descurcăreț, asigură aprovizionarea stației cu piese deficitare. Treaba merge șnur, toată lumea e mulțumită. Controalele anterioare n-au relevat nici o lipsă. Abia acum s-a observat șmecheria...

— N-au merceolog, acolo, la staţie ?

— Au. Plătit special să facă aprovizionarea. Andone însă se ocupă personal de asta.

— Încălcînd legea.

— Desigur. Cumul de funcţii. Lor nu li se pare însă grav, atîta timp cît lucrurile merg bine şi lumea e mulţumită.

— Ce-ai aflat, mînzule ?

— Să trăiţi, permiteţi să raportez !

— Raportează, da' scurt !

— Scurt, să trăiţi ! Vila a fost cumpărată de curînd, dar e pe numele doamnei Amélie. Una peste alta, casa vreo 200.000, ce-i în casă, tot pe-atîta... Pe numele lui nu există decît un Mercedes...

— Parcă am zis scurt ! se încruntă cu falsă severitate şeful.

— Scurt, să trăiţi : vilă, maşină, chefuri, dame...

— Bani ?

— Pînă acum ar ieşi vreo 500.000.

Maiorul Zapan îşi exprimă surpriza printr-un şuer prelung. Chiar dacă nu mai aducea cu fluieratul de odinioară, tot se jenă. „M-am ramolit, e sigur. Cum dracu mi-a scăpat ?"

— Se pare că tinereţea e molipsitoare.

„Pe recepţie şefu" — gîndi locotenentul. Din cauza încordării uitase să-i mai fie cald. Telefonul sună puternic în liniştea marcată de bîzîitul monoton al unui simulacru de ventilator.

— Alo ? Da. La telefon. Da... Cum ? ! Da... Înţeleg... Înţeleg... da... da... Vă mulţumesc. Vă rugăm să ne ţineţi în continuare la curent. Bună ziua.

Maiorul şi locotenentul aşteptau. Şeful puse mîna pe receptorul de alături.

— Alo ? Vă rog să mă anunțați la tovarășul comandant. Mă poate primi imediat ? Mulțumesc.

Lăsă jos receptorul, străbătu camera cu pași mari și abia în ușă se întoarse către cei doi.

— Expertul ne-a anunțat că suma sustrasă pînă acum se ridică la aproximativ 900.000 de lei. Rămîneți aici, mă întorc.

* * *

„Și balul a început. Pe de o parte aflasem că era în joc un milion de lei, iar pe de alta, că rally-ul la care urma să participe domnu' Mitică avea să depășească granițele țării, intrînd pe o porțiune a traseului în Iugoslavia. Bosul nostru a luat legătura cu bosul de la Timișoara și urmărirea s-a declanșat. Urgență maximă. Timișoara confirmă traseul rally-ului, faptul că nea Mitică figura pe listele oficiale, că fusese noaptea trecută la ei, se cazase la hotel, dar la cursă n-a luat parte, în cameră nu e, la bar nu, la restaurant nu, a dispărut. Și el și coechipierul cu care venise din Iași.

La recepția hotelului le-a fost lăsat un mesaj inofensiv la prima vedere, fitil aprins sub lada cu dinamită, pentru noi : „Telefonează de urgență la Iași". Recepționerul se jură că nu i-a predat biletul și totuși Mitică nu apare. Ceva însă s-a mișcat. Cineva a strigat ori a călcat greșit și piatra scăpată de sub picior a provocat avalanșa. E încă la început, abia a pornit să se urnească stîncăria, dar nu mai există întoarcere. Totul este ca eșafodajul să devină capcană, o capcană eficientă pentru vinovat.

Din toată povestea asta cu personal m-am ales c-un week-end la Timișoara. M-a trimis șefu' pachet, să mai schimb aerul, că altceva n-am mai avut ce adulmeca. Ba, să nu mint, ceva-ceva tot am adus. Cînd am ajuns eu însă, pasărea plecase. Nu mi-a mai rămas decît să iau interviuri. Știți, desigur, de la televiziune cum vine treaba asta. Se iau două personaje, unul stă cu spatele spre camera de luat vederi (dacă e bărbat) sau cu fața (dacă e sora Evei) și ăsta, adică primul personaj spune celui de-al doilea:

— Noi știm cum vă cheamă, dar vă rugăm să vă prezentați pentru telespectatori. Deci : numele dumneavoastră ?

— . . . . .

— Vîrsta ?

— . . .

— Unde lucrați ?

— . . .

— Ce ne puteți spune despre seara zilei de 24 iulie ?

— . . .

La toate aceste întrebări, puse de mine, evident, cu mai puțin talent, mi-a răspuns un tip scund, slab, negricios, rostogolind niște ochi neliniștiți, dar mai ales caracteristici, în toate direcțiile posibile. Acum, fie că făcea pe vedeta, fie că încerca să descopere locul pe unde ar fi putut să se volatilizeze cu mai mari șanse de reușită. Eu însă am întors spatele ușii de la intrarea în sala de recepție a motelului, în așa fel, încît să mi se vadă bine carura atletică. Fiecare meserie cu farmecul, dar și cu trucurile sale.

Am aflat astfel, fără nici un fel de dificultate, că, în noaptea de care mă interesam, ieşenii noştri poposiră acolo, că nu erau singuri, ci însoţiţi de două domnişoare, ei da, domnişoare, în jur de 18 ani. Că s-a băut, s-a mîncat şi iar s-a băut, numai scumpeturi şi delicatese, că „babacii nu se uitau la piţule, mă iertaţi, pardon, domnu' ofiţer şi tovarăşe locotinent, s-a băut la restaurant, s-a luat băutură şi sus, în camere, unde urcară cu toţii..."

— Mai departe, puiule ?

— Mai departe, nemica. A doua zi dimineaţă s-au suit în maşină — numai bărbaţii — aici interlocutorul meu a ridicat un deget în sus, plin de respect pentru reintrarea lucrurilor în normal — şi gata. Maşina nu s-a mai văzut. Fetele au luat-o încet spre oraş.

Asta e tot ce-am făcut eu în plimbarea de agrement Iaşi-Timişoara, dar nu tot ce trebuia făcut. Aveam să aflu foarte curînd şi tot atît de curînd aveam să roşesc intens. Interlocutorul meu a fost la înălţime, mai ales după ce l-am asigurat că nu sînt de la economic, ci de la judiciar. Cînd i-am spus asta, m-a lăsat chiar să înţeleg că ar vrea să devenim prieteni. El da, el a fost la înălţime. Dar eu ? Vedeţi că aveam dreptate cînd vorbeam de talent ? Cînd negriciosul mi-a comunicat propoziţia banală „Maşina nu s-a mai văzut", eu, dacă eram reporter, aş fi întrebat : „Ce maşină ?" Or cum nu sînt reporter, ci miliţian, n-am făcut-o. N-am făcut-o pentru că ştiam încă de acasă că nea Mitică are Mercedes. Da. Ştiam. Şi ce dacă ştiam ? Ce, nu puteam să întreb ? Măcar aşa, să-i dau omului o satisfacţie, că are spirit de observaţie şi memorie. N-am întrebat şi-am roşit.

Nu atunci, ci imediat ce-am ajuns înapoi și-am aflat că, așteptînd colegii mei la intrarea în oraș un Mercedes, n-au făcut nici o brînză și nea Mitică le-a trecut pe sub nas într-o Dacia 1300, mașina cu care trebuia să participe la rally.

Cam ăsta a fost aportul meu neprecupețit la rezolvarea unuia dintre cazurile „grase" ale serviciului nostru. Asta și multe dosare, calcule, acte, cifre, cifre cu mereu mai multe zerouri în coadă și cu minus înainte."

• • •

„Sînt pe urmele tale. Au blocat documentele".

A fost semnalul de alarmă. Avertismentul îl primise cînd, revenind în cameră pentru un fleac — să-și schimbe puloverul bej cu altul maro, mai „asortat" cursei ce-l aștepta, telefonul sunase pe neașteptate, el îl ridicase dintr-un gest reflex, dintr-o obișnuință îndelung exersată.

Recepționase mesajul, realizase pericolul. Hotărîrea o luase în același moment. Înapoi, înapoi la Iași să vadă ce mai este de făcut, ce se mai poate salva...

Coechipierul fusese surprins de hotărîre, contrariat chiar, dar, în momentul acela n-avea nici răbdare nici timp să-i explice. I-a anunțat vestea sec, ca pe o hotărîre oarecare, și-au plecat în aceeași dimineață înapoi. Lungul drum al nesiguranței și îndoielii. Numai el știa asta. Numai el. Era și nu era îngrijorat. Își spunea mereu că lucrase corect, că n-aveau cum ajunge la fir, că șterse cu îndemînare și prevedere urmele. Și fără probe... Pentru rally-ul ratat oferise coechipierului, și-și oferise

sieşi, un festin împărătesc. Mîncare bună, băutură fină, companie mai mult decît agreabilă. Plătise cu nonşalantă, se obişnuise cu asta, scotea sutele cu o anume detaşare, cu o indiferenţă care în accepţia lui echivala cu „noblețea". Aşa-i plăcea lui să-şi imagineze gestul seniorial al stăpînului. Şi voia să dispună, atunci cînd plătea, de servicii complete şi ireproşabile.

După seara şi noaptea petrecute cu tot tacîmul la Tîrgu Secuiesc, pornesc în zori spre Iaşi. Unul dintre pasagerii maşinii, mahmur şi nedezmeticit încă, moţăia pe „locul mortului". Celălalt, la volan, părea a nu fi consumat decît cel mult pepsi-cola.

Cine-a spus că noaptea este cel mai bun sfetnic, se înşală. Dimineaţa da, dimineaţa este într-adevăr un consilier, şi încă unul necruţător. Lucrurile apar nu numai în lumina lor reală, dar la proporţiile lor reale, ceea ce este cu adevărat important. Nea Mitică începe să acţioneze sub imperiul fricii, al derutei, al panicii.

Conduce mai ceva ca la rally şi seara intrau deja în Iaşi, fără a fi reperaţi. Pur şi simplu, panicat, primul lui gînd este să vină acasă. Da, acasă, dar unde „acasă" ? Abia acum realizează că pentru el, pentru cel care deturnase spre propriul buzunar peste un milion de lei, nu există *acasă*. Abandonează maşina. Şi ea i se pare nesigură. Face autostopul pînă într-un sat din apropiere, se urcă apoi în tren şi coboară în D., unde avea o cunoştinţă pe uşa căreia înaintea numelui stătea scris „Av." Pesemne că, în situaţia dată, cunoştinţele de specialitate ale avocatului în cauză nu-i mai pot fi cu nimic de folos, fiindcă se reîntoarce la Iaşi, în aceeaşi noapte.

Este reținut în apropierea vilei în care nu avusese curajul să pătrundă, acum, cînd se vedea descoperit, încolțit, rămas singur, fără prietenii și fără iubirile ce-l înconjuraseră atît timp cît sutele foșneau ademenitor, iar el era dispus să nu facă economie.

Zori cenușii, oră de somn greu, dinaintea trezirii. Patru dimineața. Un om gîrbovit, cu umerii căzuți, mișcîndu-și anevoie un picior înaintea celuilalt, un mers șovăelnic, fără țintă, fără speranță, un mers care nu duce nicăieri.

— Bună dimineața, domnu' Mitică.

Tace. Nu răspunde la salut. Se pare că nici nu l-a recepționat. Ba nu. A realizat momentul în întreaga lui gravitate. N-a răspuns numai pentru că acum, în această clipă, nu politeturile sînt lucrul care-l preocupă.

— Sînt al dumneavoastră. E bine că ați venit. Eu, acuma, mergeam să-mi termin zilele. Așa, poate mai am o șansă.

• • •

Nea Mitică n-a avut puterea să-și acorde șansa la care se referise. Fusese doar așa, o figură de stil. O simplă figură de stil. Cred și acum, după ce povestea s-a încheiat, că Nea Mitică ăsta făcea parte din familia celor ce nu se lasă înfrînți. Dacă și-ar fi canalizat energia în alte direcții, ar fi avut de cîștigat și el, și societatea. Așa...

Balul a început imediat ce-am ajuns la sediu. Aveam dovezile : bonurile falsificate de chiar mîna șefului stației, Mitică Andone. N-a încercat să nege, cum ne așteptam. A recunoscut cu francheță, cu seninătate și chiar cu anume... cum să-i spun... da,

chiar cu anume mîndrie că opera îi aparţine. Mai să nu ne credem urechilor. Personal, mă şi vedeam mîncînd felul unu, doi şi trei pregătite de mama şi ţinute pe aragaz, la foc mic, să le găsesc calde, eu fiind mereu pe fugă şi mereu în lipsă de timp. Iar apoi, adică după felul trei, îmi propusesem un somn straşnic, să-mi scot pîrleala cu Timişoara, cu Tîrgu Secuiesc şi cu perdaful şefului. Dar cum, din păcate, numai unele proverbe se dovedesc inactuale, la mine s-a nimerit tocmai acela cu socoteala de-acasă ce nu se potrivea cu cea din tîrg... Şi asta, fiindcă, după ce-a recunoscut chestia cu falsurile, Nea Mitică a declarat tot la fel de senin că treaba asta o făcea numai aşa, pentru a justifica scriptic şi valoric piesele pe care şi le procura şi el cum putea, piese deficitare pe piaţă şi de negăsit la magazinele de specialitate.

„Şopîrla" cu justificatul scriptic şi valoric mergea. Gestiunea lui nea Mitică era la fix. La leu. La bănuţ. De unde însă piesele? De unde lua el piesele cu a căror valoare încărca bonurile pe care le descoperise controlul recent efectuat? De unde, de unde, de unde? ! ?

Şi, uite aşa, cum cu răbdarea treci marea, reuşim şi noi să marcăm primul punct.

— De la Piteşti.

— De unde anume de la Piteşti?

— De la Gogu.

— Cine e Gogu ăsta şi de unde are Gogu piese?

— Nu ştiu cine e. Nu-l cunosc.

Fusese prea frumos. Cineva spunea că orice minune ţine trei zile. Nici chestia asta nu se verifică. La noi n-a ţinut nici trei ore. Am înţeles imediat

că va trebui de făcut un drum la Piteşti. Acum, nu că mă laud, dar cred că eu am înţeles primul. Şi asta pentru că încă-mi cînta cineva insinuant în creier : te-duc, te-duc ; te-duc, te-duc... Aşa că nici măcar meritul inteligenţei ori perspicacităţii mele proverbiale rezultă că n-a fost, ci pur şi simplu meritul căilor ferate, dacă e să spunem adevărul gol-goluţ şi pînă la capăt.

— Nu ştiu cine e. Nu ştiu unde locuieşte. Nu ştiu de unde are piesele...

Frumoasă perspectivă. Mă şi vedeam în Piteşti, încercînd să dau de Gogu care vinde piese auto. Că doar nu le-o vinde la colţ de stradă ca pe seminţe. M-am speriat degeaba. Nu mă lasă şefu' pe mine aşa, de izbelişte. Şi iar :

— Unde l-ai cunoscut ? Că undeva trebuia să faci cunoştinţă cu el, nu ?

— L-am cunoscut la Întreprinderea de autoturisme. Acolo l-am cunoscut. Mersesem să iau nişte piese prin virament. Erau puţine, dar bune şi alea. Ne mai cîrpeam şi noi.

— Şi ?

— Şi cînd am luat piesele, Gogu m-a întrebat dacă-mi ajung şi dacă nu vreau mai multe...

— Fără repartiţie ?

— Fără. A zis că n-are nevoie de acte, că el cerea numai banii. Am rămas înţeleşi să mă duc direct la el.

„Gata," m-am gîndit, „îl avem pe Gogu". Aveam pe dracu.

— Unde vă întîlneaţi ?

— În locuri ferite, în afara oraşului. Pe la bufete săteşti, la campinguri, la moteluri. Eu ajungeam

mai înainte și lăsam port-bagajul descuiat. Venea și Gogu și trăgea mașina lîngă a mea. Trecea marfa din port-bagajul lui într-al meu și gata, intra în crîșmă. Eu îl așteptam cu ceva tare. Ne tocmeam, apoi fiecare-și vedea de drum. Eu cu piesele, Gogu cu banii.

Pînă aici, mai mult decît clar. Regula întocmirii decontului prevedea atașarea actelor de bază cu care s-a făcut procurarea materialelor, nota de intrare-recepție în magazie, totalul de cheltuieli. Pentru că nu avea cum să prezinte astfel de acte, nea Mitică achiziționa piese cu valoare mică de la diverse magazine de specialitate din București, Pitești, Iași etc., urmînd ca el să completeze atît suma înscrisă pe bon, cît și rîndurile rămase libere. Clar, clar, dar cine-i Gogu :

— Măi, nea Mitică, ne cam plimbi. Gogu ăsta parcă-i o minune.

Halt, că s-a înfuriat șefu. Prind momentul și sar și eu cu gura :

— Te-a vizitat Gogu vreodată la Iași ?

— Da.

— Tu ai fost la el la Pitești ?

Ne completam de minune.

— Da.

— Cum îl cheamă ?

— Gogu.

— Lasă asta. Numele de familie.

— Nu-l știu. Nu l-am reținut.

— Dar, cînd ai fost la el acasă, n-ai reținut nici un amănunt ? Casa ? Strada ?

— Nu. N-am reținut, că noi ne întîlneam pe la bufete și abia după ce ne săturam de crîșmă mer-

geam la el. De cîte ori m-am dus, eram băut. N-am reţinut amănunte.

Iar mi-a sclipit un bec.

— Dar cînd vă întîlneaţi pentru piese spuneai că venea cu maşina.

— Da.

— Ai văzut-o ?

— Da. Sigur.

— Ce număr avea ?

Nici nu mă uitam în direcţia şefului. Simţeam că mă priveşte admirativ.

— Nu ştiu. N-am reţinut numărul, că nu m-a interesat.

Şi uite-aşa am făcut toată noaptea duşuri scoţiene. Se înnoptase bine cînd l-am trimis la arest. Nici tu felul întîi, nici al doilea. Cît despre desert... De fapt nici nu-mi mai era gîndul la ele. Nu vedeam în faţa ochilor decît o mare, o imensă pernă albă...

* * *

Uniformele incitau curiozitatea muncitorilor şi una-două îşi „făceau drum" prin biroul în care fuseseră inivitaţi. Vestea se transmisese din om în om, cu repeziciune uimitoare. În ochii tuturor ei erau „ăi de l-au priponit pe Mitică". Dintre calităţi şi defecte se pare că cea care primează rămîne totuşi curiozitatea, mai ales cînd subiectul stîrneşte reacţii atît de diverse. Nea Mitică nu avusese prieteni printre angajaţii secţiei. Cei de aici erau „subalternii săi" şi-i trata ca atare. Nici părere de rău, dar nici satisfacţie nu citeai pe feţele oamenilor în

halate de lucru pătate cu ulei, mirosind a lacuri şi vopsele, incercînd să-şi şteargă mîinile pe lavete de bumbac, informe ghemotoace îmbibate de unsori.

Odată curiozitatea satisfăcută, se reîntorceau la piuliţa ce urma a fi strînsă, la motorul care nu bătea cum trebuie, la pistolul de vopsit, la ciocanul de îndreptat tăblăria... Treaba însă nu mai mergea ca înainte, şi, împotriva voinţei lor, priveau mereu spre uşa pe care intra cîte un coleg ca să iasă nu peste multă vreme. Aveau în priviri o anumită nerăbdare, parcă s-ar fi aşteptat la schimbare esenţială. În imediata lor apropiere se întîmpla ceva, soarta unui om era în cumpăna binelui şi răului, simţeau că sub ochii lor balanţa se va înclina arătînd adevărul şi asta le dădea un neastîmpăr, o febră aparte. Lucrurile se petrecuseră lîngă ei, în întreprinderea lor. Ei închiseseră ochii, se făcuseră că nu observă, că nu înţeleg, îşi spuseseră „nu e treaba mea, eu îmi văd de şaibă, leafa să iasă şi să mă lase şefu' să-mi văd de pîinea mea..."

Dar vine o zi cînd, chiar nefiind tu cel în cauză, tot nu-ţi este uşor şi nici la îndemînă să recunoşti că matrapazlîcurile se făceau sub ochii tăi, alături de tine, în întreprinderea ta, iar tu ai tăcut şi-ai fost, fie şi numai prin tăcerea ta, părtaş acelei mîrşăvii.

Era bătrîn, mai bătrîn decît ar fi fost normal să arate pentru cei cîţiva ani pe care-i mai avea pînă la pensie. Apucase ucenicie grea, făcuse războiul, crescuse copii...

La început au fost întrebările de rutină : Numele, prenumele, de cînd îl cunoaşte pe şeful staţiei, ce ştie despre el...

— De Mitică mă-ntrebați ? Mare potlogar Mitică ăsta, domnule !

— La ce vă referiți ?

— A învîrtit multe parale. Foarte multe. Trăia pe picior mare. În stație tăia și spînzura.

— Erați prieteni ?

— Prieten cu unu ca el ?

— Poate nu vă dorea el prietenia.

— Ba mi-o dorea. Și voia să mă cîștige. Da' nu m-am vîndut.

— Atunci de unde știți cîți bani avea ?

— Da' vila ? Da' mașina ?

— Pe numele lui nu figurează nici o vilă. Mașina a luat-o veche și-a reparat-o. Doar e în meserie...

— Da' banii pe care-i trimeteam eu la Pitești ? Mandate cu sume mari, chiar foarte mari.

— Poate trimitea unor rude.

— Ce rude, ce rude ? Cu rudele-ți fixezi întîlniri pe la moteluri ? Că-l suna și ăla destul de des și stabileau unde să se vadă.

— Care ăla ?

— Ăla. Postolache din Pitești. Cu el învîrtea Mitică ce-nvîrtea, că prea se căutau ca ziua cu noaptea...

Sus, deasupra tîmplei, o arteră pulsa ritmic. Se enervase.

• • •

Mai găsisem un fir. Altul. Ghemul nostru parcă era făcut din capete, toate rupte, toate încurcate. Firele erau în mîna lui nea Mitică și el nu voia să desfacă pumnul, să vedem și noi ce ține acolo.

— Domnu' Mitică, Gogu al dumitale a devenit Postolache.

Merita să-i vezi mutra. Asta m-a răcorit și de Timișoara și de tot. Aș fi plecat și pe jos la Pitești. Faci muncă de prevenire, alergi după borfași, îi prinzi, îi izolezi, da... Ei, asta-i... „dar"-ul ăsta face toți banii și meritã tot zbuciumul. Să construiești clipa cînd, dincolo de tot ce-și propusese să declare, dincolo de toate jocurile și nu-urile din lume, vezi c-ai obținut adevărul.

— De ce nu mi l-ai spus de la început ?

— Ce să-l mai bag și pe el la apă ?

— Ați intrat împreună, Mitică. Tu cu Gogu și Gogu cu tine.

Sincer pînă la capăt nu era nici de data asta nea Mitică. Nu etica potlogarului, nu cavalerismul escrocului îi determinase tăcerea. Eram siguri de asta. Faptele aveau să ne dea dreptate.

• • •

Cap de pod în dezlegarea unei vaste infracțiuni care dacă ar fi continuat, ar fi adus prejudicii însemnate statului în favoarea persoanelor implicate, Gogu Postolache era angajat la serviciul de desfacere al Întreprinderii de Autoturisme Pitești. De aici îl și arestează doi ofițeri ai Serviciului economio din Miliția județeană Iași.

Postolache propune alt personaj.

— Sînt un păcătos. Un păcătos, domnule colonel. Mi-au plăcut banii, băutura, femeile. Asta mi-i soarta.

— Pe dumnealui îl cunoşti ?

— Îl cunosc, cum să nu-l cunosc. Nea Mitică, cum să nu te cunosc eu pe dumneata ? !

— Cum ai procedat ca să faci rost de atîtea piese ?

— Îmi cream surplusuri. Da. Totdeauna aveam surplusuri.

— Cum procedai ?

— Cînd veneau piese din Franţa, din Belgia, din R.F.G. întocmeam acte false de lipsuri, rebutare pe motivul calităţii. Ştiţi, eu sînt merceolog... La fel procedam şi cu furnizorii interni.

— Nici aşa nu ies toate piesele...

— Întocmeam acte fictive, da, întocmeam acte fictive pentru reparaţia parcului auto propriu.

— Cum le scoteaţi pe poarta fabricii ?

— Aveam oamenii mei. Băieţi buni, scoteau un ban şi ei, şi eu...

— Unde ţi le aduceau ?

— La o rudă. Eu le luam de acolo şi le livram celor interesaţi contra cost.

— Altă sursă ?

— Mă împăcam bine cu şeful de la Întreprinderea de Asistenţă tehnică. Şi el avea piese. Pentru testările maşinilor livrate de fabrică, pentru cele în garanţie. Învăţase şi el figura. Surplusurile le plasam.

— Unde ?

— La Bucureşti, la Bacău, Focşani, Galaţi, aici, la dumneavoastră, la Iaşi... Chiar şi la Piteşti...

Nea Gogu povestea cu uşurinţă, cu degajare şi chiar cu anume plăcere. Nouă ni se părea că ascul-

tăm poveşti cu Ali Baba şi cei 40 de hoţi. Că n-au plecat spre I. G. M. Bucureşti decît vreo 20, asta se datora probabil creşterii productivităţii muncii.

De mult nu avusesem un dosar aşa frumos. Şnur mergea. Pe parcursul desfăşurării anchetei apare un nou aspect. O înfloritoare afacere cu antigel. Eroii episodului : mai vechea noastră cunoştinţă, nea Gogu, şi nea Mitică, într-o altă companie.

O nouă filieră se înfiripă şi afacerile prosperă. Plusuri de antigel create în fabrică, sînt sustrase de şeful serviciului desfacere din întreprindere şi valorificate la preţuri de speculă prin intermediul unor staţii Autoservice. Nea Mitică lucrează în stil mare. Cu Gogu începuse abia să intre în mînă. Acum se desăvîrşeşte, îşi creează singur o nouă cale de cîştiguri uşoare şi nemuncite. Oamenii plăteau, se lăsau jecmăniţi, bucuroşi că nu le îngheaţă motorul peste iarnă. Chiar dacă un gînd răzleţ şi nu tocmai catolic îi făcea să se întrebe „da ăsta de unde naiba face rost ?“ îl înlăturau repede, grăbindu-se să profite de „şansa“ de a fi găsit ceea ce căutaseră cu disperare.

O mai mare atenţie faţă de cel ce ne oferă astfel de „posibilităţi“ şi de asemenea, aprovizionarea din vremea noastră cu lucruri ce ne sînt indispensabile, ca şi livrarea de către fabricile şi întreprinderile de specialitate de mărfuri către piaţă într-o ritmicitate care să ţină seama de necesităţile ei, ar înlătura, credem, astfel de specimene pe care asemenea ezitări îi ajută să prospere prejudiciind statul şi, sub o formă sau alta, pe fiecare dintre noi.

In lungii ani ai detenției, nea Mitică va avea vreme să mediteze la „fisurile" sistemului inițiat aducător de venituri ilicite. Semnalul de alarmă însă nu-l privește numai pe el, ci pe noi toți, cei care, trăind într-o societate a înaltelor principii morale, ne propunem implicit eradicarea hotărîtă a unor astfel de exemplare.

Un ceas de o construcţie specială

— Nea Tudore, pe dumneata te caută.

Nefiind încă tîrziu, puştimea rămăsese pe baricade, sub privirea bătăios-ocrotitoare a mamelor şi, deopotrivă, sub ochiul patern, vigilent şi receptiv la „program". Zvelt, bine legat, conştient de aliura sa atletică", adolescentul ţinea receptorul degajat, aşteptînd cu răbdare ca „nenea Tudor" să reuşească să ajungă pînă la el trecînd în echilibru precar peste picioarele unor invitaţi, pe lîngă perechea legănînd tandreţi uitate, pe sub platoul cu friptură adus triumfal de gazdă în murmurele de admiraţie ale asistenţei.

— Cine-i, Codrine ?

— Cred că de la serviciu. Şi ochii puştiului luciră scurt, imaginînd poveşti palpitante cu gangsteri şi focuri de pistoale întretăiate la colţuri de stradă.

— Vrei să dai muzica mai încet ?

— S-a făcut, nea Tudore !

Cînd fondul sonor se mai linişti, maiorul era deja cu mîna pe clanţă.

— Sărutăm dreapta la doamne şi petrecere tihnită la toată lumea. Voi mai puteţi rămîne — preîntîmpină el la timp protestele familiei.

— Gata, te-au şi găsit ? Vocea groasă, baritonală, trăda compasiune, dar şi ironie prost mascată.

„Se necăjește că iar o las pe Anca singură“ gîndi maiorul reperîndu-și prietenul.

— Îi conduci tu pînă acasă, Lică. Cînd termin vin și eu. Noapte bună la toată lumea și la bună vedere. Să creșteți mari și cuminți flăcăi și să vă alegeți altă meserie.

• • •

„Învăluirea inamicului“ — gîndi soția.

Pe 28 septembrie 1980, la orele 17, pe cînd se afla în vizită la o familie apropiată, maiorul Zamfir este sesizat că într-o hrubă din apropierea Halei, doi studenți au descoperit întîmplător un cadavru. S-a dat ordin să se ia măsuri imediate de împiedicare a accesului persoanelor străine în zonă și de identificare a victimei. Cercetările încep chiar atunci, noaptea, la lumina proiectoarelor unor mașini de pompieri, chemate să ajute la scoaterea apei din hrubă.

— Era un spectacol halucinant — avea să-și amintească mai tîrziu interlocutorul. La gura hrubei, mașinile pompierilor cu farurile aprinse și proiectoarele îndreptate spre intrare. Deformate de lumina puternică, umbrele oamenilor din echipă căpătau proporții dantești. Înăuntru, un spectacol sinistru. Victima, desfigurată din cauza loviturilor primite, dar și datorită umezelii, avea corpul acoperit cu cărămizi.

Viermii, noroiul, mirosul puternic, pătrunzător, ora înaintată, întunericul sfîșiat de lumina albă, artificială, a reflectoarelor — îți creau o senzație demențială, grotescă și morbidă în același timp.

În mocirla aceea plină de viermi și miasme ne-am continuat cercetările până în zori, apoi în ziua și zilele următoare.

După îndelungi consilii, am hotărît transportarea cadavrului pentru autopsie. Aflat într-o avansată stare de putrefacție, nu mai puteam spera ca cercetarea să aducă fapte revelatorii. În pofida tuturor greutăților întîmpinate, medicii ne-au comunicat: „Victima prezintă lovituri direct cauzatoare de moarte, provenite în urma lovirii cu un corp dur, probabil o bucată de fier, precum și urme de asfixie, ca rezultat al comprimării traheii cu un lanț din sîrmă. Moartea s-a produs în urmă cu circa 3 săptămîni. Înainte de moarte, victima a consumat băuturi alcoolice, îmbibația alcoolică ajungînd la 1,9‰ la analiză ficatul se prezintă parțial distrus".

Întrebarea, marea întrebare, ce se alătura celorlalte, dar care se și detașa ca prioritate și punct de pornire al viitoarelor cercetări: cine este victima? Actele îi fuseseră sustrase. Cercetările minuțioase la fața locului, prefirarea fiecărui centimetru de mîl, de noroi, a oricărei probe posibile (nu exista siguranța că victima a fost suprimată în locul în care a fost descoperită; putea fi adus aici ulterior), conduc totuși la unele rezultate notabile. Se descoperă un sufertaș pentru mîncare (victima era deci încadrată într-un loc de muncă unde masa de prînz era o necesitate), o lingură și o furculiță de aluminiu, o pungă de plastic, o bucată de metal de circa 30 centimetri, îndoită la capăt, dinți, da, nu mă priviți așa contrariat, ați auzit bine, dinți și, în cele din ur-

mă, un ceas de o construcție specială, avînd gravate pe cadran cifrele în relief.

Cercetările ulterioare au stabilit că ceasuri de acest tip nu se vînd în mod obișnuit în comerț. Ele sînt speciale, înseriate, și aparțin nevăzătorilor sau celor cu vederea mult deficitară. Într-o asemenea situație, identificarea posesorului devenea un lucru de rutină. N-a fost să fie așa. Mergînd pe fir, am constatat că nevăzătorii schimbă deseori între ei aceste obiecte, iar aflarea proprietarului real devenind uneori, dacă nu greoaie, atunci de-a dreptul imposibilă. Mai mult. Foarte solidari, formînd o familie aparte, dintre acești handicapați nici unul n-a fost declarat dispărut în ultimele trei săptămîni. Au fost verificați toți purtătorii unor asemenea ceasuri. O muncă imensă, singura soluție la acea oră, care însă nu dădea nici un rezultat.

Din aproape în aproape ajungem totuși la un nume și parcă, un slab semnal de alarmă se face auzit. Geta Lazan, surdo-mută, cu vedere deficitară, declară prin intermediar (un profesor căruia îi mulțumim pentru ajutorul și loialitatea arătate) că ar fi fost în posesia unui asemenea ceas, dar că i l-ar fi împrumutat fostului ei soț, actual concubin, în urmă cu aproximativ trei săptămîni, întrucît ceasul acestuia se stricase. De atunci cel în cauză nu se mai prezentase la domiciliu. Continuăm cercetările la locul de muncă al sus-numitului. Constatăm cu surprindere, dar și cu oarecari speranțe, că, într-adevăr, Grosu Anton, sculptor în lemn, salariat al I. A. S. Bucium, nu s-a mai prezentat la serviciu de circa

trei săptămîni. Curios rămîne faptul că nimeni, nici conducerea întreprinderii, nici colegii, nici măcar familia (așa destrămată cum era) nu reclamă dispariția pe timp destul de îndelungat a persoanei lui Grosu Anton. Dacă avem în vedere marea solidaritate a acestor oameni handicapați, putem considera într-adevăr ca pe un lucru ieșit din comun această conspirație a tăcerii într-o reală lume a tăcerii.

Aceste date corelate, se trece la executarea unui manechin rabatabil. Recondiționate, hainele victimei sînt puse pe un manechin care este adus după mărimea îmbrăcămintii, la datele fizice ale celui căutat. Printr-un trucaj fotografic, locul capului l-a luat fotografia mărită a acestuia, aflată la evidența populației. Aveam mai mult decît un portret robot. Aveam imaginea reală a celui care fusese Grosu Anton. Fotografiile astfel realizate aveau să fie de un mare folos atunci cînd am încercat să stimulăm memoria unor martori prețioși care-l văzuse pentru ultima oară cu peste trei săptămîni în urmă. Fosta soție recunoaște ca aparținîndu-i ceasul, sufertașul. Sîntem aproape siguri că identificarea victimei a fost făcută corect. Deci Grosu Anton, surdo-mut, în vîrstă de 34 ani, muncitor la I. A. S. Bucium, sculptor în lemn.

— Cazul acesta cu care și-ar dori să se confrunte orice criminalist pentru a-și verifica posibilitățile — ne va spune cu aceeași ocazie locotenent colonel Mihai Moldoveanu, unul din criminaliștii de vocație — a ridicat dintru început trei mari probleme. Pri-

ma era aceea a stabilirii exacte a locului infracțiunii. Crima se petrecuse în hrubă, ori victima fusese adusă aici ulterior ? Atunci să ne fi văzut, cu cizme de cauciuc, bălăcindu-se în noroi, prefirînd fiecare fărîmă de mîl, în mirosuri greţoase, pestilenţiale, să-ţi blestemi zilele, nu alta ! Pînă şi pompierii, învăţaţi cu primejdia, cu dificultăţile, ne priveau cu sinceră compasiune. S-au găsit, în schimb, suficiente argumente pentru localizarea infracţiunii. Fiecare obiect era o victorie. Au apărut pe rînd, sticla ceasului „Raketa“ pentru nevăzători, ranga (presupus armă a crimei), o pungă de plastic, un sufertaş pentru mîncare, dinţi. Victima avea şi lucrări dentare. Nu acelea au căzut, ci dantura sănătoasă, proprie. Concluzia nu poate fi decît una singură : dantura şi-a pierdut-o în urma unei loviri active, acolo, pe locul unde a fost descoperit.

O a doua problemă, la fel de importantă, a fost identificarea victimei. Ne-a ajutat imens ceasul, de construcţie neobişnuită, destinat nevăzătorilor. Urmînd acest fir s-a realizat identificarea.

Ne-am confruntat, în acest caz, cu imensa dificultate a cercetărilor la faţa locului. Deşi izolat imediat, perimetrul infracţiunii era un loc foarte frecventat. A fost „luată la mînă“ toată aria Halei. Vă puteţi imagina ce înseamnă asta. A fost cercetat criminalistic fiecare bilet de autobuz ori tramvai, fiecare sticlă. S-au ridicat sute de amprente, care apoi au fost comparate, trecute prin filtru.

Două bilete de autobuz marcate cu două zile înaintea găsirii cadavrului ne îndrumă pe ruta Roz-

nov-Piatra Neamț. O muncă imensă, făcută în paralel, de oameni de meserie, sperînd ca, de undeva, din tot acest amalgam, să apară capătul firului. Acest capăt de fir a fost ceasul pentru nevăzători.

— Pătrunsesem — reînnoadă povestirea maiorul Zamfir —, fără voia noastră, într-o lume stranie, în care gesturi și semne luau locul cuvîntului. O lume a revoltelor și durerilor mute, o lume ce se apăra în felul ei în fața încercării noastre de a-i pătrunde resorturile intime. Și era cu atît mai necesar să trecem dincolo de bariera ce se ridica în fața noastră la fiece pas, cu cît, după îndelungi și furtunoase dezbateri, căzusem cu toții de acord că asasinul trebuia căutat în cercul de relații al victimei.

S-a trecut la stabilirea acestui cerc. O primă și esențială concluzie : în ziua morții sale, victima a fost la serviciu. Aici a intervenit acel ceva care i-a deturnat întreaga existență, care i-a pricinuit moartea.

Încercăm cu răbdare să refacem filmul acestei ultime zile din viața lui Anton Grosu.

Discutăm cu colegii de serviciu, ne interesăm de persoanele care-l cunosc mai îndeaproape. Avînd o reală îndemînare, Grosu era solicitat peste tot, avea lucrări și comenzi numeroase. Sculpta pridvoare de casă, încrusta butoaie. Ajungem la paznicul I. A. S. -ului care-și amintește că, în urmă cu trei săptămîni, Grosu a plecat de la fermă însoțit de un bărbat și o femeie. Îi prezentăm fotografia fostei soții. Paznicul neagă. Nu, nu aceasta era femeia care-l însoțea. Încotro au luat-o ? Spre hanul Trei Sarmale. La

Trei Sarmale Grosu e cunoscut drept client vechi și de nădejde. Derulînd cu migală firul amintirilor ospătarilor de aici, atenți nici să nu se rupă, dar nici să nu ne apară deformat, întrezărim o lumină. Unul din ospătari își amintește că, într-adevăr, cam în urmă cu trei săptămîni, l-a văzut pe Grosu pentru ultima dată. A cumpărat bere și pentru că nu erau locuri la mese s-au retras să le consume pe spațiul verde. Cine s-au retras? Grosu, împreună cu bărbatul și femeia care-l însoțeau. Era o situație asemănătoare cu imaginea pe care ți-o dau oglinzile deformate. Cum prindeam un fir, cum devenea inoperant în clipa imediat următoare. Știam cine e victima. Trebuia să descoperim pe acel bărbat și pe acea femeie care-l așteptaseră la terminarea lucrului și-l însoțiseră la han. Logic, nu puteau fi decît cunoștințe apropiate, chiar foarte apropiate, din moment ce-i cunoșteau atît de bine programul de lucru, obiceiurile. Se adîncesc cercetările în cercul de relații al victimei. Așa se ajunge la o familie, Marincea, în compania căreia, Anton apărea frecvent la întrunirile surdo-muților. Un carnet C.E.C. în valoare de 10.000 de lei are trecut la clauză numele Marincea Marta.

Începusem să corelăm datele, adunate încet, cu migală. Da, ni se relatează că Grosu Anton venea la reuniunile surdo-muților cel mai adesea însoțit de soții Marincea. Da, se comenta printre cei apropiați relațiile de strînsă amiciție dintre Anton și Marta. Ei credeau că sînt discreția întruchipată. Într-o comunitate așa de restrînsă, astfel de relații, devin imediat de notorietate.

Coordonați de șeful Miliției județene, lt. colonel Dan Paltin, facem următorul pas. Sînt anchetate concomitent, fără a putea lua legătura între ele, fără a se putea consulta, fără a-și putea schimba mesaje al căror înțeles să ne scape, cele trei personaje principale pe care drama — mai exact tragedia — le-a scos pînă la cea oră în atenția noastră : Marta Marincea, soțul ei Victor Marincea și prietenul acestora, Necula Florică.

Cei în cauză sînt cu toții surdo-muți, oameni handicapați, recuperați prin eforturile societății, integrați vieții normale, cotidiene, chiar dacă asupra lor handicapul cu care au pornit în viață, acționează fie și prin ricoșeu.

Inițial, toți cei trei neagă : nu ne este prieten, n-am avut relații cu el, nu l-am cunoscut îndeaproape, îl știam vag, de la întrunirile noastre colective, cine ? a, da, Grosu Anton, parcă am auzit și noi ceva, ce anume, nimic precis...

Se trece la confruntarea depozițiilor. Atît Marincea Victor cît și Necula Florică se dovedesc a fi colegi de serviciu. Verificarea turelor confirmă apropierea dintre Marincea și Necula. Un tovarăș de muncă declară că, aproximativ în urmă cu trei săptămîni, Marincea s-a ocupat în timpul orelor de producție cu confecționarea unei bare metalice, lungă de circa 35-40 de centimetri, cu grosimea de 14-15 centimetri. Nu i s-ar fi părut nimic suspect, dacă n-ar fi apărut cazul în speță și nu s-ar fi vorbit despre o rangă...

Primul dintre cei trei care cedează este Necula. El declară — prin interpret, evident — că s-a lăsat

convins de Victor Marincea, care-l pistona de mult timp cu ideea înlăturării lui Anton. Dovadă ? Dovadă cele trei tentative de crimă nereușite. La toate trei — Necula și Marincea sînt împreună.

Inițial, cei doi au încercat să-l otrăvească, crezîndu-se în posesia unui acid sulfuric. Soluția era în realitate clor organic, substanță insecticidă. Turnată în băutură ea a fost refuzată de organismul lui Anton Grosu, obișnuit cu alcoolurile pure. Cert este că, instaurîndu-se starea de vomă, otrava nu și-a mai făcut efectul.

Consecvenți ideii de suprimare a celui ce era în relații intime cu soția unuia dintre ei (Marincea), a acelui ce deținea un carnet C.E.C. în valoare de 10.000 de lei, carnet ce avea drept clauză numele Marta Marincea, și de pe care, la cererea expresă a soțului, ea retrăsese banii, a acelui ce făcuse rate pentru mobila aflată în apartamentul soților Marincea, rată inițială totalizînd suma de 10.330. lei, achitată de acesta în luna iulie a anului 1979, a acelui ce s-ar părea — după depoziția altor martori — că l-ar fi împrumutat și pe Florică Necula cu 10 ori chiar 12.000 de lei, pe care acesta nu i-ar mai fi restituit, cei doi, Victor Marincea și Florică Necula, încearcă să-l lichideze pe Grosu Anton în timpul unei deplasări a acestuia la București. Drumul pînă acolo, cazarea la hotel, nu le permite ducerea la îndeplinire a gîndului cu care porniseră în urmărire.

Victor îl convinge definitiv de dreptatea cauzei sale pe Florică, promițîndu-i drept primă de încurajare suma de 15.000 lei. Desfășurarea este hotărîtă pentru ziua de 5 septembrie.

În jurul orei 15,15 Marta vine la poarta întreprinderii, de unde pornesc în trei, Marta, Victor și Florică spre hanul „Trei sarmale". Aici, cumpără 6 sticle de bere și se așează să le consume pe spațiul verde din fața hanului. Beau. În jurul orei 16,30, conform înțelegerii anterioare, apare și victima care mai cumpără 6 sticle de bere. Beau împreună, pînă aproape de orele 18. În tot acest timp, Victor avea asupra lui, într-o sacoșă de plastic, bara de metal special confecționată pentru uciderea lui Anton. Pornesc pe jos pînă la Spitalul de psihiatrie, de unde, cu un autobuz ajung în preajma Palatului. Aici, îl îndeamnă pe Anton s-o ia spre ruinele Curții Domnești, unde, spun ei, vor să-i arate niște picturi vechi, splendid realizate. Amator, Anton acceptă și bărbații încep să coboare spre ruine. Fire sensibilă, Marta se eschivează de la acest ultim tablou al dramei îndelung pregătite și pleacă în hală după „cumpărături". Ajuns în hrubă, Victor înmînează ranga prietenului Florică și, prevenitor, aprinde un chibrit pentru a se putea admira pictura. În același timp, cu o piedică îl dezechilibrează pe Anton. Odată căzut la pămînt, acesta devine victima violenței lui Florică. Este lovit cu bara metalică și cu o piatră, pînă la desfigurare. Nerealizînd probabil că victima nu mai respiră, îl strangulează cu o sîrmă. În fine, îl acoperă cu pietre pînă la jumătatea corpului, nu înainte de a-i scotoci buzunarele și de a-i lua actele, abonamentul de autobuz, legitimația de serviciu, o legătură de chei și 350 de lei pe care în final îi păstrează. Restul corpurilor delicte este abandonat pe parcurs. Se regăsesc cu toții, își

spală urmele de noroi și sînge la o hazna din apropiere și o iau de la început cu băutura : bere, coniac.

Fapta rămîne nedescoperită pînă pe 28 septembrie cînd „Subsemnatul, M.C., student în anul II la Facultatea de Construcții, am vizitat piața Halei și apoi ruinele existente în vecinătate, unde am descoperit o galerie care cobora în subteran. Coborînd în galerie, la o ramificație am descoperit un cadavru. Era așezat pe spate, cu picioarele în apă. Partea superioară a corpului era acoperită cu pietre, așezate într-o anumită ordine... Am anunțat organele de miliție".

„Am fost căsătorită cu victima, de care m-am despărțit în 1979, dar am continuat să conviețuiesc cu el. G.A. a luat ceasul meu de mînă și l-a pus la mîna sa deoarece ceasul său se defectase. Ceasul meu avea caracteristici specifice ceasurilor pentru nevăzători. Purtam acest ceas deoarece am o infirmitate la ochi, care îmi diminuează vederea" (fosta soție a victimei, surdo-mută, cu grave deficiențe de vedere).

„Personal nu am vrut să-l ucid pe G.A. Ideea mi-a fost sugerată de soția mea care este avidă după bani" (M.V., surdo-mut, 30 de ani, muncitor lăcătuș, 9 clase elementare, plus două școală profesională, căsătorit, tată a doi copii).

„Sînt căsătorită cu M.V... și avem doi copii minori, normali. Este adevărat că am fost prietenă de familie cu G.A. și cu concubina acestuia (fosta soție n.n.) L.G. și ne-am făcut vizite reciproce și am fost împreună la petreceri. De asemenea, este adevărat că am avut relații intime ascunse cu G.A. Ca

urmare a acestor relații, G.A. a depus 10.000 lei pe un libret C.E.C. cu condiția de retragere pe numele meu. Acest libret, împreună cu un alt libret, numai pe numele lui, în valoare de 16.000 de lei, le-a lăsat la mine acasă în păstrare, întrucît era în relații rele cu soția lui. Relațiile extraconjugale au fost sesizate de soțul meu M. V. care a manifestat sentimente de gelozie. G.A. avea o cheie de la intrare în apartamentul meu... Am insistat către soț să nu-l omoare. Tot timpul m-am opus (!) acestei hotărîri. I-am sfătuit că mai bine să-i dea banii lui G.A. înapoi în rate lunare decît să-l omoare. Soțul m-a amenințat că dacă divulg cumva înțelegerea cu N.F. de a-l omorî pe G.A. mă va omorî și pe mine. Mai tîrziu, soțul mi-a spus că N.F. l-a lovit în cap pe G.A. în beciul din clădirea respectivă și că a murit. Mi-a spus că el a fugit, iar N.F. a rămas în beci, la locul crimei" (M.M., 21 ani, căsătorită, mamă a doi copii minori).

„Prima dată am încercat să-l otrăvim pe G.A. sub copertina unui bloc din Podu Roșu, unde i-am turnat într-o sticlă în care G.A. mai avea vin, puțin acid sulfuric. Acesta a băut din sticlă și imediat i-a venit rău și a vomat...

A doua oară am fost la Ciric, unde iar aveam sticla cu acid sulfuric la mine. Aici M.M. i-a turnat acid sulfuric într-o cană cu lichior, dar acesta a refuzat, spunînd că nu-i place lichiorul..." (N.F., 28 ani, absolvent a 10 clase de liceu plus 3 ani școală profesională, galvanizator, căsătorit, tatăl unui copil minor).

La 10 noiembrie 1980, Tribunalul județean avînd în vedere materialul de urmărire penală privind pe inculpații M.V. și N.F. învinuiți de săvîrșirea infracțiunii de omor calificat, faptă prevăzută și pedepsită de articolul 175 literele a și b din Codul Penal, condamnă pe inculpații M.V. și N.F. la 15 și respectiv 17 ani închisoare.

Omul cu geanta diplomat

Cazile din tablă groasă, zincată, prinseră o peliculă fină dar persistentă, alunecoasă şi, mai ales, un miros greu, specific. Acolo unde peştele staţionează fie şi pentru puţin timp — amprenta lui este inconfundabilă.

Bărbatul înalt, suplu, cu tîmplele uşor grizonate, îşi fereşte pe cît îi stă în putinţă costumul gri, de stofă bună, cu o croială impecabilă, de orice posibilă atingere cu vreun obiect din încăpere.

Cele două femei, încălţate cu cizme albe din cauciuc, înfăşurate în şorţuri confecţionate din acelaşi material, dar închise la culoare, cu părul în dezordine, lipit de tîmple, arătînd dizgraţios sub privirile critice ce inventariază şi pun diagnostic, înregistrează cu desperare manevrele, deocamdată încununate de succes, ale bărbatului.

Respectul, teama faţă de organul de control, se convertesc într-o grijă nouă — aceea ca tovarăşul să scape cu costumul nemaltratat din locul acela inospitalier, jignitor. Deşi lecţia le este cunoscută — la două-trei zile apariţia din „Neckermann“ primeşte drept umilă ofrandă cinci-şase-opt kilograme de peşte proaspăt, bătînd vesel din cozi — vînzătoarele trăiesc de fiecare dată o emoţie vie, puternică, parţial explicabilă.

Tovarășul Copăceanu reprezintă forul de control. Da, domnia sa este unul dintre cei mai severi, cei mai pretențioși inspectori comerciali. Bineînțeles că toată gama de sancțiuni se află la discreția sa. Da. Dar, mai este ceva în plus, ceva care nu poate fi explicat în totalitate, un sentiment ținînd de zone mai greu sondabile. Ținuta ? Nu, nu numai ținuta. Alura ? Nici ea în totalitate. Severitatea ? Da, poate, dar singură, nu explicita lucrurile. Superioritatea cu care formula sentințe, siguranța conferită de postura, de investitura în spatele căreia se simțea ca într-un car blindat, fața lipsită de zîmbet, de amabilitate, impenetrabilă.

Toate acestea, și fiecare în parte, paralizau înainte de a se impune.

— Tu, parcă e o cobră.

— O ce ?

— Ei, un șarpe.

— Îhî...

Asta pînă ieri. Acum, se uită disprețuitor spre bazinul cu pește, ignoră voit zbaterea inutilă. Om și pește se înfruntă ostil. Plasa se răstoarnă singură, eliberîndu-și prada în apa clocotind de zbuciumul vietăților dornice de libertate.

— Nu mai vreau pește. Aștept altceva.

Aceeași ținută sobră, aceeași figură impenetrantă, distantă, rece. Convorbirea realizată cu maximum de economie, fiecare vocabulă cîntărită, drămăluită, cenzurată.

Oare ce-o fi dorind domnul inspector ? La ce s-a referit, cu acel „altceva" al său ? Ce-ar putea dori dintr-o pescărie, „altceva" decît pește ? Dintr-o pes-

cărie în care vînzătoare sînt două femei. Același gînd, în aceeași clipă... Femeile se măsoară reciproc cu o privire obiectivă, dublată de oboseală, de kilogramele și kilogramele de pește cîntărit din zori. Nu-și mai simt brațele. Degetele s-au deformat, sînt roșii de atîta apă, pielea s-a ridicat. Parc-ar fi mîinile unor oameni bătrîni, mîinile lor, așa cum vor arăta ele peste cincizeci de ani, atașate corpului încă tînăr.

Șorțurile grele de apă, mirosind puternic a cherhana, îndepărtează chiar umbra gîndului... Bărbatul pare să fi înțeles ezitarea.

— Nu vreau nimic din ce v-a dat natura. Vreau bani.

Sec, exact, punct ochit, punct marcat. Cele două femei schimbă priviri alarmate. Umerii uneia dintre ele se ridică ușor către urechi, într-un gest clasic de neputință. Cealaltă lasă pleoapele în jos, face o rapidă verificare mentală și privirea i se ridică cu un sclipăt de triumf. Pleacă spre geantă, o deschide, moșmondește o clipă, intră în panică, se întoarce, rupe un colț dintr-o pungă de hîrtie, foșnește încă puțin, și un ghemotoc maroniu, inestetic, ia drumul buzunarului tovarășului inspector. Crisparea ușoară, gestul de retragere din fața eventualei atingeri de șorțul fetid, n-au putut fi evitate. Ghemotocul de hîrtie însă, o dată acceptat, a înfăptuit minunea. Posesorul costumului impecabil a dispărut pur și simplu din spațiul magazinului.

Un oftat de ușurare, concomitent, subliniază depășirea momentului critic.

— Cît ?

— O sută.

— O sută ? !

— Atît aveam la mine.

— Dac-a luat-o, e bună şi aia.

Cîntarul se apleacă în continuare, greutăţile se succed cu repeziciune, peştele bate din cozi, oamenii se răresc... În spate, un bubuit energic reclamă atenţie.

— Ia, du-te, de vezi, cine-i.

Femeia mai tînără se urneşte cu greu, ai senzaţia că mişcările îi sînt filmate cu încetinitorul. Un relanti nesfîrşit. Pînă la uşă maximum cinciprezece paşi. I-a parcurs, a deschis, a rămas interzisă.

— Închideţi. În clipa asta închideţi magazinul Opriţi vînzarea. Asta-i hal de magazin ? Mizeria asta o numiţi voi curăţenie ?

— Dar vindem de dimineaţă, tovarăşu'...

— Gura ! Gura, că la gură nu vă întrece nimeni ! Aşa se depozitează marfa ? Unde-i gheaţa ? Dar preţul de vînzare ? Nu-l văd afişat.

— L-am afişat, păcatele mele ! Uitaţi-l aici, a căzut pe tejghea. Cu atîta apăraie, nici nu-i de mirare...

— Mai comentezi ? Vă cunosc eu ! A căzut în apăraie ! Să-l fi ridicat ! Să ştie omul muncii ce cumpără ! Pentru nerespectarea normelor igienice, depozitare incorectă de marfă, neafişarea preţului, cinci sute de lei amendă ! Vă învăţ eu să faceţi comerţ, dacă nu v-au învăţat ăia la şcoala comercială ! Semnaţi procesul-verbal !

După ce-au semnat, după ce-a plecat, după ce și-au scos din față șorțurile și și-au tras cu greu din picioare cizmele de cauciuc, lipite de piele...

— Tu, m-am dumirit. Măcar nu mor proastă. Zici că i-ai dat o sută ?

— Da.

— N-a fost mulțumit. De-aia s-a-ntors. De-aia ne-a ars. Adică, dacă nu dați de bună voie, vă fac eu să dați de nevoie. Asta-i.

• • •

Pe terasă muzica ajunge discret, Julio Iglesias plînge romantic iubiri pătimașe. Fotolii comode, o măsuță cu sonde înalte, în care se ciocnesc vesel cuburile de gheață, aisberguri minuscule înotînd în lichide aurii, galbene, verzui. Lumina filtrată prin globuri mate, lipsite de violență, accentuează atmosfera. Pe șezlonguri, în poziții apetisante, două femei tac, cu gîndurile aiurea. Deocamdată bărbații le ignoră. Ele știu bine pentru ce sînt acolo, în ce scop. Nu vor să-și strice seara. Profită de pauza creată, de liniștea din jur, de noaptea blîndă de vară, de adierea răcoroasă care abia aici, pe terasă, se face simțită. Ziua a fost caldă, fierbinte. Pămîntul încins trimite în aer căldura adunată peste zi. Calmul s-a instaurat definitiv. Aici zgomotele ajung estompate, rar un tramvai amintește că orașul nu-i decît la doi pași, mărind uimirea în fața oazei de pace.

Dinspre garaj, doi bărbați se apropie de terasă. Vorbesc cu glas scăzut, fac halte dese încercînd să se explice.

— Ce naiba, Marine, o asemenea greşeală ! Vii aici, sîntem între noi, e liniște, e bine, fetele-s curățele... Se poate, dragă, la vîrsta noastră ? La poziția noastră ? ! !

— Îmi dau seama, îmi dau seama perfect. A fost o scăpare.

— Regretabilă.

— Ei, şi tu acum, pui paie peste foc. Ştiu şi singur.

Iritarea îl face să ridice vocea fără să vrea. Se controlează greu. Celălalt renunță să mai apese pe un loc atît de vulnerabil. Vrea totuşi să ştie.

— Uite ce-i, să lăsăm asta. Spune-mi măcar cum a fost, ca să ne putem da seama cît de gravă poate deveni povestea.

— Nu cred să îndrăznească. Nu va îndrăzni...

O undă de nesiguranță se simte totuşi în încurajarea care se vrea mai mult o autoliniştire.

— Bine. Spune. Hai, că observă lumea că lipsim prea mult...

— Ei, asta-i acum... Doar aici noi plătim... Să aştepte ! Scuză-mă, sînt nervos. Şi, după o pauză, adunîndu-se : Am trecut pe la un magazin, am intrat. La tejghea două vînzătoare, o puştoaică şi încă una tinerică. Apetisantă... mă rog, mi-a plăcut, mi s-a înfipt în cap ca un cui ideea că trebuie să fie a mea. Era încă devreme. Le-am zis să închidă, că am să revin. M-am dus, n-aveam stare, mi-am spus că n-am ce mai căuta acolo şi m-am trezit la uşa magazinului. Le-am luat tare, le-am făcut tărăboi, am văzut că s-au speriat. Practicanta mi-a cerut s-o las să plece acasă, ea nu avea nici o răspundere,

o las și îi zic celeilalte să trecem în spate să întocmesc procesul verbal. Mergem... Nu mai vedeam în față decît ochii ei măriți de spaimă, talia, picioarele lungi... De-aici gata ! M-am trezit că mă îmbrîncea, și-mi striga că ne vede lumea din stradă, că vor chema miliția. Atunci abia am observat că ușa magaziei era deschisă și că la intrare începuseră să se adune oamenii. Am lăsat-o. Fierbeam, fierb și acum ! O amărîtă, o fiță !

— A venit la mine. Mi-a cerut sfatul. Voia să meargă la director. I-am spus să lase lucrurile așa, am încercat să te scuz. Era și ea de acord că nu-și putea imagina din partea ta o asemenea ieșire. Am încercat să-i explic că a fost pur și simplu un accident. Cel mai tare se teme că-și pierde pîinea.

— Și-o va pierde ! Nu mă las pînă n-o dau afară !

— Te înțeleg, dar nu te aprob. Chiar dacă nu vrei să renunți la idee, să n-o faci acum. Ar fi cea mai mare greșeală. Să mai treacă timpul, să uite lumea, să uite și ea... Atunci lucrurile nu vor mai avea aceleași proporții, nu va mai găsi martori.

— Da... sigur... ai dreptate. Deocamdată o las așa, în nesiguranță... Apoi, cînd va crede că totul merge bine, cînd se va considera mai apărată, am să mă dezlănțui... N-o iert... Să mă pună într-o asemenea situație imposibilă... Pe mine !

— Bine, bine, acum calmează-te. Las-o naibii. Ceea ce este periculos în toată povestea, e că v-a văzut lumea. Am crezut că mă minte.

— N-a mințit.

— Mi-am dat seama. Ocolește-o o perioadă, lasă să treacă timpul. Și acum, gata cu chestiunea. Doar

n-o să ne stricăm bunătate de seară. Hai în casă, că ni se răcesc partenerele ! Şi nu uita : poţi oricînd să petreci o seară agreabilă cu tipe mai bine decît cenuşăreasa aia...

— Bine zis. Naiba ştie ce m-a apucat ! Hai să intrăm.

Muzica izbucni vioi, antrenant.

• • •

— Bună ziua. Domnul Copăceanu ?

— El. Ziua bună. Îmi pare rău, nu vă cunosc.

— Nu vă supăraţi, domn' Copăceanu. De unde păcatele să mă cunoaşteţi ? V-a vorbit despre mine persoana...

Dusă prin spaţiul creat de geamul coborît al portierei, convorbirea începe să-l irite. „Cu ce mitocani trebuie să intru în contact..."

— Persoana ? ! ?

— Da vă rog. Eu sînt cel care doreşte, vă roagă, în legătură cu covoarele... cu persanele...

— A, da, sigur. Urcă mai repede, domnule, că ne vede lumea. Nu, nu lîngă mine, în spate.

Mîna are alonjă, trage fără efort siguranţa portierei din spate, omul se bîlbîie, este mai puţin prompt în reacţii, scapă portiera care nu-i mai cedează. Trage disperat de uşă. „Dobitoc". Chelărescu se mai apleacă puţin, repetă operaţiunea, omul prinde momentul, portiera cedează, e fericit. Urcă împiedicîndu-se de pragul maşinii, vine spre faţă, are un gest de restabilire a echilibrului care-l face ca-

raghios. Chelărescu fierbe. „Covoare persane le trebuie ăstora, că în rest le au pe toate".

Maşina demarează scurt, nervos, dar nu lipsit de eleganţă. Domnul Chelărescu nu şi-ar ierta-o. Îi place să se considere un as al volanului. Îi place să creadă că tot ce face, face perfect. Şofează perfect, perfect îşi conduce familia, perfect îşi exploatează acea mină de aur, slujba...

— Nu te-am întrebat, bade. Ai banii la dumneata ?

— Altfel se poate ?

— Unsprezece mii ?

— Unsprezece.

Maşina opreşte scurt, într-o alee secundară.

— Dă să-i număr.

Omul întinde şomoiogul de sute, cam şifonate, cam umede. Cu un gest de stăpînită repulsie Copăceanu numără, numără repede, expert, cu „clasă". Cînd ajunge la bancnotele de douăzeci şi cinci şi chiar de zece, repulsia nu mai poate fi stăpînită. „Ţoapă. Putea să-i schimbe. Mă pune să număr tot gunoiul..."

— Lipsesc treizeci de lei.

— Vai de mine, scuzaţi. Completez imediat. Completez acum, imediat. Buzunarele încep a fi scotocite. Cămaşa, pantalonii, în faţă, în spate...

— Nu mai vreau banii.

— Se poate ? După ce vă deranjaţi ? E vina mea, deşi i-am numărat de vreo zece ori...

— Lasă. Vreau zece litri de benzină.

— Poftiţi ?

— Zece litri de benzină, am zis.

— De unde, păcatele. Noi și benzină !

Omul e sincer nedumerit, cererea l-a prins complet nepregătit, l-a aiurit, l-a aruncat în incertitudine.

— Nu știu. De unde fac și eu rost de covoare.

Abia mai tîrziu, mult mai tîrziu avea să afle fericitul posesor al celor două persane că nu o mie de lei își oprise (din cele unsprezece) domnul Copăceanu pentru serviciul făcut, ci șase. Șase mii de lei. Covoarele costau împreună, cinci mii. Restul de șase mii a fost considerat „comision", „cotă parte".

• • •

Atmosferă prevestitoare de hotărîri importante. În fața sălii de ședințe, factorii responsabili din comerț, reprezentanți ai organizațiilor obștești, ai miliției municipale. Grupuri-grupuri, în funcție de cunoștințe ori amiciții, cei convocați încheagă dialoguri al căror subiect de predilecție se dovedește a fi conținutul, esența comunicărilor ce urmează a fi făcute.

— Ce surpriză ! Să trăiți, tovarășe Zamfir ! Vigilenți, vigilenți ?

— Vă salut, tovarășe Copăceanu. Încercăm. Mai greu cu munca de prevenire. În rest, pe hoți și escroci îi mai dibuim noi.

— Așa... așa... mă bucur să vă aud. Ceea ce spuneți este de-a dreptul reconfortant. Mari bandiți ăștia din comerț, mă iertați, tovarășe Zamfir, că mă exprim astfel, dar altceva nu merită. Trebuie să ne conjugăm eforturile și să facem curățenie...

— Dacă spuneți dumneavoastră. Sînt convins că faceți parte dintre acei ce cunosc bine situația.

De o primăvară mai caldă decît cea care se năpustise asupra oraşului nu-şi aminteau nici măcar cei bătrîni. În aprilie fusese ca-n iunie. Acum, la începutul lui mai, te credeai în crugul verii. Nefirească, zăpuşeala se insinua enervată, obositoare, bolnăvicioasă. Pămîntul căpătase o culoare nisipie. Vîntul, care împrăştia norii aducători de ploaie, purta pe străzi trîmbe de praf. Biroul luase parcă foc. Dacă deschidea ferestrele să iasă fumul, intra căldura în valuri. Dacă le închidea, făcîndu-şi iluzia că astfel se izolează de ochiul de foc al soarelui, aerul devenea de nerespirat. Simţea cămaşa lipită de corp, podul palmelor asudat, gura amară.

„Şi nu-i decît unsprezece. Ce va fi la amiază ?“

Sună telefonul. Pînă şi zgomotul lui, de obicei strident, se auzea parcă vătuit.

„Oboseala şi căldura sînt de vină“.

Ridică receptorul.

— Alo ?

— Tovarăşe comandat, la poartă cineva insistă să-l primiţi. Pretinde c-ar fi vorba de nişte escrocherii şi vrea să le dezvăluie. Dar numai dumneavoastră.

— Dacă mă vrea pe mine, să vină la mine. Şi, în gînd : „Ia uită-te, domnule, ce-am ajuns. Credeam că numai artiştii sînt cunoscuţi“.

O bătaie în uşă, un „da, intră“ şi, în prag se ivi un ins nu prea înalt, cu un început de burtă, sub care, cureaua strîngea pungă o pereche de pantaloni

fără dungă. Pete mari de transpirație pătează cămașa în carouri. Într-una din mîini se ițesc capetele unei batiste de o culoare nedefinită. „Nici ăstuia nu-i prieste căldura" — gîndi maiorul.

— Bună ziua și să iertați deranjul.

— Bună ziua. Treceți la subiect, vă rog.

— La subiect, la subiect. Am venit să reclam pe tovarășu' inspector Copăceanu, că e un escroc, un bandit și-un hoț.

— Pe ce vă bazați afirmațiile ?

— Pă ce ? Pă fapte. I-a luat cumnatului meu, Petre Ailenei, o mie de lei să-i facă rost de două covoare.

— Cumnatul nu știa că nu trebuia să dea banii ?

— Ba știa. Dar să vedeți, nu s-a mulțumit cu atîta. Covoarele erau vechi. Abia ieri, cînd le-a desfăcut și-a dat seama. Că văruiseră și nu le-a despachetat pînă n-au făcut curățenie.

— De ce nu reclamă cumnatul ? — în glas se simțea un început de iritare.

— I-am spus, dar el nu vrea. Zice că l-a prostit, e vina lui că n-a căscat ochii, că dacă nu recunoaște ăla și pierde și banii la judecată ? Dar eu nu mă las ! Am venit să-l dau în gît.

— Dumneata ?

— Da. Am tratat și eu cu dînsul pentru un covor și două carpete. Zilele astea, mîine-poimîine, mă cheamă să-i duc banii și să-mi dea marfa. Precis repetă figura. Să-l prindeți asupra faptei, că atunci n-are cum s-o mai întoarcă...

În cameră domni un timp o tăcere apăsătoare. Căldura își sporise parcă intensitatea, dar cei doi băr-

bați o ignorau acum și, curios, nici nu-i mai simțeau puterea.

— Dai o declarație în scris cu tot ce mi-ai relatat ?

— Dau.

— Bine. Te văd hotărît. Să vedem ce putem face.

• • •

— Asta a fost semnalul de atac. Semnale de alarmă mai înregistrasem noi, dar nici unul nu ne îndreptățea să acționăm. Verificasem unele reclamații, declarațiile cîtorva responsabili de magazine. Se părea că tovarășul inspector Copăceanu făcea contra cost, rabat pentru unele nereguli, ori pur și simplu pretindea în bani ori bunuri plata bunăvoinței de care ar fi dat dovadă, neinventînd greșeli acolo unde ele, de fapt, nu existau...

Pauza care a întrerupt șirul relatării maiorului Zamfir este creată de aprinderea țigării. A cîta ? Nu știu. Tragem cu nesaț în piept fumul, mai „prindem" puteri și continuăm. El să relateze, eu să notez.

— Reclamațiile — reluă discuția exact de unde-o lăsase — atrăgeau, toate, atenția asupra bunăstării familiei Copăceanu. Vilă splendidă cu terasă și balcon, cu garaj și beci, zece mașini schimbate în opt ani, două mașini în circulație pentru care folosea, alternativ, același număr de înmatriculare.. Verificasem, reclamațiile erau întemeiate. Acum venise momentul să vedem și dacă și această supoziție se dovedea temeinică. Procura Copăceanu bunuri deficitare unor persoane interesate și obținea astfel

cîştiguri nepermise ? Persoanei care ne solicitase ajutorul i se ceruseră nouă mii de lei ca valoare a bunurilor solicitate şi o mie de lei comisionul. Banii au fost înseriaţi, apoi trataţi chimic. Patru zile l-a plimbat şi ne-a plimbat, pînă am ajuns să ne convingem că relatarea cetăţeanului care venise la noi era întru totul întemeiată. Copăceanu îi telefonează luni, anunţîndu-l că a doua zi, marţi, avea să-i livreze covorul şi carpetele. Fixează întîlnirea pentru orele 23,30. Nu vine. Amînă pentru ziua următoare, apoi amînă din nou. Cînd, în sfîrşit, apare, trecuseră treizeci de minute peste ora fixată. După ce se asigură că nu e urmărit, îl urcă pe cumpărător în maşină şi, deşi avea marfa în portbagaj, îl anunţă că merg să ia lucrurile de la o adresă sigură. Opreşte în faţa unui bloc, urcă fără bagaj, coboară la fel. Atunci l-am legitimat. Se făcuse unu şi jumătate noaptea. Protestează, devine insolent, obraznic. Îşi declină calitatea, atribuţiile, face caz de funcţie. La control, găsim în portbagaj covorul. Era uzat. Carpetele, de asemeni. Se mai găsesc banii înseriaţi de noi, în buzunarul hainei. Mergem la el acasă. Aveam mandatul procuraturii. Descoperim covorul nou. Nu-i scosese nici eticheta. Mai tîrziu aveam să aflăm şi cum l-a procurat. Făcînd presiuni, ameninţînd cu controale şi amenzi.

Mai mult. Noi fiind, şi nu purtate cum le-a oferit el, lucrurile costau şase mii de lei. I-ar fi rămas deci, nu numai obiectele nou-nouţe, dar şi un beneficiu de patru mii de lei.

Am început să refacem sistemul după care lucra. Aşa am reconstituit drumurile sale la un punct de vînzare a peştelui, la un C. L. F., la diferiţi gestiona-

ri care plăteau pentru a nu fi sancționați. Tot ce înseamnă comerț : legume-fructe, textile, cosmetice, măcelării, agrocoop, alimentare, restaurante, totul era sub directa lui „oblăduire", iar el știa să scoată de peste tot profituri ilicite, pretinzînd sume fixe în bani ori bunuri pentru a nu-și lăsa fulgerele să cadă asupra unităților respective.

Asta pe de o parte. Pe de alta, se ocupa de procurea unor obiecte greu de găsit, deficitare, contra unor cîștiguri substanțiale. Covoarele, carpetele, mochetele, cosmeticele, aveau oricînd căutare. Descinderea la domiciliu a evidențiat carnete de CEC, bijuterii în valoare de sute de mii de lei, plus două mașini cărora, vă spuneam, le schimba, alternativ, același număr de înmatriculare.

În fața probelor, indignării i-a luat locul văicăreala. Acuza amnezii, pierderi de memorie, invoca un accident de mașină pentru a-și explica lapsusurile. Făcuse totul pentru prieteni, din amiciție și din dorința de a-și ajuta cunoștințele la ale căror „rugăminți" nu „rezistase".

... Și-a stins țigara în scrumiera arhiplină. Privirea îi este obosită. Poate ora tîrzie din noapte, poate gîndurile la „cazurile" aflate „în lucru", asemănătoare celui relatat, ori total diferite, putînd fi anihilate din „start", prin atitudinea responsabilă a fiecăruia dintre noi.

CUPRINS

— *Credulitatea se plătește greu* 7
— *Cine a ucis?* 28
— *Cazul „Lola"* 49
— *Dispăruta* 61
— *Prețul naivității* 96
— *Drumul lupului* 106
— *Viața în pierdere* 118
— *Cazul „Narcisa"* 134
— *Mărturisirea din zori* 148
— *Un ceas de o construcție specială* . . . 175
— *Omul cu geanta diplomat* 189

ÎN ACEASTĂ SERIE AU APĂRUT :

1. SIR ARTHUR CONAN DOYLE
   Memoriile lui Sherlock Holmes
2. CONST. BARBUCEANU
   Gentlemanul şchiop
3. PONSON DU TERRAIL
   Rocambole I
4. ŞTEFAN MARIAN
   Paşaport pentru moarte
5. HANS WALLDORF
   Asasinul se afla pe stadionul Wembley
6. RETO JENO
   Oraşul revolverelor mute
7. PONSON DU TERRAIL
   Rocambole II
8. ŞTEFAN MARIAN
   Acvaforte
9. PONSON DU TERRAIL
   Rocambole III
10. GEORGE TIMCU
    Fără suspecţi
11. ŞTEFAN MARIAN
    Detectivul duce tava
12. ADRIAN CERNESCU
    Abis
13. PONSON DU TERRAIL
    Rocambole IV
14. N. FL. IONESCU, IOAN DINU
    Spion fără voie
15. PONSON DU TERRAIL
    Rocambole V

16. ŞTEFAN OPREA
Procesul manechinelor
17. MIRCEA IONESCU
Moartea paharelor de cristal
18. O. SÉCHAN, I. MASLOWSKI
Voi care n-aţi fost ucişi niciodată
19. P. ŞEŞTAKOV
Labirint
20. BERNARD PICTON
Firul evidenţei
21. * * *
Fantastica întîlnire din zori
22. SERGIU ADAM
Iarna, departe
23. V. DIAVATOV, M. MILANOV
Hoţii de icoane
24. PONSON DU TERRAIL
Rocambole VI
25. PONSON DU TERRAIL
Rocambole VII
26. MIHAIL KOLESNICOV
Richard Sorge aşa cum a fost
27. MIRCEA IONESCU
Singurătatea calului troian
28. ANTONIN WINTER
Miza pe 13
29. OLIMPIAN UNGHEREA
Versiunea maiorului Vlad
30. NELU IONESCU
Quod
31. GEORGE TIMCU
Tristeţea lui Alec Armaşu

32. ŞTEFAN OPREA
Plus sau minus infinitul
33. W. WERNIC
Şeriful din Fort Benton
34. GEORGE TIMCU
Enigmă pe autostradă
35. ATANASIE TOMA
Alertă la Interpol
36. ILIE TĂNĂSACHE
Doria, opreşte-te !
37. * * *
Necunoscutul
38. ELENA SIUPIUR
Cazul „Fundaţia Prejbeanu“
39. VÁCLAV ERBEN
Însinguratul
40. ALEKSANDER OMILJANOWICZ
Fantoma din codrii Bialowiezei
41. FLORIN VASILE BRATU
O legătură ciudată
42. JEAN NEDELCU
Clandestin la bord
43. GEORGE TIMCU
Dispariţia unui necunoscut
44. NICOLAE IONESCU DUNĂRARU
Trăsnetul zeilor
45. OLIMPIAN UNGHEREA
Prizonierul speranţelor

Redactor : ELENA CHIRIAC
Tehnoredactor : MIHAI BUJDEI

Apărut : 1983. Format 70×100/32. Coli tipo. : 6,50.
Bun de tipar : 03.10.1983.

Editura Junimea, str. Gheorghi Dimitrov, 1
IAȘI — ROMANIA

Tipărit sub comanda nr. 5187/983 la
INTREPRINDEREA POLIGRAFICA BACAU,
str. Eliberării nr. 63.

Lucrarea este tipărită pe hîrtie fabricată
I. C. H. Palas Constanța

JUNIMEA

IAȘI-ROMÂNIA

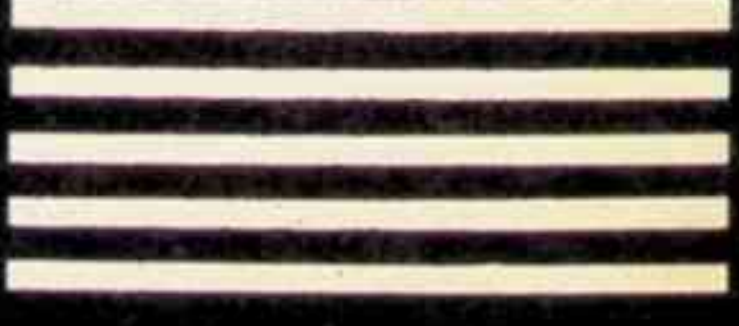

Lei 7.75